

WYŻSZY URZĄD GÓRNICZY

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
URZĘDÓW GÓRNICZYCH
W 2009 ROKU

WYŻSZY URZĄD GÓRNICZY

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
URZĘDÓW GÓRNICZYCH
W 2009 ROKU

KATOWICE 2010

Wyższy Urząd Górniczy

ul. Poniałowskiego 31
40-055 Katowice

tel.: 32 736 17 00

faks: 32 251 48 84

e-mail: wug@wug.gov.pl

www.wug.gov.pl

www.wug.bip.info.pl

Spis treści

Przedmowa Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	7
I. Podstawa prawna działalności i zadania urzędów górniczych	10
II. Zakres podmiotowy nadzoru i kontroli	10
1. Wstęp	12
2. Realizacja priorytetowych celów urzędów górniczych	13
2.1. Doskonalenie przepisów prawa geologicznego i górniczego	13
2.2. Współpraca w tworzeniu i wdrażaniu związanego z górnictwem prawa wspólnotowego	14
2.3. Doskonalenie działalności normalizacyjnej	14
2.4. Funkcjonowanie systemów zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy w górnictwie	15
2.5. Badanie prawidłowości projektowanych rozwiązań technicznych w górnictwie	16
2.6. Doskonalenie systemu kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu	17
2.7. Opracowanie nowych i weryfikacja stosowanych metod monitorowania oraz zwalczania zagrożeń występujących w górnictwie	17
2.8. Zmniejszenie liczby zgonów naturalnych w górnictwie	17
2.9. Poprawa higieny pracy w zakładach górniczych	18
2.10. Zapewnienie wysokiego poziomu oraz odpowiedniej jakości szkoleń pracowników zatrudnionych w ruchu zakładów górniczych	19
2.11. Ograniczenie szkodliwych oddziaływań górnictwa na środowisko	20
2.12. Ochrona obiektów budowlanych na terenach górniczych i pogórnich	23
2.13. Ochrona zasobów złóż kopalin	25
2.14. Podniesienie rangi służb bhp w zakładach górniczych	26
2.15. Inspirowanie i wspomaganie badań naukowych w dziedzinie bhp w górnictwie	27
2.16. Rozwój służby publicznej i racjonalizacja zatrudnienia	28
2.17. Doskonalenie organizacji, jakości pracy urzędów górniczych oraz przystosowanie WUG do stanu gotowości obronnej	29
2.18. Kompleksowa informatyzacja urzędów górniczych	31
2.19. Współpraca z zagranicą	31
2.20. Popularyzacja wiedzy z zakresu górnictwa	31
3. Działalność administracyjna urzędów górniczych	32
3.1. Zatwierdzanie planów ruchu	32
3.2. Zagrożenia w zakładach górniczych	32
3.2.1. Zaliczanie złóż kopalin lub ich części oraz wyrobisk do poszczególnych kategorii, stopni oraz klas zagrożeń	32

3.2.2. Udzielanie zezwoleń na zajęcie nieruchomości	32
3.3. Stosowanie wyrobów w zakładach górniczych	33
3.3.1. Dopuszczanie wyrobów do stosowania w zakładach górniczych	33
3.3.2. Udzielanie zezwoleń na odstępstwa	34
3.3.3. Udzielanie zezwoleń na oddanie do ruchu obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego	34
3.3.4. Wydawanie pozwoleń na nabywanie i przechowywanie materiałów wybuchowych	35
3.4. Wydawanie pozwoleń budowlanych	35
3.5. Gospodarka złożem, zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska	36
3.5.1. Uzgadnianie granic obszaru górniczego i terenu górniczego	36
3.5.2. Uzgadnianie koncesji	37
3.5.3. Opiniowanie projektów zagospodarowania złoża	37
3.5.4. Uzgadnianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	37
3.5.5. Opiniowanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	38
3.5.6. Uzgadnianie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania na terenach górniczych	38
3.5.7. Opiniowanie projektów zadań proekologicznych w górnictwie	38
3.5.8. Opiniowanie kierunków rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górnictw	39
3.6. Stwierdzanie kwalifikacji	39
3.6.1. Stwierdzanie kwalifikacji kierownika ruchu w podziemnych zakładach górniczych	39
3.6.2. Stwierdzanie kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego	40
3.6.3. Stwierdzanie kwalifikacji w zakresie ratownictwa górniczego	40
3.6.4. Stwierdzanie kwalifikacji osób kierownictwa i dozoru ruchu w zakładach górniczych oraz osób zatrudnionych na stanowiskach wymagających szczególnych kwalifikacji	40
3.6.5. Uznawanie kwalifikacji nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej	41
3.7. Stwierdzanie przygotowania jednostek szkoleniowych	41
3.8. Nadawanie uprawnień rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego	42
3.9. Przejmowanie dokumentacji mierniczo-geologicznej	42
3.10. Rozpatrywanie skarg i wniosków	43
3.11. Nadawanie numerów identyfikacyjnych oraz prowadzenie rejestru materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego	44
4. Działalność kontrolna okręgowych urzędów górniczych i UGBKUE	45
4.1. Podstawa prawna i zakres działalności kontrolnej urzędów górniczych	45
4.2. Działalność kontrolna urzędów górniczych w ujęciu statystycznym	46
4.3. Zatrzymane roboty oraz stwierdzone nieprawidłowości	48
5. Działalność represyjna	49
5.1. Kierowanie do sądów wniosków o ukaranie	49
5.2. Decyzje zakazujące wykonywania określonych czynności	50
5.3. Stosowanie środków oddziaływania wychowawczego	50
5.4. Mandaty karne	52
6. Reprezentowanie Skarbu Państwa w sprawach roszczeń z tytułu szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego	55

7. Współpraca z urzędami administracji państwowej i samorządowej	56	
8. Działalność legislacyjna	58	
8.1. Prawo powszechnie obowiązujące	58	
8.1.1. Opracowywanie projektów aktów normatywnych	58	
8.1.2. Opiniowanie projektów aktów normatywnych oraz innych dokumentów rządowych	59	
8.2. Akty wewnętrzne Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	59	
8.3. Akty prawne dotyczące rejestru rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego	60	
8.4. Akty prawne Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego	60	
9. Współpraca z zagranicą i integracja europejska	61	
9.1. Wizyty delegacji zagranicznych w Wyższym Urzędzie Górniczym	61	
9.2. Udział przedstawicieli WUG w międzynarodowych konferencjach i spotkaniach	62	
9.3. Udział przedstawicieli WUG w pracach grup roboczych Rady UE i komitetów Komisji Europejskiej	63	
10. Działalność informacyjna i wydawnicza	64	
10.1. BIP oraz serwis internetowy WUG	64	
10.2. Dziennik Urzędowy Wyższego Urzędu Górniczego	64	
10.3. Miesięcznik WUG i inne wydawnictwa	64	
10.4. Konferencje	65	
10.5. Działalność Rzecznika Prasowego Prezesa WUG	66	
11. Zarządzanie, organizacja i kontrola wewnętrzna w urzędach górniczych	67	
11.1. Zatrudnienie w urzędach górniczych	67	
11.2. Rozwój zawodowy	67	
11.3. Realizacja budżetu urzędów górniczych	67	
11.4. System zarządzania jakością	70	
11.5. Sprawozdawczość wewnętrzna	71	
11.6. Kontrola wewnętrzna	71	
11.7. Audyt wewnętrzny i kontrola finansowa	72	
11.7.1. Audyt wewnętrzny	72	
11.7.2. Kontrola finansowa	73	
Załącznik nr 1	Zagrożenia zawodowe i ich skutki	74
Załącznik nr 2	Wypadkowość w górnictwie w 2009 r.	75
Załącznik nr 3	Działalność komisji powołanych przez Prezesa WUG	82
Załącznik nr 4	Akty normatywne Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	86
Załącznik nr 5	Akty normatywne Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego	94

Przedmowa Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego

„Sprawozdanie z działalności urzędów górniczych w 2009 r.” to kolejny bilans dokonań nadzoru górniczego za 12 miesięcy pracy. Miniony rok upłynął pod znakiem wielu zmian organizacyjnych, prawnych i kadrowych. Te ostatnie miały miejsce na stanowiskach dyrektorów bądź zastępców dyrektora w trzech departamentach WUG, a także w pięciu okręgowych urzędach górniczych i w znacznej mierze wiązały się z przejściami pracowników na emerytury.

Ujawniające się w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie tendencje spowodowały podjęcie nowych, nieostanionych dotychczas form działalności. Nowy kształt przybrała także współpraca urzędów górniczych z licznymi partnerami: przedsiębiorcami, zapleczem naukowo-badawczym, wydziałami uczelni wyższych o profilu górnim, organami nadzoru górniczego za granicą. Celem tego było podniesienie skuteczności w zakresie zaspakajania potrzeb współczesnego górnictwa i efektywniejszego wypełniania przez urzędy górnicze zobowiązań wobec środowiska górniczego i całego społeczeństwa.

Równolegle do wspomnianych zmian przeprowadzono szereg nowych posunięć organizacyjnych, których założeniem było zwiększe-

nie skuteczności działania urzędów górniczych. Jednym z ważniejszych wydarzeń mijającego roku było wejście w życie, z dniem 1 lipca 2009 r., rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie właściwości rzeczowej specjalistycznego urzędu górniczego – Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych, zgodnie z którym dyrektor UGBKUE przejął od dyrektorów OUG zadania w zakresie nadzoru i kontroli nad szybami i szybkami, dzięki czemu ta sama przestrzeń w górotworze i na powierzchni ziemi znalazła się w kompetencji jednego organu. Przyjęte rozwiązanie stanowi dziś znaczne ułatwienie dla przedsiębiorców. Na mocy nowego rozporządzenia nadzorem urzędu specjalistycznego zostały objęte również urządzenia transportowe, których środki poruszają się po torze powyżej 45°, a nie są górnymi wyciągami szybowymi (dotyczy to np. niektórych urządzeń na trasach turystycznych). Zmiany te powodują ujednolicenie nadzoru i zmniejszenie uciążliwości kontroli działalności przedsiębiorców górniczych.

Niebagatelne znaczenie dla podniesienia efektywności działań w zakresie bezpieczeństwa pracy miało wyposażenie pracowników inspekcji technicznych urzędów górniczych w specjalistyczny sprzęt, jakim są przyrządy pomiarowe. Zakupiono odbiorniki GPS wraz z oprogramowaniem, służące do wykonywania pomiarów geodezyjnych w terenie, przyrządy do pomiarów stężeń gazów kopalnianych, kamery termowizyjne i inne przyrządy. Zaplanowano również zakup kolejnych przyrządów ze środków finansowych przyznanych przez NFOŚiGW. Tym samym rozpoczęto realizację programu doposażania urzędów górniczych w specjalistyczny sprzęt.

Urzędy górnicze wpływają na stan bezpieczeństwa i higieny pracy, racjonalną gospodarkę złożami kopalin i ochronę środowiska w górnictwie nie tylko poprzez działalność kontrolną. Swoją misję wypełniają podejmując szereg inicjatyw mających na celu promocję kultury bezpieczeństwa oraz górnictwa opartego na zasadach zrównoważonego rozwoju. Jednym z istotniejszych długofalowych działań w tej dziedzinie jest wydawanie miesięcznika „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”. Poziom merytoryczny i edytorski tego periodyku jest stale doskonalony. Jednym z przejawów aktywności w tym zakresie było powołanie w styczniu 2009 r. Rady Programowej miesięcznika, skupiającej wybitnych przedstawicieli nauk górniczych pod przewodnictwem Profesora Józefa Dubińskiego. Dzięki fachowym wskazówkom Rady miesięcznik stale się rozwija, aby jeszcze lepiej służyć środowisku górniczemu.

W ramach działań promocyjnych w mijającym roku uczestniczyliśmy w ogólnopolskiej kampanii społecznej na rzecz oceny ryzyka zawodowego zorganizowanej przez Centralny

Instytut Ochrony Pracy we współpracy z WUG. Inaugurując tę kampanię, w kwietniu 2009 roku WUG zorganizował XI Konferencję „Problemy Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Polskim Górnictwie” pod patronatem wicepremiera Waldemara Pawlaka, a w czerwcu w KWK „Wujek” odbyła się konferencja adresowana do społecznych inspektorów pracy działających w przedsiębiorstwach sektora wydobywczego. Miniony rok zaowocował również cyklem seminariów dla osób dozoru i kierownictwa kopalń, podczas których przedstawiciele WUG omawiali m.in. wnioski i ustalenia wynikające z prac komisji powołanych dla zbadania przyczyn i okoliczności wypadków.

Problematyce działań prewencyjnych w rejonach ścian eksploatowanych przy współwystępowaniu zagrożenia metanowego i pożarowego poświęcone były, przeprowadzone w październiku 2009 roku, dwa seminaria dla kierowników ruchu i kierowników działów wentylacji kopalń węgla kamiennego. Seminaria te mogły się odbyć dzięki finansowemu wsparciu ze środków funduszu prewencji wypadkowej będących w dyspozycji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Z tych samych funduszy sfinansowaliśmy również druk wydanych nakładem WUG ulotek i broszur, skierowanych do pracowników kopalń, poświęconych profilaktyce pylicy płuc w górnictwie, zagrożeniu metanowemu oraz zagrożeniom związanym ze stosowaniem maszyn i urządzeń energetycznych.

Działalność doradcza i promocyjna urzędów górniczych była ukierunkowana również na kształtowanie warunków zrównoważonego rozwoju na terenach górniczych. Służyły temu między innymi obrady utworzonych z inicjatywy urzędów górniczych zespołów porozumiewawczych ds. oceny wpływu eksploatacji na powierzchnię terenu, skupiające przedstawicieli samorządu terytorialnego, przedsiębiorców i urzędów górniczych.

Poprawa stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie to wspólne zadanie przedsiębiorców, organów administracji publicznej, organizacji społecznych, jednostek naukowo-badawczych, związków zawodowych i wielu innych podmiotów. W związku z tym w 2009 roku dążono do rozszerzenia współpracy z licznymi instytucjami. Obok współpracy z przedsiębiorcami działającymi w sektorze górnictwa podziemnego, pracowano również nad doskonaleniem relacji z sektorem górnictwa odkrywkowego, w tym z Polskim Związkiem Pracodawców Producentów Kruszyw, czego wyrazem był szereg spotkań z przedstawicielami branży kruszyw naturalnych. Organizowane w WUG spotkania z przedstawicielami górniczych central związkowych, w ramach prac Zespołu Trójstronnego ds. Bezpieczeństwa Socjalnego Górników, były świadectwem do-

brych relacji urzędów górniczych ze stroną społeczną.

Istotną płaszczyzną współpracy urzędów górniczych z przedsiębiorcami, zapleczem naukowo-badawczym i wyższymi uczelniami są Komisje powołane przez Prezesa WUG, nie tylko w celu dochodzeń powypadkowych, ale również w ramach działalności profilaktycznej, czego przykładem może być działalność komisji ds. zagrożeń w kopalni „Wieliczka” oraz do spraw zagrożenia wyrzutowego w kopalni „Rudna”.

W ramach współpracy z wieloma organami administracji publicznej, w roku sprawozdawczym realizowano porozumienia o współpracy z Państwową Inspekcją Pracy i Urzędem Dozoru Technicznego. Pracowano nad nowym porozumieniem z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów, z którym Wyższy Urząd Górniczy współdziała jako wyspecjalizowany organ nadzoru rynku dla wyrobów stosowanych w górnictwie.

Przedstawiciele WUG regularnie uczestniczyli w pracach sejmowej Podkomisji do rozpatrzenia rządowego projektu ustawy – Prawo geologiczne i górnicze. W 2009 roku wzięli udział w szesnastu posiedzeniach.

Rok 2009 charakteryzowała również rozwijająca się współpraca z partnerami zagranicznymi oraz instytucjami Unii Europejskiej. Przedstawiciele WUG poprzez uczestnictwo w pracach unijnych gremiów doradczych i grup roboczych, zwłaszcza działającej przy Komisji Europejskiej Stałej Grupy Roboczej do spraw Górnictwa, dążyli do uwzględnienia problemów polskiego górnictwa przy podejmowaniu rozstrzygnięć wiążących wszystkie kraje Wspólnoty. Kontakty urzędów górniczych z zagranicznymi organami nadzoru górniczego potwierdziły, iż doświadczenia i osiągnięcia polskiego górnictwa w dziedzinie bezpieczeństwa pracy są cenione w Europie i na świecie. W maju 2009 r. wizytę w WUG złożyli przedstawiciele Państwowego Komitetu Bezpieczeństwa Przemysłowego, Ochrony Pracy i Nadzoru Górniczego Ukrainy na czele z wiceprezesem Olegiem Rumieżakiem. Wizyta ta otworzyła nowy rozdział w wymianie doświadczeń w zakresie nadzoru górniczego i zwalczania zagrożeń w górnictwie węglowym. Jej kontynuacją była wizyta przedstawicieli WUG w Kijowie i Doniecku we wrześniu tego samego roku. Należy podkreślić, że współpraca ta była prowadzona w ramach unijnego programu wsparcia rozwoju górnictwa węglowego na Ukrainie.

W maju 2009 r. w WUG gościli przedstawiciele Departamentu Bezpieczeństwa i Ratownictwa w Górnictwie Ministerstwa Gospodarki, Handlu i Energetyki Albanii zainteresowani korzystaniem z polskich doświadczeń. We Wrocławiu odbyło się spotkanie prezesów urzędów górniczych Republiki Czeskiej i niemieckich krajów zwią-

kowych Brandenburgii i Saksonii poświęcone doświadczeniom w zakresie nadzoru nad eksploatacją rud miedzi w Polsce. Z kolei szefowie urzędów górniczych kilkunastu krajów Unii Europejskiej, w tym delegacja z Polski, zgromadzili się na XV Spotkaniu Szefów Urzędów Górniczych Krajów Europejskich, które odbyło się na przełomie czerwca i lipca 2009 r. w Estonii. Tematem przewodnim obrad było gospodarowanie odpadami w przemyśle wydobywczym. Podczas spotkania ustalono, że w 2011 r., podczas polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej, Wyższy Urząd Górniczy zorganizuje XVII Spotkanie Szefów Urzędów Górniczych.

Okazją do podsumowania dotychczasowego dorobku polskiego górnictwa i urzędów górniczych w dziedzinie współpracy z instytucjami Unii Europejskiej było zorganizowanie w lutym 2009 r., przy współudziale WUG, sesji naukowej „Polskie górnictwo wobec działań Unii Europejskiej – od akcesji do prezydencji”. Wydarzenie to odbyło się w ramach XVIII Szkoły Eksploatacji Podziemnej pod patronatem Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej.

Istotnym elementem działalności urzędów górniczych w 2009 roku było doskonalenie systemów zarządzania i podnoszenia jakości pracy. W tym zakresie przeprowadzono w Wyższym Urzędzie Górniczym proces samooceny w oparciu o metodę CAF 2006 w ramach prowadzonego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów projektu „Poprawa zdolności zarządczych w urzędach administracji rządowej”, finansowanego ze środków programu operacyjnego Kapitał Ludzki. Na podstawie wyników oceny określono obszary wymagające poprawy oraz mocne strony Urzędu. W kolejnych krokach wdrażania metody CAF przeprowadzono projekty służące usprawnianiu funkcjonowania WUG w zakresie planowania strategicznego, legislacji wewnętrznej oraz badania satysfakcji i motywacji pracowników.

W życiu urzędów górniczych, oprócz codziennej pracy, która nierzadko bywa pracą u podstaw, zdarzają się również takie chwile, gdy jesteśmy wyróżniani. Takie momenty dają

satysfakcję i motywację do podejmowania dalszych wysiłków. W październiku 2009 roku dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu Jarosław Lepiarz otrzymał nagrodę imienia Haliny Krahelskiej, przyznaną za zasługi w dziedzinie ochrony pracy w górnictwie przez Głównego Inspektora Pracy.

Podsumowując działalność urzędów górniczych w 2009 roku wybiegamy jednocześnie myślami w przyszłość. Chcemy naszym działaniom nadać nowy kierunek odpowiadający wyzwaniom współczesnego polskiego górnictwa. Ukierunkowaniu naszych przyszłych poczynań służy „Strategia działania urzędów górniczych na lata 2010–2014”. Dokument ten jest efektem prac prowadzonych w Wyższym Urzędzie Górniczym od czerwca 2009 r.: analiz strategicznych, uzgodnień wewnętrznych i konsultacji z kluczowymi partnerami. Wychodząc z założenia, że misji urzędów górniczych nie można skutecznie realizować bez zaangażowania i wsparcia ze strony środowiska górniczego oraz organów administracji publicznej, zwróciliśmy się do naszych kluczowych partnerów o opinię w sprawie projektu strategii. Proces konsultacji udowodnił, że istnieje szerokie poparcie dla nakreślonych na najbliższe pięć lat kierunków działań urzędów górniczych.

Poprawa stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie to wspólne zadanie organów administracji publicznej, przedsiębiorców, organizacji społecznych, jednostek naukowo-badawczych i wielu innych podmiotów. Prawdziwy przełom w tej dziedzinie będzie możliwy, gdy założenia strategiczne zyskają przełożenie na zmianę stylu pracy załóg górniczych, a liderami zmian staną się przedsiębiorcy prowadzący działalność górnictw. Odniesienie sukcesu w pozostałych obszarach misji urzędów górniczych również zależy od dobrej współpracy wielu instytucji.

Wszystkim, którzy przyczynili się do realizacji strategicznych celów Wyższego Urzędu Górniczego w 2009 r., składam serdeczne podziękowania i przekazuję wyrazy szacunku.

Piotr Litwa
Prezes Wyższego Urzędu Górniczego

I. Podstawa prawna działalności i zadania urzędów górniczych

Wyższy Urząd Górniczy, okręgowe urzędy górnicze i Urząd Górniczy do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych realizują zadania określone przepisami ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz innymi przepisami. Sprawują nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych wydobywających kopaliny podstawowe i pospolite, w szczególności w zakresie:

- bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego,
- ratownictwa górniczego,
- gospodarki złożami kopalin w procesie ich wydobywania,
- ochrony środowiska, w tym zapobiegania szkodom,
- budowy i likwidacji zakładu górniczego, w tym rekultywacji gruntów i zagospodarowania terenów po działalności górniczej.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jest centralnym organem administracji rządowej nadzorowanym przez ministra właściwego do spraw środowiska.

Prezes WUG w szczególności:

- jest organem właściwym w sprawach indywidualnych, rozpatrywanych w drodze postępowania administracyjnego w zakresie wynikającym z przepisów ustawy,
- pełni funkcję organu wyższego stopnia, w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, w stosunku do dyrektorów okręgowych urzędów górniczych i specjalistycznych urzędów górniczych oraz sprawuje nadzór nad ich działalnością,
- pełni funkcję wyspecjalizowanego organu kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu w zakresie wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych,
- powołuje specjalne komisje do kompleksowego opiniowania stanu rozpoznawania i zwalczania zagrożeń naturalnych i technicznych w zakładach górniczych oraz zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego związanego z ruchem zakładu górniczego,
- gromadzi i archiwizuje dokumentację mierniczo-geologiczną zlikwidowanych zakładów górniczych oraz udostępnia tę dokumentację na zasadach i w sposób określony w odrębnych przepisach.

Dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych mocą decyzji administracyjnych:

- wydają zezwolenia na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym obiektów, maszyn i urządzeń określonych w przepisach wydanych na podstawie ustawy,
- wydają zezwolenia na przechowywanie i używanie sprzętu strzałowego w zakładach górniczych,
- wydają pozwolenia na nabywanie lub przechowywanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego oraz na używanie środków strzałowych w zakładach górniczych,
- zatwierdzają plany ruchu zakładów górniczych,
- zaliczają złoża (pokłady), ich części lub wyrobiska do poszczególnych stopni (kategorii, klas) zagrożeń naturalnych.

Prezes WUG wydaje decyzje m.in. w sprawie:

- dopuszczania wyrobów do stosowania w zakładach górniczych,
- zezwoleń na odstępstwo od obowiązujących przepisów.

Ponadto organy nadzoru górniczego stwierdzają kwalifikacje osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz szczególne kwalifikacje, a także niektóre kwalifikacje w ratownictwie górniczym.

II. Zakres podmiotowy nadzoru i kontroli

Według stanu na 31.12.2009 r. nadzorem i kontrolą urzędów górniczych objętych było 225 zakładów górniczych wydobywających kopaliny podstawowe, w szczególności:

- 42 podziemne zakłady górnicze, w tym:
 - 31 kopalń węgla kamiennego,
 - 1 kopalnia węgla kamiennego w likwidacji,
 - 3 kopalnie rud miedzi,
 - 2 kopalnie rud cynku i ołowiu, w tym 1 zakład w likwidacji,
 - 1 kopalnia soli,
 - 2 zakłady górnicze wydobywające gliny ceramiczne,
 - 2 zakłady górnicze wydobywające gips i anhydryt;
- 106 odkrywkowych zakładów górniczych, w tym:
 - 12 kopalń węgla brunatnego,
 - 93 kopalnie surowców skalnych, ilastych, piasków formierskich i szklarskich,
 - 1 kopalnia siarki (w likwidacji);

- 68 otworowych zakładów górniczych, w szczególności:
 - 6 zakładów górniczych ropy i gazu, w tym 75 kopalń, 1 kopalnia morska i 7 podziemnych magazynów gazu,
 - 2 kopalnie soli, w tym 1 zakład w likwidacji,
 - 2 kopalnie siarki, w tym 1 zakład w likwidacji,
 - 54 zakłady górnicze wydobywające wody lecznicze, termalne i solanki,
 - 2 zakłady górnicze eksploatujące metan z pokładów węgla,
 - 1 podziemny magazyn gazu,
 - 1 podziemne składowisko odpadów;

- 9 zakładów wykonujących roboty podziemne z zastosowaniem techniki górniczej, w tym Centralny Zakład Odwadniania Kopalń, w skład którego wchodzi 3 ruchy składające się z 16 rejonów.

Nadzorem i kontrolą obejmowano również:

- 354 oddziałów – zakładów wykonujących prace geologiczne,
- 5 418 zakładów górniczych kopalni pospolitych.

Ponadto nadzorowano 1 698 oddziałów podmiotów gospodarczych wykonujących w za-

kresie swej działalności zawodowej powierzone im czynności w ruchu zakładów górniczych zatrudniające 33 904 pracowników.

We wszystkich nadzorowanych zakładach i podmiotach gospodarczych zatrudnionych było około 205 865 pracowników, z czego około 136 572 pracowników w czynnych i 24 w likwidowanych kopalniach węgla kamiennego.

Zadania nadzoru górniczego w 2009 roku realizowane były przez 10 okręgowych urzędów górniczych i specjalistyczny Urząd Górniczy do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych oraz Wyższy Urząd Górniczy, w których zatrudnionych było wg stanu na 31 grudnia 2009 r. 511 pracowników. W Wyższym Urzędzie Górniczym było zatrudnionych 143 pracowników, w tym 3 osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe, 15 osób zajmujących wyższe stanowiska w służbie cywilnej, 125 członków korpusu służby cywilnej, w tym 8 urzędników. W okręgowych urzędach górniczych i UGBKUE zatrudnionych było 368 pracowników, w tym 35 osób kierownictwa, 310 członków korpusu służby cywilnej, w tym 5 urzędników, i 23 osoby obsługi.

1. Wstęp

„Sprawozdanie z działalności urzędów górniczych w 2009 r.” jest dokumentem obrazującym roczne dokonania urzędów górniczych w dwóch zasadniczych perspektywach. Wzorem lat ubiegłych w pierwszej z nich działalność urzędów górniczych została ujęta w aspekcie realizacji priorytetowych celów urzędów górniczych wynikających ze strategii działania na lata 2006–2010. Zagadnienia te zostały ujęte w obszernym rozdziale 2. Druga z przyjętych perspektyw przedstawia roczną pracę urzędów górniczych w świetle zadań określonych przepisami prawa. W tej czę-

ści sprawozdania opisano m.in. działalność administracyjną urzędów górniczych (wydawanie decyzji i postanowień), działalność kontrolną, represyjną, legislacyjną, informacyjną i wydawniczą. Odrębne rozdziały poświęcono współpracy urzędów górniczych z organami administracji państwowej i innymi instytucjami, współpracy z zagranicą oraz organizacji i zarządzaniu w urzędach górniczych.

Całość sprawozdania uzupełniają załączniki przedstawiające dane dotyczące wypadkowości w górnictwie w 2009 r., opisujące działalność komisji powołanych przez Prezesa WUG oraz zawierające szczegółowy wykaz aktów wewnętrznych Prezesa i Dyrektora Generalnego WUG.

2. Realizacja priorytetowych celów urzędów górniczych

Niniejszy rozdział stanowi podsumowanie realizacji priorytetowych celów działalności urzędów górniczych ujętych w „Strategii działania urzędów górniczych na lata 2006–2010” oraz w dokumencie „Cele i zadania na rok 2009”.

2.1. Doskonalenie przepisów prawa geologicznego i górniczego

Wyższy Urząd Górniczy od grudnia 2007 r. uczestniczył aktywnie w przygotowaniu propozycji przepisów projektu ustawy – Prawo geologiczne i górnicze. Proponowane przez WUG rozwiązania dotyczyły m.in. kwalifikacji górniczych, planów ruchu zakładu górniczego, podmiotów wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego, dopuszczeń wyrobów, które mają być zastosowane w ruchu zakładu górniczego, zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych oraz ratownictwa górniczego.

Działalność legislacyjna w 2009 r. polegała przede wszystkim na udziale w pracach parlamentarnych nad rządowym projektem ustawy – Prawo geologiczne i górnicze. Pierwsze czytanie projektu ustawy rozpoczęło się na posiedzeniu Sejmu RP w dniu 6 marca 2009 r. Na posiedzeniu w dniu 19 marca 2009 r. Sejm odrzucił wniosek o odrzucenie projektu w pierwszym czytaniu i skierował projekt do trzech komisji sejmowych: Komisji Gospodarki, Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej w celu rozpatrzenia.

Do końca 2009 r. odbyło się 16 posiedzeń Podkomisji Nadzwyczajnej, podczas których dokonano analizy poszczególnych fragmentów projektu oraz rozpatrywano wnioski i poprawki poselskie do projektu.

Przygotowano szereg materiałów, ekspertyz i opinii dla Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w związku z pracami parlamentarnymi, m.in. dotyczących takich zagadnień jak definicje pojęć zawartych w słowniczku projektu ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, „szkody górnicze”.

Poza udziałem w pracach parlamentarnych nad projektem ustawy w 2009 r. w Wyższym Urzędzie Górniczym intensywnie pracowano również nad doskonaleniem projektów rozporządzeń do projektu ustawy – Prawo geologiczne i górnicze.

Na mocy upoważnienia legislacyjnego z dnia 18 listopada 2008 r. udzielonego przez Ministra Środowiska Prezesowi Wyższego Urzędu Gór-

niczego prowadzono i zakończono prace nad ostatecznymi wersjami:

- 1) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 stycznia 2009 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie objęcia przepisami Prawa geologicznego i górniczego prowadzenia określonych robót podziemnych z zastosowaniem techniki górniczej (Dz. U. Nr 8, poz. 40). Celem nowelizacji rozporządzenia była modyfikacja jego zakresu przedmiotowego polegająca na objęciu przepisami Prawa geologicznego i górniczego robót wykonywanych w celu ochrony, zabezpieczenia oraz udostępnienia turystycznego zabytków w Główniej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej w Zabrze oraz w potoczonych z nią podziemnych wyrobiskach górniczych. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 5 lutego 2009 r.
- 2) rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie stażu adaptacyjnego i testu umiejętności w toku postępowania w sprawie uznania kwalifikacji do wykonywania górniczych zawodów regulowanych (Dz. U. Nr 22, poz. 126). Konieczność wydania nowego rozporządzenia była związana z wejściem w życie ustawy z dnia 18 marca 2008 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 63, poz. 394) oraz uchynieniem ustawy z dnia 26 kwietnia 2001 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych (Dz. U. Nr 87, poz. 954, z późn. zm.). Rozporządzenie weszło w życie z dniem 26 lutego 2009 r.
- 3) rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 czerwca 2009 r. w sprawie właściwości rzeczowej specjalistycznego urzędu górniczego – Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych (Dz. U. Nr 102, poz. 857). Celem rozporządzenia było ponowne ustalenie właściwości Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych. Rozporządzenie oddziałuje przede wszystkim na urzędy górnicze, poprzez mechanizm wyłączenia z „ogólnej” kompetencji okręgowych urzędów górniczych części zagadnień i przekazania ich do właściwości jedyne specjalistycznego urzędu górniczego. Przyczyniło się ponadto do zapewnienia kompleksowego, jednolitego nadzoru nad stanem bezpieczeństwa szeregu obiektów, maszyn, urządzeń, instalacji, sieci oraz obiektów budowlanych podziemnych zakładów górniczych. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 lipca 2009 r.

W Wyższym Urzędzie Górniczym dokonano ponadto szczegółowej analizy możliwości wprowadzenia do przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie

bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 139, poz. 1169 oraz z 2006 r. Nr 124, poz. 863) obowiązku instalowania kamer telewizji przemysłowej w zakładach górniczych.

2.2. Współpraca w tworzeniu i wdrażaniu związanego z górnictwem prawa wspólnotowego

Jednym z ważniejszych zadań wynikających ze wspólnotowych zobowiązań był udział Wyższego Urzędu Górniczego w prowadzonych przez Ministerstwo Środowiska pracach nad transpozycją dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla oraz zmieniającej dyrektywę Rady 85/337/EWG, Euratom, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE, 2001/80/WE, 2004/35/WE, 2006/12/WE, 2008/1/WE i rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 (Dz. Urz. UE L 140 z 5.6.2009, str. 114).

W Wyższym Urzędzie Górniczym odbyło się robocze spotkanie z udziałem przedstawicieli Departamentu Geologii i Koncesji Geologicznych Ministerstwa Środowiska, podczas którego omówiono koncepcję transpozycji ww. dyrektywy do projektu ustawy – Prawo geologiczne i górnicze. Szczególną uwagę poświęcono kwestii koncesjonowania działalności w zakresie składowania dwutlenku węgla, w tym cofnięciu lub wygaszeniu koncesji, a także zabezpieczeniom finansowym, jakie jest obowiązany posiadać przedsiębiorca (operator składowiska CO₂). Dyskutowano na temat sprawowania nadzoru i kontroli przez organy nadzoru górniczego nad ruchem zakładów górniczych składujących dwutlenek węgla pod ziemią. Na polecenie Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego została utworzona grupa robocza (z udziałem pracowników okręgowych urzędów górniczych), której zadaniem była szczegółowa analiza zagadnień związanych z praktycznym wykonywaniem ewentualnych nowych kompetencji organów nadzoru górniczego.

Przedstawiciele Wyższego Urzędu Górniczego, Ministerstwa Środowiska, Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Infrastruktury, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego uczestniczyli w zorganizowanym w Ministerstwie Środowiska spotkaniu w sprawie przyjęcia harmonogramu prac nad przedmiotową implementacją. Departament Geologii i Koncesji Geologicznych w Ministerstwie Środowiska przygotował projekt „Założeń do projektu ustawy zmienia-

jącej ustawę Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw, stanowiących transpozycję dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE ...”, który został zaopiniowany przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego. W dniu 6 listopada 2009 r. projekt Założeń został skierowany do uzgodnień międzyresortowych i konsultacji społecznych.

Jednocześnie w związku z wydanymi przez Komisję Europejską, na podstawie dyrektywy 2006/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego oraz zmieniającej dyrektywę 2004/35/WE (Dz. Urz. UE L 102 z 11.04.2006 r., str. 15), decyzjami wykonawczymi dotyczącymi charakterystyki odpadów wydobywczych, definicji odpadów obojętnych, kryteriów klasyfikacji obiektów unieszkodliwiania odpadów, gwarancji finansowych, przedstawiciele Wyższego Urzędu Górniczego uczestniczyli w pracach nad ich transpozycją do prawa polskiego.

2.3. Doskonalenie działalności normalizacyjnej

Działalność normalizacyjna prowadzona w WUG w oparciu o art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o normalizacji (Dz. U. Nr 169, poz. 1386, z późn. zm.) obejmowała w 2009 r. współpracę z Polskim Komitetem Normalizacyjnym na zasadach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobów współdziałania Polskiego Komitetu Normalizacyjnego z organami administracji rządowej (Dz. U. Nr 239, poz. 2040).

W tym zakresie:

- 1) prowadzono współpracę z wybranymi zespołami normalizacyjnymi Polskiego Komitetu Normalizacyjnego;
- 2) brano czynny udział w procesie opiniowania projektów Polskich Norm w ramach ankiety adresowanej i powszechnej, w tym projektów norm związanych z ochroną życia, zdrowia, środowiska, mienia oraz bezpieczeństwa pracy i użytkowania;
- 3) brano udział w pracach wybranych komitetów technicznych (zwanych dalej „KT”).

Z dniem 1 października 2009 roku Prezes Polskiego Komitetu Normalizacyjnego powołał Wyższy Urząd Górniczy na członka komitetów technicznych Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, realizujących ustawowe cele w zakresach tematycznych objętych właściwością urzędu. Na mocy powołania Prezesa Polskiego Komitetu Normalizacyjnego z dnia 1 października 2009 roku Wyższy Urząd Górniczy posiada status członka w następujących komitetach technicznych Polskiego Komitetu Normalizacyjnego:

- KT nr 6 ds. Zapewnienia Jakości,
- KT nr 12 ds. Materiałów Wybuchowych i Wyrobów Pirotechnicznych,
- KT nr 21 ds. Środków Ochrony Indywidualnej Pracowników,
- KT nr 31 ds. Górnictwa Nafty i Gazu,
- KT nr 53 ds. Kabli i Przewodów,
- KT nr 64 ds. Urządzeń Elektrycznych w Przestrzeniach Zagrożonych Wybuchem,
- KT nr 124 ds. Transportu Kopalnianego,
- KT nr 157 ds. Zagrożeń Fizycznych w Środowisku Pracy,
- KT nr 158 ds. Bezpieczeństwa Maszyn i Urządzeń Technicznych oraz Ergonomii – Zagadnienia Ogólne,
- KT nr 163 ds. Lin i Transportu Linowego,
- KT nr 164 ds. Bezpieczeństwa w Górnictwie,
- KT nr 275 ds. Techniki i Zagrożeń w Górnictwie,
- KT nr 276 ds. Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy,
- KT nr 285 ds. Górniczych Maszyn i Urządzeń Dołowych.

Dnia 1 lipca 2009 roku w Departamencie Energomechanicznym powołano Zespół do spraw Normalizacji. W aspekcie prowadzonej działalności normalizacyjnej prace zespołu związane były z opiniowaniem i koordynowaniem opiniowanych projektów Polskich Norm i projektów norm europejskich związanych z działalnością urzędów górniczych oraz opiniowanie projektów aktów prawnych w zakresie proponowanych w nich powołań Polskich Norm.

Prowadzone w WUG w 2009 r. prace normalizacyjne obejmowały następujące działania:

- 1) opiniowanie projektów polskich i europejskich norm w ramach ankiety adresowanej (do Wyższego Urzędu Górniczego skierowano 31 projektów norm, z czego po analizie do zaopiniowania wybrano 24 projekty tematycznie związane z górnictwem),
- 2) analizowanie wykazów norm poddanych ankiecie powszechnej pod kątem norm tematycznie związanych z górnictwem – wybór projektów i szczegółowa analiza treści wybranych projektów pod kątem wymagań mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo i higienę pracy w zakładach górniczych. Przeanalizowano 11 wykazów projektów norm, dokonano wyboru 20 projektów Polskich Norm i projektów norm europejskich oraz przeanalizowano je pod kątem związku ich postanowień z bezpieczeństwem i higieną pracy w górnictwie.
- 3) przeanalizowanie Polskich Norm z zakresu wszystkich KT opracowujących normy w dziedzinie górnictwa podlegające w 2009 r. przeglądowi pod kątem ich aktualności,
- 4) analizowanie oraz koordynowanie udziału przedstawicieli WUG w pracach KT – po analizie realizowanej tematyki zaproponowano do-

konanie zmian oraz zgłoszono nowych przedstawicieli do właściwych tematycznie zespołów normalizacyjnych PKN,

- 5) analizowanie tematyki realizowanej w wybranych KT europejskich organizacji normalizacyjnych pod kątem ich związku z bezpieczeństwem i higieną pracy w zakładach górniczych – ISO/TC 82, CEN/TC 31 i CEN/TC 216.

2.4. Funkcjonowanie systemów zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy w górnictwie

Systemy zarządzania bezpieczeństwem są wdrażane z inicjatywy przedsiębiorców. Częścią dokumentacji tych systemów, a z zarazem istotnym elementem zarządzania bezpieczeństwem pracy w górnictwie, jest opracowywanie dokumentu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników zakładów górniczych. Poprzez kontrolę funkcjonowania dokumentu bezpieczeństwa urzędy górnicze przyczyniają się w znaczący sposób do doskonalenia systemów zarządzania bezpieczeństwem. W trakcie kontroli prowadzonych w zakładach górniczych w 2009 r. uwzględniano problemy bieżącej aktualizacji dokumentu bezpieczeństwa oraz zapoznawania pracowników z wprowadzonymi zmianami. Szczególną uwagę zwracano na sposób informowania pracowników o ryzyku zawodowym występującym na stanowiskach pracy. Kontrolowano prawidłowość przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego oraz wiedzę pracowników w tym zakresie.

W górnictwie podziemnym funkcjonują systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy w oparciu o wymagania Polskiej Normy PN-N-18001:2004 „Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy. Wymagania”. Aktualnie systemy wdrożyło 35 podziemnych zakładów górniczych. Jednocześnie w podziemnych zakładach górniczych wdrażane są bądź funkcjonują zintegrowane systemy zarządzania bezpieczeństwem, jakością i środowiskiem.

W grupie kapitałowej Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. funkcjonują systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy przy współpracy z TÜV Management Service GmbH i DET Norske Veritas Poland.

W grupie kapitałowej Lafarge funkcjonuje system zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy, wspólny dla wszystkich przedsiębiorstw wchodzących w skład grupy na całym świecie, w oparciu o wytyczne Międzynarodowej Organizacji Pracy wydane w 2001 r. (ILO-OSH 2001). Polska Norma PN-N-18001:2004, w przedmiotowym zakresie, jest kompatybilna z wytycznymi ILO-OSH 2001.

W oparciu o wymagania Polskiej Normy PN-N-18001:2004 funkcjonują systemy zarządza-

nia bezpieczeństwem i higieną pracy w KWB „Bełchatów”, ZG Rigips Polska Stawiany sp. z o.o. oraz Nordkalk sp. z o.o. Kopalnia Wapienia Miedzianka.

W czasie prowadzenia kontroli w zakładach górniczych w zakresie funkcjonowania systemów zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy kontrolowano zgodność tych systemów z przepisami związanymi z ruchem zakładów górniczych. Dotyczyło to:

- sporządzania przez przedsiębiorców dokumentów bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników zatrudnionych w ruchu zakładu górniczego,
- prowadzenia i dokumentowania oceny ryzyka zawodowego dla stanowisk i miejsc pracy,
- działań wynikających z oceny ryzyka w zakresie technicznego wyposażenia stanowisk i miejsc pracy oraz ustaleń pisemnych dotyczących organizacji pracy.

2.5. Badanie prawidłowości projektowanych rozwiązań technicznych w górnictwie

Zgodnie z art. 115 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze przy wykonywaniu zadań wynikających z nadzoru i kontroli nad ruchem zakładu górniczego właściwy organ nadzoru górniczego może badać prawidłowość stosowanych lub przewidzianych przez przedsiębiorcę do stosowania rozwiązań technicznych.

Prawidłowość projektowanych rozwiązań technicznych w zakładach górniczych sprawdzano każdorazowo w trakcie badań kontrolnych odbiorczych przeprowadzanych przed wydaniem zezwolenia na oddanie do ruchu urządzeń energomechanicznych będących we właściwości dyrektora UGBKUE. W uzasadnionych przypadkach przeprowadzane były badania kontrolne doraźne mające na celu sprawdzenie prawidłowości projektowanych rozwiązań technicznych lub zmian w urządzeniach energomechanicznych. Ponadto ze szczególną uwagą sprawdzano prawidłowość rozwiązań technicznych w przypadkach, gdy po wprowadzeniu zmian w urządzeniach energomechanicznych wymagane było zezwolenie na ich ponowne oddanie do ruchu.

Badania prawidłowości oraz skuteczności zastosowanych w zakładach górniczych rozwiązań były prowadzone również w stosunku do urządzeń i obiektów będących we właściwości dyrektorów okręgowych urzędów górniczych.

Ponadto dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych w kilku przypadkach wydali decyzje na podstawie przepisu art. 115 ust. 2 ustawy – Pra-

wo geologiczne i górnicze, zgodnie z którym na żądanie właściwego organu nadzoru górniczego przedsiębiorca jest zobowiązany sprawdzić prawidłowość rozwiązań technicznych w sposób określony przez ten organ.

Zarządzeniem Nr 22 z dnia 23 grudnia 2008 r. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego powołał Komisję do spraw opiniowania stanu zagrożenia wodnego i zawałowego oraz podjęcia niezbędnych działań profilaktycznych dla zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania Kopalni Soli „Wieliczka” S.A. w Wieliczce. Do zadań Komisji, która była organem opiniodawczo-doradczym Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, należało dokonanie:

- oceny stanu zagrożenia wodnego i zawałowego w Kopalni Soli „Wieliczka” S.A.,
- analizy wykonanych (w okresie 1992–2009) przez KS „Wieliczka” opinii i ekspertyz dotyczących zagrożeń zawałowych i wodnych,
- przygotowanie kierunków działań profilaktycznych, zmierzających do ustalenia bezpiecznego funkcjonowania Kopalni Soli „Wieliczka” S.A.

W 2009 r. kontrolowano na bieżąco stan zagrożenia wodnego w Kopalni Soli „Wieliczka”, a w szczególności rejon byłego wycieku w poprzeczni Mina. Realizując decyzję Dyrektora OUG w Krakowie z dnia 09.07.2008 r. wydaną na podstawie art. 115 ust. 2 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, zobowiązującą przedsiębiorcę do sprawdzenia prawidłowości zastosowanych rozwiązań związanych z zamknięciem wycieku w poprzeczni Mina, kopalnia zleciła opracowanie stosownej opinii przez ekspertów. W opinii eksperci nie stwierdzili nieprawidłowości związanych z zamknięciem wycieku. Zalecono prowadzenie przynajmniej 2-letnich obserwacji hydrogeologicznych przed planowanym zlikwidowaniem północnej części poprzeczni Mina oraz założenie i prowadzenie pomiarów konwergencji w ww. chodniku. Kontrolując realizację powyższych zaleceń stwierdzono, że kopalnia na bieżąco prowadzi i analizuje obserwacje hydrogeologiczne i pomiary konwergencji związane z zagrożeniem wodnym.

Po kontroli problemowej, ukierunkowanej na sposoby zwalczania zagrożenia osuwiskowego w zakładzie górniczym „Niechobrz I” dyrektor OUG w Krośnie wydał decyzję na podstawie art. 115 ust. 2 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, nakazując opracowanie dokumentacji geologiczno-inżynierskiej dla potrzeb zabezpieczenia osuwiska i stabilizacji skarpy. Na podstawie dokumentacji geologiczno-inżynierskiej nakazano opracować projekt techniczny stabilizacji skarpy.

2.6. Doskonalenie systemu kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jako organ wyspecjalizowany prowadzi kontrole spełniania przez wyroby zasadniczych wymagań na podstawie aktów prawnych wprowadzających postanowienia dyrektyw nowego podejścia do prawa polskiego dla wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych. Działalność Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego jako wyspecjalizowanego organu nadzoru prowadzona jest na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2087, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.).

Przepływ informacji dotyczących wyrobów objętych systemem kontroli jest realizowany w ramach struktur organizacyjnych Wyższego Urzędu Górniczego, okręgowych urzędów górniczych i Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych, a odbywa się za pomocą systemu informatycznego dla nadzoru rynku – Uni-Vers SNAR oraz w formie dokumentów papierowych w przypadku zakwestionowania wyrobów, co do których istnieje przypuszczenie, że nie spełniają zasadniczych lub innych wymagań. Dokumenty sporządzone w wersji elektronicznej przesyłane są z komputerów zainstalowanych w UGBKUE oraz w każdym z OUG do Zespołu ds. Kontroli Wyrobów Departamentu Energomechanicznego WUG. W Zespole ds. Kontroli Wyrobów powiadomienia o wyrobach spełniających bądź niespełniających zasadniczych wymagań wraz z dokumentami towarzyszącymi są analizowane, a następnie w razie konieczności podejmowane są dalsze działania.

Za pomocą Informatycznego Systemu Nadzoru Rynku HERMES odbywa się przepływ informacji pomiędzy Zespołem ds. Kontroli Wyrobów Departamentu Energomechanicznego, a Departamentem Nadzoru Rynku Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie.

Przepływ informacji odbywa się na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2008 r. w sprawie sposobu przepływu informacji dotyczących systemu kontroli wyrobów (Dz. U. Nr 230, poz. 1540).

W zakresie wyrobów, co do których wniesiono zastrzeżenia niespełnienia zasadniczych lub innych wymagań zawartych w dyrektywach wszczęto pięć postępowań administracyjnych. W przypadku czterech postępowań, ze względu na usunięcie niezgodności z zasadniczymi lub innymi wymaganiami albo wycofanie wyrobów

przez producenta lub jego przedstawiciela, wydano decyzję umarzającą postępowanie. Piąte postępowanie jest w toku.

2.7. Opracowanie nowych i weryfikacja stosowanych metod monitorowania oraz zwalczania zagrożeń występujących w górnictwie

Dzięki współpracy z jednostkami badawczo-rozwojowymi prowadzącymi działalność w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie Wyższy Urząd Górniczy w sposób znaczący wpływa na opracowanie nowych i weryfikację dotychczas stosowanych metod monitorowania zagrożeń występujących w zakładach górniczych. Konieczność podejmowania prac nad metodami monitorowania i zwalczania zagrożeń wynika z jednej strony z ewolucji stanu wiedzy na temat profilaktyki zagrożeń, z drugiej strony jest konsekwencją zmieniających się warunków prowadzenia eksploatacji kopalni.

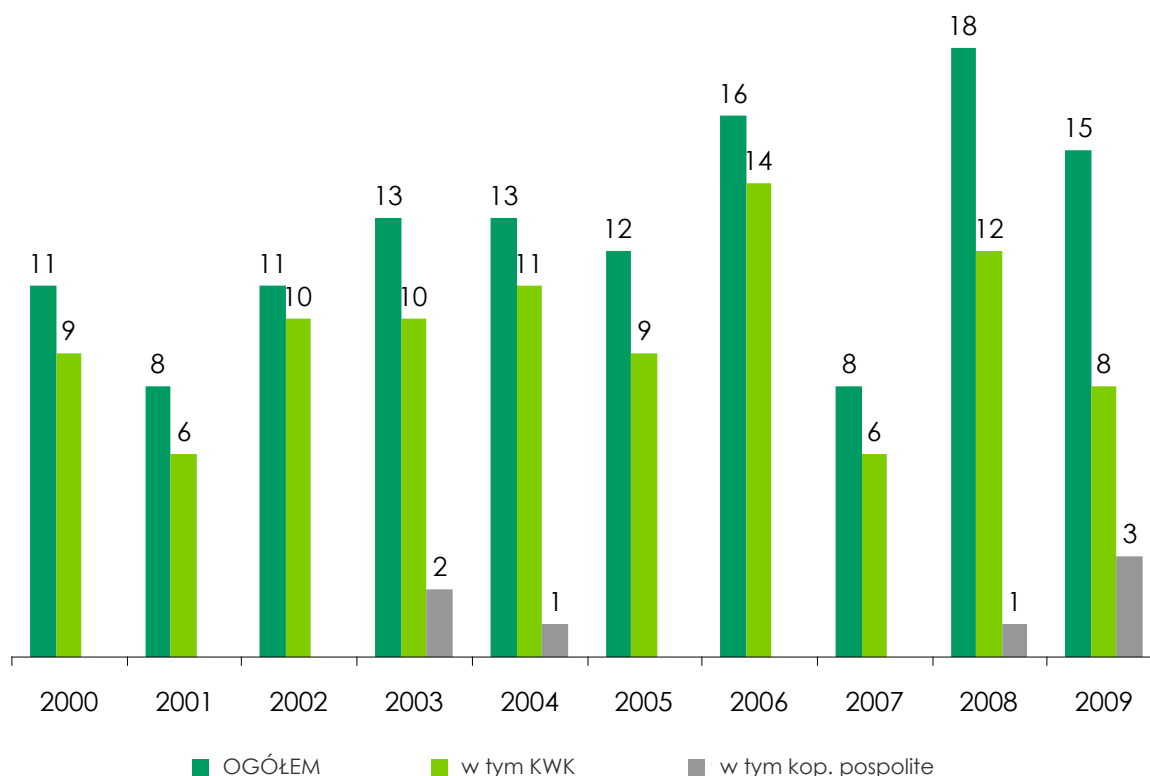
2.8. Zmniejszenie liczby zgonów naturalnych w górnictwie

Zgonem naturalnym nazywamy trwałe, czyli nieodwracalne ustanie czynności niezbędnych do życia, w konsekwencji czego następuje ustanie czynności całego organizmu, bez udziału czynników zewnętrznych. Jeżeli zdarzenie takie nastąpi w zakładzie górniczym, zdarzenie to podlega badaniom celem ustalenia okoliczności, które mogły mieć istotne znaczenie dla przyczyny zgonu.

W latach 2000–2009 zarejestrowano w górnictwie 125 przypadków zgonów naturalnych w tym 7 zgonów naturalnych zanożowano w górnictwie kopalni pospolitych, które zostały objęte nadzorem górniczym od 2002 roku. Analiza przyczyn zgonów naturalnych wykazała, że główną przyczyną około 95% zgonów naturalnych w górnictwie był zawał mięśnia sercowego i zatrzymanie akcji serca.

Porównanie danych z lat 2000–2009 wskazuje na utrzymanie się niepokojącego trendu, który obserwuje się w górnictwie począwszy od 2002 roku. A zatem poza skutecznością szeroko pojętej profilaktyki medycznej w miejscu pracy problem zgonów naturalnych dotyczy pośrednio kilku dość istotnych elementów działalności służb medycyny pracy takich jak udzielanie pierwszej pomocy czy skuteczność badań okresowych.

Kontrola funkcjonowania systemu pierwszej pomocy medycznej objęta jest zakresem działania organów nadzoru górniczego w ramach

Rys. 2.8.1. Liczba zgonów naturalnych w górnictwie w latach 2000–2009

sprawowanego nadzoru i kontroli nad ruchem zakładów górniczych. Obserwowane od 2002 roku niepokojące zjawisko zwiększania się liczby zgonów naturalnych w górnictwie wymaga intensyfikacji kontroli działalności przedsiębiorców w zakresie organizacji pierwszej pomocy medycznej.

Kolejnym elementem profilaktyki zgonów naturalnych w górnictwie jest skuteczność badań okresowych. Analiza grup wiekowych pracowników, u których stwierdzono zgon naturalny wykazała, że największa umieralność pracowników występuje w grupie wiekowej powyżej czterdziestego roku życia. Przy czym każdorazowo pracownicy posiadali aktualne badania lekarskie umożliwiające wykonywanie pracy na dotychczasowym stanowisku. Wydaje się, że w tej sytuacji należy rozważyć analizę częstotliwości i zakresu badań okresowych w zależności od przynależności do poszczególnych grup wiekowych oraz ich ukierunkowanie od pewnego wieku na zwiększoną profilaktykę choroby wieńcowej.

Celem zmniejszenia liczby zgonów naturalnych w górnictwie już w 2004 roku Prezes Wyższego Urzędu Górniczego zwrócił się do przedsiębiorców, aby dla ograniczenia skali tego zjawiska podjęli odpowiednie działania w celu podniesienia wymogów w zakresie stanu zdrowia dla pracowników zatrudnianych w ruchu podziemnych zakładów górniczych. Obserwowana w 2009 roku liczba zaistniałych zgonów naturalnych w górnictwie uzasadnia nie tylko kontynu-

ację dotychczas podjętych działań profilaktycznych, ale wymaga konieczności ich intensyfikacji w 2010 roku.

2.9. Poprawa higieny pracy w zakładach górniczych

Pojęcie „higiena pracy” stanowi drugą część powszechnie używanej nazwy „bezpieczeństwo i higiena pracy” (bhp). Pojęcie to pomimo braku precyzyjnej definicji, w odczuciu powszechnym, nie budzi większych wątpliwości. Higiena pracy określa zbiór zasad dotyczących sposobu wykonywania pracy nie powodującego uszczerbku zdrowotnego dla ludzi. Powszechna jest również świadomość znacznych kosztów społecznych spowodowanych zaniedbaniami w dziedzinie higieny pracy oraz kosztów ewentualnego leczenia poszkodowanych i konieczności wypłat rekompensat finansowych.

Higiena pracy w górnictwie w niniejszym sprawozdaniu przedstawiona jest jako kształtowanie się pewnych zjawisk, które uznano za „mierniki” stanu higieny pracy. Głównymi miernikami, które pozwalają na ocenę stanu higieny pracy są:

- warunki pracy,
- stan zachorowalności na choroby zawodowe,
- liczba zaistniałych zgonów naturalnych.

Należy zaznaczyć, że stan higieny pracy w górnictwie należy traktować jako okresową ocenę pewnego procesu o charakterze wieloletnim. Obecnie obserwowane zjawiska mogą być efektem działań podejmowanych nie tylko w 2009 roku, ale zainicjowanych kilka lat temu, a równocześnie pożądane efekty obecnie realizowanych działań w zakresie higieny pracy mogą się uwidocznić dopiero w przyszłości.

Przyjęta przez Komisję Europejską w lutym 2007 roku „Wspólnotowa strategia na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy na lata 2007–2012”, wskazuje, że bezpieczeństwo i higiena pracy stanowią obecnie jeden z najważniejszych aspektów polityki Unii Europejskiej dotyczącej zatrudnienia i spraw społecznych. W strategii na lata 2007–2012 proponuje się osiągnięcie ambitnego celu, jakim jest zmniejszenie wypadków przy pracy o 25% i zmniejszenie absencji spowodowanej złym stanem zdrowia.

Z tej strategii wynika obowiązek opracowania przez państwa członkowskie Unii Europejskiej krajowych strategii dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy na lata 2008–2012. W 2008 roku opracowano założenia „Krajowej strategii na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy na lata 2009–2012”.

Krajowa strategia ma na celu:

- zmniejszenie liczby wypadków przy pracy i chorób zawodowych, zwłaszcza w górnictwie, przetwórstwie przemysłowym, rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie, budownictwie,
- likwidację lub ograniczenie najbardziej powszechnych rodzajów ryzyka zawodowego, powodowanego przez hałas, pyły przemysłowe i substancje chemiczne,
- zmniejszenie liczby pracowników zatrudnionych w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub uciążliwych.

Niestety strategia ta nie została przez Polskę przyjęta, a projekt uchwały został przekazany w 2009 roku do ponownego rozpatrzenia przez Komitet Rady Ministrów.

Agencją Unii Europejskiej, zajmującą się problemami bezpieczeństwa i higieny pracy, jest Europejska Agencja do spraw Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy (European Agency for Safety and Health at Work – EU-OSHA) mająca swoją siedzibę w Bilbao (Hiszpania). Z inicjatywy i pod egidą EU-OSHA prowadzone są ogóło-europejskie kampanie informacyjne dotyczące wybranych tematów z zakresu bezpieczeństwa i zdrowia pracowników.

W 2008 roku pod egidą Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy rozpoczęto kampanię pod hasłem „Ocena Ryzyka Zawodowego”, która prowadzona była przez okres dwuletni. Celem tej kampanii było obniżenie liczby

wypadków i chorób zawodowych poprzez lepszą ocenę ryzyka zawodowego. W ramach tej kampanii w 2009 roku uruchomiono społeczną kampanię „Ryzyko Zawodowe w Górnictwie”. Kampanię tę oficjalnie rozpoczęto 21 kwietnia 2009 roku na XI Konferencji nt. „Problemy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w polskim górnictwie” zorganizowanej przez Wyższy Urząd Górniczy, Główny Instytut Górnictwa oraz Zarząd Główny Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa. Kampanię tę Prezes Wyższego Urzędu Górniczego objął patronatem honorowym. Celem kampanii była pomoc w tworzeniu bezpiecznego środowiska pracy w górnictwie poprzez zmianę podejścia do oceny ryzyka zawodowego. Działania kampanii skierowane były do pracodawców i pracowników przedsiębiorstw górniczych (w tym także do przedstawicieli firm usługowych), związków zawodowych, społecznych inspektorów pracy, instytucji zajmujących się bezpieczeństwem pracy, firm szkoleniowych oraz szkół i uczelni górniczych.

Kampania trwała od kwietnia do grudnia 2009 roku. W ramach kampanii 3 czerwca 2009 roku zorganizowano konferencję „Ryzyko zawodowe w górnictwie” dla społecznych inspektorów pracy. Gospodarzem konferencji był Katowicki Holding Węglowy S.A. Referaty zaprezentowali przedstawiciele Centralnego Instytutu Ochrony Pracy, Politechniki Poznańskiej, Okręgowego Inspektoratu Pracy w Katowicach, Urzędu Dozoru Technicznego oraz Wyższego Urzędu Górniczego. We wrześniu w Olsztynie miała miejsce konferencja „Ryzyko zawodowe w żwirowniach”, gdzie zaprezentowano ocenę stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w żwirowniach oraz przykłady dobrych praktyk w zakresie użytkowania maszyn oraz profilaktyki bhp.

Misja Wyższego Urzędu Górniczego i działalność organów nadzoru górniczego w zakresie higieny pracy nie tylko wpisują się w realizację programu dostosowującego warunki pracy w Polsce do standardów Unii Europejskiej, ale również stanowią przyczynek do realizacji strategicznych zadań Unii Europejskiej przyjętych w Nowej Strategii Lizbońskiej oraz w sposób oczywisty będą znaczącym elementem realizacji krajowej strategii na rzecz poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach górniczych.

2.10. Zapewnienie wysokiego poziomu oraz odpowiedniej jakości szkoleń pracowników zatrudnionych w ruchu zakładów górniczych

Dla zapewnienia należytego poziomu oraz wysokiej jakości szkoleń pracowników zakładów górniczych przedstawiciele urzędów górni-

czych przeprowadzali kontrole w zakładach górniczych oraz jednostkach organizacyjnych prowadzących szkolenia pracowników zakładów górniczych. W 2009 roku oprócz przedsiębiorców nadzorem w ww. zakresie objęte były 153 jednostki organizacyjne prowadzące szkolenia pracowników zatrudnionych w ruchu zakładów górniczych. W 2009 roku na kontrole ośrodków szkoleniowych, trudniących się szkoleniem pracowników zatrudnionych w ruchu zakładów górniczych, przeznaczono 159 roboczodniówek kontrolnych.

W zakresie nadzoru nad szkoleniami pracowników zakładów górniczych kontrolą objęto między innymi:

- realizację szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, ze szczególnym uwzględnieniem szkoleń wstępnych,
- zasady adaptacji pracowników nowo przyjętych oraz dopuszczania pracowników do wykonywania pracy na określonych stanowiskach,
- kwalifikacje pracowników do wykonywania określonych prac,
- podstawy prawne prowadzonej działalności szkoleniowej jednostek organizacyjnych trudniących się szkoleniem,
- opracowanie szczegółowych programów prowadzonych szkoleń w dziedzinie bhp, zgodnie z wymaganiami ramowych programów zawartych w obowiązujących przepisach prawnych, w zakresie tematyki szkoleń dla poszczególnych grup zawodowych, wymiaru liczby godzin, w czasie których realizowane są szkolenia,
- właściwe prowadzenie dokumentacji szkoleniowej dla poszczególnych typów szkoleń, tj. dzienników zajęć, protokołów z przebiegu egzaminów sprawdzających, rejestru wydawanych zaświadczeń, wzorów zaświadczeń wydanych po ukończeniu szkolenia oraz archiwizowanie i zabezpieczenie dokumentacji szkoleniowej,
- posiadanie kadry dydaktycznej o kwalifikacjach odpowiednich do tematyki realizowanych szkoleń,
- możliwość przygotowywania materiałów pomocniczych dla uczestników szkoleń (materiały analizowano w zakresie merytorycznym oraz aktualności pod względem przytoczonych przepisów prawnych),
- bazę lokalową, jaką dysponują przedsiębiorcy oraz jednostki szkoleniowe (sale wykładowe, pomieszczenia pomocnicze, archiwalne, zaplecze socjalne i sanitarne).

Przeprowadzając kontrole w zakresie szkoleń pracowników zakładów górniczych w ośrodkach szkoleniowych oraz u przedsiębiorców, stwierdzano między innymi:

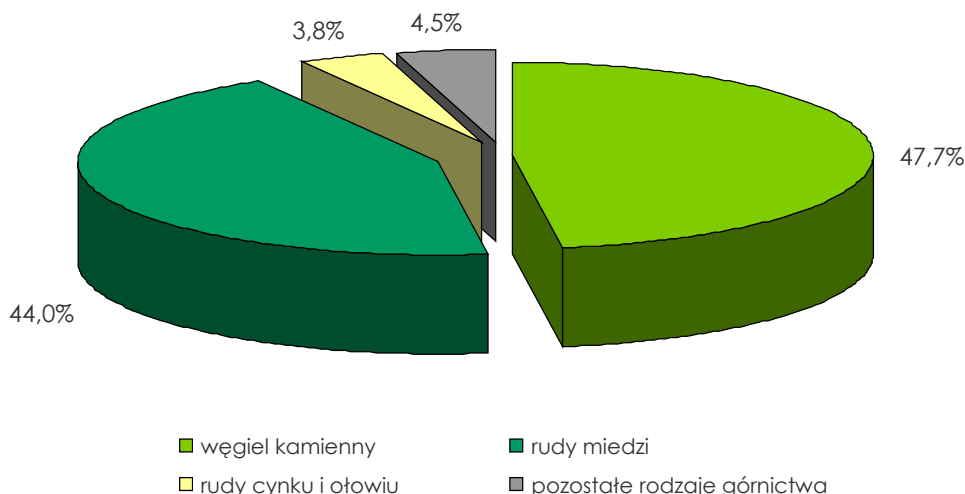
- przypadki dopuszczania do pracy w ruchu zakładów górniczych osób bez:
 - aktualnych szkoleń w dziedzinie bhp,
 - przeprowadzonego i właściwie udokumentowanego instruktażu stanowiskowego,
 - odpowiednich upoważnień do obsługi maszyn i urządzeń,
 - szkoleń specjalistycznych zarówno dla osób kierownictwa i dozoru ruchu jak również pracowników zatrudnianych na stanowiskach robotniczych,
- brak w materiałach szkoleniowych jednoznacznego odniesienia się do warunków pracy, zagrożeń oraz przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy obowiązujących w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny pospolite.

2.11. Ograniczenie szkodliwych oddziaływań górnictwa na środowisko

Ograniczenie szkodliwych oddziaływań górnictwa na środowisko jest procesem długofalowym, opartym na licznych instrumentach natury prawnej, technicznej i ekonomicznej. Podstawowym instrumentem działania urzędów górniczych w tym zakresie jest egzekwowanie od przedsiębiorców realizacji wymogów określonych w koncesji na wydobywanie kopaliny oraz w innych decyzjach właściwych organów. Wymogi te znajdują swoje odzwierciedlenie w planie ruchu zakładu górniczego, którego zatwierdzenie przez organ nadzoru górniczego uwarunkowane jest uwzględnieniem odpowiednich przedsięwzięć ochronnych, a w szczególności profilaktyki górniczej i budowlanej.

Stopień oddziaływań górnictwa na środowisko w zakresie gospodarki odpadami wydobywczymi, zagospodarowania wód kopalnianych oraz rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górnictwą charakteryzują trzy raporty, poświęcone odrębnie każdemu z tych zagadnień, opracowane w 2009 r. w Wyższym Urzędzie Górniczym w oparciu o dane za 2008 r.

W 2008 roku nadzorowane zakłady górnicze wytworzyły 62,9 mln ton odpadów wydobywczych. Ich pochodzenie, w rozbiciu na poszczególne gałęzie górnictwa, przedstawiono na rysunku 2.11.1. Największa ilość odpadów, bowiem aż 47,7% (tj. 30,0 mln t) powstała w kopalniach węgla kamiennego. Z tego 26,9 mln ton pochodziło z kopalń zlokalizowanych w Górnośląskim Zagłębiu Węglowym, a pozostałe 3,1 mln ton z kopalni Lubelskiego Węgla „Bogdanka” S.A. w Lubelskim Zagłębiu Węglowym. W porównaniu z rokiem poprzednim w 2009 r. nastąpiło znaczne, bo o 5,2 mln ton (tj. ok. 15%), zmniejszenie ilo-

Rys. 2.11.1. Procentowy udział odpadów w rozbiciu na poszczególne gałęzie górnictwa

ści odpadów z tej gałęzi górnictwa. Porównywalną, nieco tylko mniejszą ilość odpadów, sięgającą 26,9 mln ton, tj. 44,0% całości odpadów z przemysłu górnictwa, wytworzono w górnictwie rud miedzi. Także w przypadku tej gałęzi stanowiło to spadek (o 1,5 mln t) w stosunku do roku 2008. W górnictwie rud cynku i ołowiu, będącym w schyłkowej fazie działalności, w 2009 r. powstało 2,4 mln ton odpadów, co stanowiło 3,8% całości przychodu odpadów górnictwa i jest wartością identyczną jak w roku 2007. Pozostałe gałęzie górnictwa wytworzyły łącznie 2,8 mln ton (4,5%) odpadów wydobywczych. Około 90% odpadów zostało poddane odzyskowi, głównie do

robót inżynierskich, a pozostałe 10% składowano w stawach osadowych.

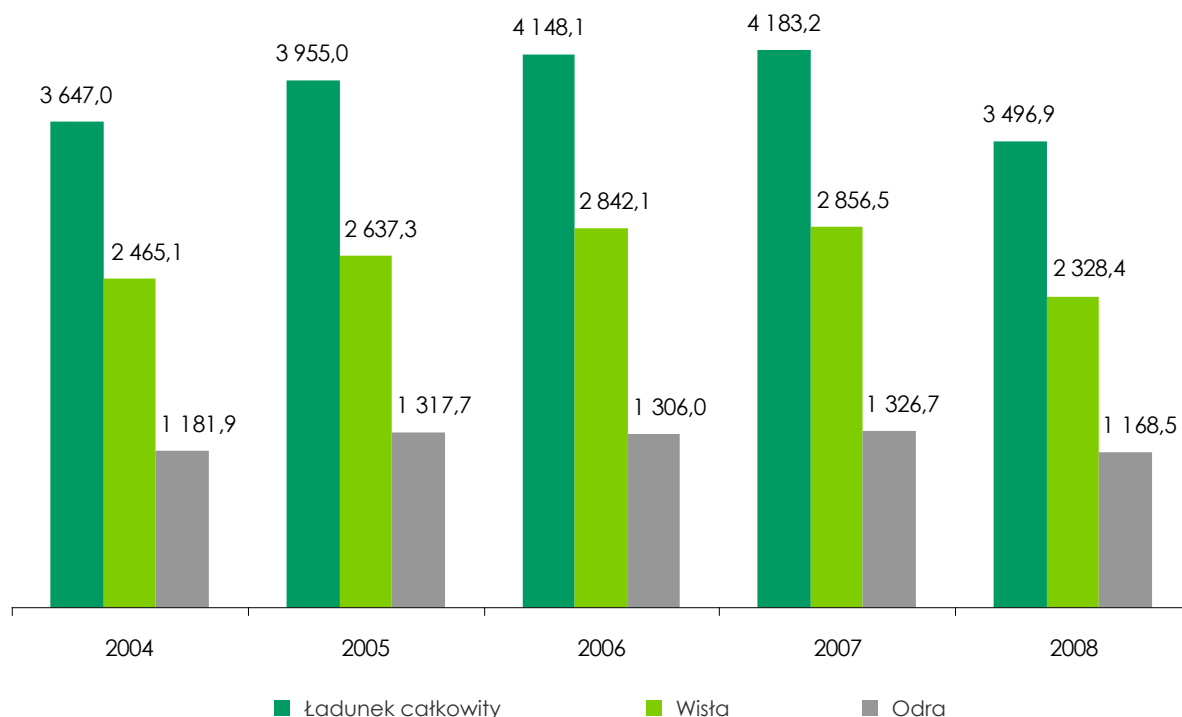
Przychód mas ziemnych i skalnych (w tym nadkładu), niepodlegających przepisom ustawy o odpadach, w 2009 roku wyniósł 420,4 mln ton, co stanowi 87,0% całości nieprzydatnego materiału skalnego, wydobytego w górnictwie. W 91,6% (tj. 385,4 mln t) składał się nań nadkład, usuwany w trakcie eksploatacji węgla brunatnego.

W zakładach górnictwa, poza odpadami własnymi z grupy 01, wykorzystywane są również odpady pochodzące spoza górnictwa. W analizowanym okresie wykorzystano łącznie 5,4 mln ton takich odpadów, w tym 3,1 mln ton w wyrobiskach odkrywkowych, do ich likwidacji poprzez wypełnienie. W KWB „Bełchatów” wykorzystanie popiołów prowadzone jest przez elektrownię we własnym zakresie, na wydzierżawionym od kopalni terenie zwałowiska wewnętrznego.

W 2008 r. całkowity, średni dopływ wód do zakładów górnictwa wynosił 3,0 mln m³/d. Procentowy udział dopływu wód rozkładał się pomiędzy poszczególnymi gałęziami górnictwa następująco: 42,8% – górnictwo węgla brunatnego, 22,6% – węgla kamiennego, 16,1% – surowców skalnych oraz 14,8% – gór-

Fot. 2.11.1. KWB „Konin” – zwałowisko wewnętrzne w trakcie formowania

Rys. 2.11.2. Ładunek chlorków i siarczanów wprowadzony do rzek w latach 2004–2008

nictwo rud cynku i ołowiu. Do zakładów górniczych pozostałych gałęzi doptynęło 3,7% wód. Z ogólnego dopływu wód, 58,8% przypadło na zakłady górnicze odkrywkowe, 40,4% na podziemne, a pozostałe 0,8% na zakłady otworowe. Dopływ wód zasolonych dotyczy głównie górnictwa podziemnego (96,1%) i kształtuje się od kilku lat na zbliżonym poziomie. Według danych za 2008 r. bilans dopływu wód zasolonych przedstawia się następująco: górnictwo węgla kamiennego 53,5%, górnictwo rud cynku i ołowiu 32,1%, górnictwo rud miedzi 10,5% oraz pozo-

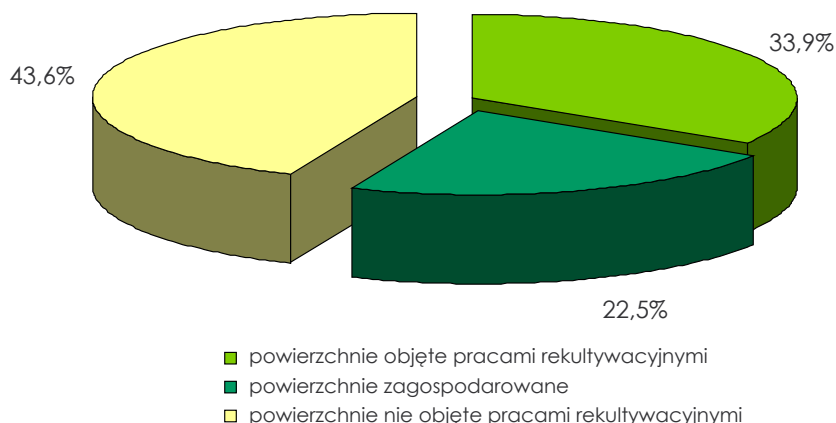
stałe rodzaje górnictwa 3,9%. Dopływ wód słodkich występował natomiast głównie w zakładach odkrywkowych, gdzie odnotowano 77,4% dopływu takich wód. Pozostała część rozkładała się na zakłady górnicze podziemne (21,8%) i otworowe (0,8%). Z tego, w 2008 roku zagospodarowano 425,5 tys. m³/d, co stanowiło 14,0% całkowitego dopływu wód do zakładów górniczych.

Najważniejszym zanieczyszczeniem odprowadzanym do środowiska wodnego przez kopalnie węgla kamiennego, wraz z wodami kopalnianymi są ładunki soli. Wartości ogólnego ładunku chlorków i siarczanów zrzuconych do cieków powierzchniowych w okresie ostatnich pięciu lat przedstawiono na rysunku 2.11.2.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 r. powierzchnia gruntów użytkowanych w związku z eksploatacją kopalni wynosiła 36 315,5 ha, w tym gruntów zajętych pod czynną działalność górnictw 26 393,3 ha. Z całkowitej powierzchni 59,6% użytkowały zakłady górnicze wydobywające surowce energetyczne, 38,0% przypadło na zakłady górnicze surowców chemicznych i skalnych, a pozostałe 2,4% na zakłady rud metali nieżelaznych. Powierzchnia gruntów, na których zakończono działalność górnictw i które wymagały rekultywacji, wynosiła 8 250,40 ha, co

Fot. 2.11.2. ZG Trzebieńka – stawa osadowa (2009 r.)

Rys. 2.11.3. Stan rekultywacji i zagospodarowania terenów po działalności górniczej w stosunku do występujących potrzeb

stanowi 22,7% ogólnej powierzchni użytkowanej przez górnictwo. Stan rekultywacji i zagospodarowania terenów po działalności górniczej, w stosunku do potrzeb w tym zakresie, przedstawiono na rysunku 2.11.3. W 2008 roku zakończono prace rekultywacyjne na gruntach o powierzchni 474,4 ha, co stanowi 5,8% całkowitej powierzchni, na której zakończono działalność górnictw i która wymagała rekultywacji. Najwięcej gruntów zrehabilitowało górnictwo węgla brunatnego (300,6 ha) oraz górnictwo surowców skalnych (78,8 ha). W roku 2008 górnictwo przekazało innym użytkownikom do docelowego zagospodarowania ogółem 635,6 ha terenów zrehabilitowanych, w tym górnictwo węgla brunatnego 483,4 ha.

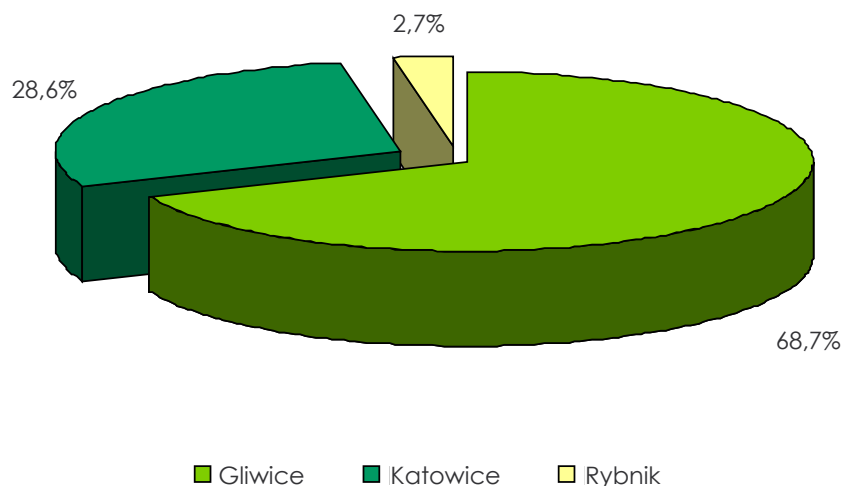

Fot. 2.11.3. KWB „Konin” – formowanie terenów rekreacyjno-wypoczynkowych odkrywki Józwin IIA.

2.12. Ochrona obiektów budowlanych na terenach górniczych i pogórnich

Prowadzenie podziemnej eksploatacji kopalni skutkuje m.in. wpływami na powierzchnię terenu i obiekty budowlane. Wpływy te ujawniają się w postaci deformacji ciągłych i nieciągłych, bądź mają charakter dynamiczny, związany z występowaniem wstrząsów górotworu. Ze względu na zróżnicowaną intensywność i sposób oddziaływania wpływów poddane im tereny podlegają różnorodnej klasyfikacji, m.in. pod względem wielkości deformacji ciągłych oraz zagrożenia występowaniem deformacji nieciągłych i wstrząsami górnictwymi (GSI-2004 – LGOM, GZW-ROW, GZW-KW). Odrębnej klasyfikacji poddane są też tereny pogórnice. Klasyfikacja taka umożliwia ocenę zagrożenia terenów i obiektów budowlanych. Szczególne znaczenie dla procesu takiej oceny miały badania nad kompleksowym rozpoznaniem i opracowaniem empirycznej skali oddziaływania wstrząsów, podjęte w związku ze wzrostem aktywności sejsmicznej w LGOM i GZW. Ich wyniki, po zaopiniowaniu przez Komisję ds. Ochrony Powierzchni przy Wyższym Urzędzie Górniczym, są z powodzeniem stosowane w zakładach górniczych. Podlegają ponadto stałej weryfikacji.

Istotą ochrony obiektów budowlanych na terenach górniczych i pogórnich jest profilaktyka górnictwa i budowlana. W przypadkach, gdy nie-

Rys. 2.12.1. Wydobycie węgla kamiennego z filarów ochronnych kopalń wg OUG

zbędna jest ochrona określonych terenów bądź obiektów, wyznacza się dla nich filary ochronne. Eksploatacja w ich granicach wiąże się z zachowaniem określonych rygorów. Od szeregu lat rozwiązania techniczne, planowane w tym zakresie przez przedsiębiorców, ujmowane są w wieloletnich programach, opiniowanych przez Komisję do spraw Ochrony Powierzchni. W roku 2009 Komisja zaopiniowała „Program eksploatacji złoża i ochrony powierzchni kopalń Marcel i Jankowice w Polu Marklowice na lata 2010–2014 oraz perspektywnie do wyczerpania złoża”. Eksploatacja w polu Marklowice wielokrotnie była przedmiotem opinii Komisji (ostatnio w 2006 r.). Aktualizacja programu była niezbędna, m.in. w związku z upływającym okresem ważności planów ruchu zakładów górniczych, po to, aby mógł stanowić podstawę do opracowania nowych planów ruchu na lata 2010–2012. Opinia Komisji, w formie uchwały, wskazała m.in. obszary, w których, ze względu na prognozowane wpływy eksploatacji, niezbędne jest podjęcie działań dla zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego i bezpieczeństwa użytkowania obiektów powierzchniowych. Ponadto Komisja zaleciła:

- kontynuację starań o społeczną akceptację dla przejściowych uciążliwości w użytkowaniu budynków,
- prowadzenie dialogu społecznego pomiędzy lokalną społecznością a kopalniami, po uprzedniej analizie ekonomicznej skutków wpływu eksploatacji na obiekty budowlane.

Za zasadne i niezbędne Komisja uznała również kontynuowanie działań Komisji Koordynacyjnej ds. eksploatacji w Polu Marklowice, dzięki udziałowi w jej posiedzeniach przedstawicieli samorządu i użytkowników powierzchni, stanowiących element dialogu społecznego.

Monitorowanie kierunków zmian wydobycia z filarów ochronnych i sposobu kierowania stropem, w zależności od rodzaju chronionych obiektów, umożliwiając coroczne raporty Wyższego Urzędu Górniczego o zakresie eksploatacji górniczej pod terenami chronionymi. Z raportu opracowanego w 2009 r., w oparciu o dane za 2008 r., poświęconego kształtowaniu się wydobycia węgla kamiennego, wynika, że w roku 2008 jego wydobycie z filarów ochronnych wyniosło 13,4 mln ton, co stanowiło 17,3% ogólnego wydobycia. Z tego 82,2% uzyskano z zawatem stropu, a tylko 7,6% z zastosowaniem podsadki hydraulicznej. Od szeregu lat eksploatacja węgla kamiennego w granicach filarów ochronnych prowadzona jest w kopalniach nadzorowanych przez okręgowe urzędy górnicze w Gliwicach, Katowicach oraz, w mniejszym zakresie, w Rybniku. Rozkład tego wydobycia, w rozbiciu według zakresu właściwości miejscowej poszczególnych urzędów górniczych, ilustruje rysunek 2.12.1.

W roku 2008 wydobycie węgla kamiennego z filarów ochronnych w kopalniach nadzorowanych przez OUG w Gliwicach wyniosło 9,2 mln ton (2007 r. – 8,2 mln t) i stanowiło aż 68,7% (2007 r. – 61,8%) ogólnego wydobycia z filarów ochronnych. Największy w nim udział posiadała nieziennie kopalnia „Bobrek-Centrum”, przy czym w 2008 r. wyniosło ono 2,3 mln ton i było większe niż w roku 2007 o blisko 30%. Biorąc pod uwagę dane z lat 2003–2008, wzrostu tego nie należy jednak traktować jako spektakularnego. W warunkach tej kopalni, w której 81% wydobycia pochodzi z filarów ochronnych, wydobycie z nich ulega bowiem stale wzajemnie przeciwnym zmianom, związanym między innymi z koniecznością zapewnienia dekoncentracji wydobycia. Zamierzenia eksploatacyjne powyższej kopalni, jak również pozostałych kopalń, prowadzących działalność górnictw pod terenami

aglomeracji miejskich, w tym m.in. Katowic i Rudy Śląskiej, były przedmiotem opiniowania przez Komisję do spraw Ochrony Powierzchni – w aspekcie ich bezpiecznego dla ochrony powierzchni i obiektów budowlanych prowadzenia.

2.13. Ochrona zasobów złóż kopalin

W zakresie swych kompetencji organy nadzoru górniczego uczestniczyły w ustanawianiu podstaw prawnych ochrony zasobów złóż oraz, w toku nadzoru i kontroli nad gospodarką zasobami złóż kopalin w procesie ich eksploatacji, egzekwowały:

- wyprzedzające rozpoznanie złoża i warunków jego występowania, w tym warunków geologiczno-inżynierskich i hydrogeologicznych oraz zagrożeń naturalnych, wraz z prawidłowym ich dokumentowaniem,
- dostosowanie zakresu eksploatacji przewidywanego w projektach zagospodarowania złoża do warunków górniczo-geologicznych i zasad racjonalnej gospodarki złożem,
- zgodność zamierzeń eksploatacyjnych, zawartych w przedkładanych do zatwierdzenia planach ruchu, z warunkami określonymi w decyzjach koncesyjnych i projektach zagospodarowania złoża,
- zgodność wykorzystania zasobów złóż z zatwierdzonymi planami ruchu,
- poprawność merytoryczną i formalno-prawną prowadzenia ewidencji zasobów złóż, w tym szczególnie dokumentowania strat i uzasadniania przeklasyfikowania zasobów,
- formalne rozliczenie zasobów i ochronę niewykorzystanych części złóż w likwidowanych zakładach górniczych.

W ramach ustanawiania prawnych podstaw ochrony zasobów złóż w 2009 r. organy nadzoru górniczego były zaangażowane w prace zmierzające do opracowania projektów rozporządzeń wykonawczych w sprawach bezpieczeństwa i higieny pracy w poszczególnych rodzajach zakładów górniczych, opartych na projekcie nowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze. Oprócz tego opiniowały projekty rozporządzeń Ministra Środowiska w sprawie:

- szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać operaty ewidencyjne zasobów złóż kopalin,
- informacji o zmianach zasobów złoża kopaliny,
- szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać dokumentacje hydrogeologiczne i geologiczno-inżynierskie.

Zadanie nadzoru i kontroli nad gospodarką zasobami złóż kopalin w procesie ich eksploatacji realizowano głównie poprzez prowadzenie kontroli w nadzorowanych zakładach gór-

niczych oraz okręgowych urzędach górniczych. W 2009 r. w zakresie gospodarki złożem pracownicy WUG przeprowadzili kontrole 43 zakładów górniczych, w tym: 31 podziemnych, 11 odkrywkowych i 1 otworowego, oraz 5 kontroli problemowych i 1 doraźną urzędów okręgowych. W trakcie kontroli w podziemnych zakładach górniczych zwracano też uwagę na rozpoznawanie i dokumentowanie parametrów gazowych i warunków hydrogeologicznych, rzutuujących na ocenę stanu zagrożenia metanowego, wodnego i wyrzutowego. W odkrywkowych zakładach górniczych kontrolami objęto zakłady wydobywające zarówno kopaliny podstawowe, jak i pospolite, prowadzące eksploatację tak przy zastosowaniu środków strzałowych, jak i mechanicznie (w tym spod lustra wody). W nawiązaniu do wymagań ujętych w decyzjach koncesyjnych, projektach zagospodarowania złóż i planach ruchu, kontrolą objęto między innymi prawidłowość prowadzenia ewidencji zasobów złóż: bazaltu, dolomitów, piaskowców, piasków i żwirów, surowców ilastych oraz wapieni.

W wyniku kontroli zakładów górniczych stwierdzono szereg nieprawidłowości, szczególnie w zakresie planowania gospodarki złożem w planach ruchu oraz jej prowadzenia i ewidencjonowania w operatach ewidencyjnych zasobów. Przykładowo, nieprawidłowości te dotyczyły niewłaściwego projektowania strat eksploatacyjnych i lokalizacji zwałowisk nadkładu w planie ruchu, niezgodnego z zatwierdzonym planem ruchu zakresu eksploatacji i strat. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości spowodowano wydanie decyzji dyrektorów okręgowych urzędów górniczych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i – w efekcie – ich usunięcie. W przypadkach kontroli OUG przygotowano ich oceny i wnioski, pozwalające ukierunkować ich dalsze działania.

W 2009 roku informacje na temat technologii eksploatacji i stanu zagospodarowania złóż kopalin, w tym nielegalnej eksploatacji, były przedmiotem bieżących analiz i opracowań zarówno na potrzeby wewnętrzne, jak i zewnętrzne. Do najważniejszych opracowań Zespołu w tym zakresie należy zaliczyć „Raport w sprawie wydobywania kopalin pospolitych” oraz „Raport w sprawie zlikwidowanych szybów w zakładach górniczych węgla kamiennego GZW po 1990 r.”. Ponadto na ich podstawie przygotowywano na bieżąco materiały informacyjne dla kierownictwa Wyższego Urzędu Górniczego, a w tym m.in.:

- a) informacje nt.: kompetencji nadzoru górniczego w zakresie gospodarki złożem, planu ruchu likwidowanego zakładu górniczego Aquakonrad S.A., zasobów węgla kamiennego w KWK Silesia oraz procesu podziemnego zgazowania węgla i wynikających z niego zagrożeń,

b) uwagi do propozycji zmian kwalifikacji wód podziemnych.

W zakresie gospodarki zasobami złóż kopalin, realizując zadania organu drugiej instancji, rozpatrzono też: 3 odwołania od decyzji dyrektorów okręgowych urzędów górniczych i 3 skargi w sprawach nadzoru sprawowanego nad ruchem zakładów górniczych. Przygotowano również stanowiska Prezesa WUG w sprawach weryfikacji legalności prowadzenia eksploatacji kopalin przez zakłady produkcyjne ceramiki budowlanej, prawnych aspektów zagospodarowania złóż kopalin, w kontekście występowania na terenie miejscowości Rumin złoża piasku kwarcowego oraz działań Starosty Jeleniogórskiego, których skutkiem było odcięcie kopalni skalenia w Karpnikach od sieci dróg publicznych. Ponadto, pracownicy WUG udzielili m.in. 8 konsultacji (w tym 4 osobom prywatnym) w sprawach map górniczych w operatach ewidencyjnych zasobów, planów ruchu czynnych i likwidowanych zakładów górniczych oraz metod dokumentowania zasobów metanu, podstaw prawnych eksploatacji torfów i metanu z pokładów węgla, a także dokumentów wymaganych do uruchomienia eksploatacji kruszyw. Wiedzę z zakresu ochrony złóż kopalin i jej podstaw prawnych popularyzowano też, prezentując ją w trakcie 6 konferencji i seminariów oraz publikując w 4 artykułach naukowo-technicznych.

2.14. Podniesienie rangi służb bhp w zakładach górniczych

W 2009 r. podjęto wielokierunkowe działania mające na celu podniesienie rangi służb bhp w zakładach górniczych. Poza działalnością kontrolną w zakładach górniczych i okręgowych urzędach górniczych organizowano spotkania, uczestniczono w seminariach w celu propagowania dobrych praktyk, wskazywano kierunki dalszej poprawy warunków pracy.

Kontrola działalności służb bhp w zakładach górniczych oraz nadzoru urzędów górniczych nad działalnością służb bhp obejmowała w szczególności ocenę działalności służb bhp w zakresie:

- kontroli warunków pracy i przestrzegania przepisów bhp w zakładach górniczych,
- zatrudniania w służbie bhp pracowników o odpowiednich kwalifikacjach,
- sporządzania analiz stanu bhp,
- udziału w przekazywaniu do użytkowania maszyn i urządzeń w zakładzie górniczym,
- udziału w ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz zachorowań na choroby zawodowe, a także kontroli realizacji wniosków wynikających z tych badań,

- opiniowania szczegółowych instrukcji dotyczących bhp na poszczególnych stanowiskach pracy,
- nadzoru nad szkoleniami wewnątrzzakładowymi,
- zapewnienia pierwszej pomocy poszkodowanym w wyniku wypadków przy pracy,
- inicjowania na terenie zakładu górniczego form popularyzacji problematyki bhp oraz ergonomii.

W tym zakresie przeprowadzono 6 kontroli w zakładach górniczych, wykorzystując 15 dni kontrolnych.

W dniu 1 kwietnia 2009 r. w Wyższym Urzędzie Górniczym przeprowadzona została narada kierowników działów bhp i szkolenia podziemnych zakładów górniczych z udziałem przedstawicieli okręgowych urzędów górniczych w Katowicach, Gliwicach, Rybniku, Wrocławiu, Lublinie, Krakowie i Poznaniu. Podczas narady omówiono m.in.:

- stan bezpieczeństwa w podziemnych zakładach górniczych w 2008 roku i za 3 miesiące 2009 roku,
- ryzyko chorób zawodowych w górnictwie,
- zagrożenie pyłami szkodliwymi dla zdrowia,
- kampanię na rzecz oceny ryzyka w górnictwie (CIOP).

Podczas narady wysunięto wnioski dotyczące:

- 1) podniesienia rangi służb bhp w kopalniach węgla kamiennego,
- 2) wprowadzenia badań lekarskich dla pracowników po zakończeniu pracy w górnictwie w zakresie zachorowania na choroby zawodowe,
- 3) konieczności usuwania pyłu węglowego występującego w wyrobiskach oraz jego neutralizacji pyłem kamiennym, jeżeli występuje w miejscach, gdzie nie można go usunąć,
- 4) podniesienia skuteczności środków ochrony dróg oddechowych w górnictwie węglowym.

W celu wskazania działań profilaktycznych mających na celu ograniczenie ilości wypadków Prezes Wyższego Urzędu Górniczego, decyzją Nr 16 z dnia 5 maja 2009 r., powołał Zespół do spraw wpływu czynnika ludzkiego na zaistnienie wypadków przy pracy oraz niebezpiecznych zdarzeń w kopalniach węgla kamiennego.

Do zadań Zespołu, który był organem opiniodawczo-doradczym Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, należały:

- analiza przyczyn wypadków oraz niebezpiecznych zdarzeń w latach 2007–2008, w celu określenia najczęstszych przyczyn wypadków oraz niebezpiecznych zdarzeń spowodowanych czynnikiem ludzkim,
- analiza kosztów związanych z wypadkami oraz niebezpiecznymi zdarzeniami,

- ujednolicenie systemu przygotowania i szkoleń pracowników w zakresie znajomości przepisów regulujących bezpieczne wykonywanie pracy w podziemnych zakładach górniczych,
- przygotowanie propozycji działań mających na celu zmniejszenie wpływu czynnika ludzkiego na zaistnienie wypadków oraz niebezpiecznych zdarzeń.

W skład Zespołu wchodził dyrektorzy zespołów bezpieczeństwa i higieny pracy Kompanii Węglowej S.A., Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A., Katowickiej Grupy Kapitałowej i Południowego Koncernu Węglowego S.A. oraz przedstawiciele Wyższego Urzędu Górniczego i okręgowych urzędów górniczych w Katowicach, Gliwicach i Rybniku. Podczas prac Zespołu przeanalizowany został problem obliczania przez przedsiębiorców kosztów wypadków i niebezpiecznych zdarzeń. W dniach 20–21 lipca 2009 r. odbyło się wyjazdowe posiedzenie Zespołu w Zakładzie Górniczym „Kujawy” należącym do firmy Lafarge Cement S.A. Celem wyjazdu było zapoznanie się członków Zespołu z rozwiązaniami z dziedziny zarządzania bezpieczeństwem pracy wdrożonymi w ZG „Kujawy” oraz wymiana doświadczeń w tym zakresie.

W ramach prac Zespołu sporządzono opracowania: „Psychologia i służby psychologiczne w górnictwie a możliwości redukcji ilości wypadków spowodowanych błędem człowieka” oraz „Ujednolicenie systemu przygotowania i szkoleń pracowników w zakresie znajomości przepisów regulujących bezpieczne wykonywanie pracy w podziemnych zakładach górniczych”.

Od 2004 roku w kopalniach węgla kamiennego prowadzi się analizę nakładów ponoszonych na bhp. W wyniku wspólnych ustaleń przedsiębiorców zostało określonych 26 pozycji ujmujących sposób naliczania kosztów w kopalniach węgla kamiennego i obliczania wskaźników. Oblicza się następujące pozycje:

- łączne nakłady na bhp w tys. złotych,
- wskaźnik W1 – nakłady poniesione na bhp w złotych w przeliczeniu na 1 tonę węgla,
- wskaźnik W2 – nakłady poniesione na bhp w złotych w przeliczeniu na 1 pracownika,
- wskaźnik W3 – procentowy udział kosztów poniesionych na profilaktykę bhp w stosunku do kosztów ogólnych.

W 2009 r. przedsiębiorcy wydobywający węgiel kamienny ujednoliciłi ponadto zasady ewidencji i prezentacji danych dotyczących nakładów finansowych na cele bhp.

2.15. Inspirowanie i wspomaganie badań naukowych w dziedzinie bhp w górnictwie

Ze względu na zmieniające się warunki prowadzenia eksploatacji kopalni oraz potrzebę stałej poprawy warunków pracy w przemyśle wydobywczym Wyższy Urząd Górniczy występuje do jednostek naukowo-badawczych o podjęcie działań zmierzających do opracowania skuteczniejszych metod profilaktyki zagrożeń naturalnych i technicznych w zakładach górniczych.

Inspirowanie przez Wyższy Urząd Górniczy badań naukowych wynika często z wniosków ujętych w sprawozdaniach z prac komisji powołanych przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego po zdarzeniach i wypadkach zaistniałych w zakładach górniczych. Znaczna część wniosków tych komisji dotyczyła w ostatnich latach zagadnień przewietrzania, klimatyzacji, pożarów i zagrożenia metanowego. Jednostki naukowo-badawcze wypracowały w tym zakresie szereg nowatorskich rozwiązań.

Do najważniejszych tematów, w ramach których z inicjatywy WUG prowadzono prace badawcze w 2009 r., należy zaliczyć problematykę:

- zintegrowanego czujnika dla metanometrii automatycznej,
- systemów łączności i systemów bezpieczeństwa, komunikujących się z częścią macierzystą tych systemów za pomocą łącz bezprzewodowych i światłowodowych,
- prac w zakresie bezpiecznego prowadzenia robót górniczych poniżej poziomu udostępnienia,
- stosowania gazów inertych w celu zwalczania zagrożenia pożarowego,
- badania zjawiska wyrzutów gazów i skał,
- badania oznaczania metanonośności.

W zakresie przewietrzania, klimatyzacji, pożarów i zagrożenia metanowego zaplecze naukowo-badawcze górnictwa, poprzez sukcesywną realizację wniosków ujętych w sprawozdaniach z prac Komisji powołanych przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego po zdarzeniach i wypadkach zaistniałych w podziemnych zakładach górniczych w ostatnich latach, wdraża na bieżąco postęp techniczny w zakładach górniczych.

W Instytucie Techniki Górniczej KOMAG, we współpracy z Jastrzębską Spółką Węglową S.A. i z Zabrzeżskimi Zakładami Mechanicznymi S.A. realizowany jest temat dotyczący wdrożenia w kombajnach ścianowych skuteczniejszych systemów zraszających, zabezpieczających przed zapłonem metanu przy urabianiu skał skłonnych do iskrzenia. Wdrożono do stosowania (ściana W-10 w KWK „Pniówek”) układ zraszania powietrzno-wodny w kombajnie ścianowym typu

KSW-460 NE produkcji Zabrzeńskich Zakładów Mechanicznych S.A. w Zabrzu. Układ ten uzyskał pozytywną opinię KD „Barbara” i może być zastosowany w innych kombajnach ścianowych. W ZNPW REMAG opracowano zespół do wiercenia wyprzedzającego typu RWW-1, przeznaczony do wiercenia otworów wyprzedzających na głębokość 10–12 m w skałach węglowych do twardości 60 MPa, w warunkach zagrożenia wyrzutami gazów i skał.

W Instytucie Technik Innowacyjnych EMAG w Katowicach kontynuowano prace w celu opracowania prototypu metanomierza kombajnowego, współpracującego z obwodami liniowymi systemu metanometrii automatycznej o pomiarze ciągłym, rejestrującego na bieżąco stężenia metanu występujące w okolicach organu urabiającego i sygnalizującego stany ostrzegawcze i alarmowe.

Prowadzone w Głównym Instytucie Górnictwa analizy, jak również obserwacje w kopalniach, wskazującą na pilną potrzebę zmiany metod oceny stanu zagrożenia pożarowego, w tym metody wczesnego wykrywania ognisk samozagrzewania się węgla w zrobach ścian, prowadzonych w rejonach o bardzo dużej intensywności przewietrzania. Kontynuowane są prace na temat metod i środków profilaktycznych adekwatnych do oceny stanu zagrożenia pożarami endogenicznymi, uzyskanych w oparciu o prognozę zagrożenia pożarowego. W wyniku wdrażania wniosków z realizacji prac badawczych kopalnie zlecają Głównemu Instytutowi Górnictwa w Katowicach wykonywanie precyzyjnych analiz oraz oceny zagrożenia pożarowego dla poszczególnych ścian.

Kontynuowano prace mające na celu ocenę i weryfikację stosowanej obecnie metody oznaczania zawartości metanu w węglu (metanonośności). Wnioski z badań przeprowadzonych przez rzeczoznawców ds. ruchu zakładu górniczego zostały opublikowane w miesięczniku Wyższego Urzędu Górniczego. Badania w powyższym zakresie są kontynuowane przez zespół prof. Nikodema Szlązaka z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie (praca „Opracowanie metody oznaczania zawartości metanu (metanonośności) w pokładach węgla kamiennego” nr wniosku R09 0021 06). Całość prac i ich dalszy postęp wspiera i promuje Wyższy Urząd Górniczy. Pisemne rekomendacje dotyczące realizacji wniosku i wsparcia finansowego kierowano do właściwych rzeczowo instytucji rządowych. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego w grudniu 2009 roku zwrócił się do Ministerstwa Gospodarki o wsparcie finansowe z budżetu państwa zadań dla jednostek naukowo-badawczych. W piśmie wskazał wybrane, priorytetowe tematy dotychczas nie-

zrealizowanych badań, uporządkowane według kryterium ich istotności i pilności, których kontynuacja bądź rozpoczęcie jest konieczne dla poprawy stanu bezpieczeństwa i warunków pracy w zakładach górniczych. Podjęto współpracę z Centralnym Instytutem Ochrony Pracy. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego w piśmie z dnia 9 listopada 2009 r. przedstawił priorytetowe kierunki prac naukowo-badawczych, których realizacja jest nieodzowna dla poprawy bezpieczeństwa pracy w górnictwie węgla kamiennego.

2.16. Rozwój służby publicznej i racjonalizacja zatrudnienia

W marcu 2009 r. weszła w życie ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej. W celu wdrożenia w urzędach górniczych do stosowania przepisów tej ustawy opracowano harmonogram wdrożenia ustawy o służbie cywilnej i wykonano następujące działania:

- dokonano rozdziału zadań dyrektora generalnego, wynikających z ww. ustawy, pomiędzy Prezesem WUG, a dyrektorami urzędów górniczych,
- opracowano „Procedurę naboru na stanowiska kierujących albo zastępców kierujących departamentem lub komórką równorzędną w Wyższym Urzędzie Górnym”, „Procedurę naboru kandydatów do korpusu służby cywilnej w Wyższym Urzędzie Górnym” i „Procedurę naboru kandydatów do korpusu służby cywilnej w okręgowych urzędach górniczych oraz Urzędzie Górnym do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych” – wprowadzone do stosowania odpowiednio przez Dyrektora Generalnego i Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego,
- uregulowano zagadnienia związane z organizacją służby przygotowawczej,
- uregulowano sprawy komisji dyscyplinarnych, tj. odwołano poprzednie i powołano nowe komisje dyscyplinarne. Opracowano i wdrożono w życie regulaminy działania tych komisji, powołano rzeczników dyscyplinarnych, zwołano pierwsze posiedzenia, na których wybrano przewodniczących i zastępców tych komisji,
- przygotowano propozycję zmian do regulaminu pracy Wyższego Urzędu Górniczego,
- przygotowano propozycję przepisów wewnętrznych dotyczących zasad planowania, organizacji szkoleń oraz zasad podnoszenia kwalifikacji ogólnych pracowników urzędów górniczych,
- opracowano propozycje regulaminów organizacyjnych komórek organizacyjnych.

W związku z wejściem w życie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 maja 2009 r. w sprawie warunków i sposobu przeprowadzania ocen okresowych członków korpusu służby cywilnej (Dz. U. Nr 74, poz. 633) rozpoczęto proces oceniania w urzędach górniczych.

2.17. Doskonalenie organizacji, jakości pracy urzędów górniczych oraz przystosowanie WUG do stanu gotowości obronnej

W 2009 r. Kierownictwo Wyższego Urzędu Górniczego podjęło decyzję o wdrożeniu w Urzędzie Powszechnego Modelu Oceny – CAF (ang. Common Assessment Framework) będącego narzędziem kompleksowego zarządzania jakością, przeznaczonym dla jednostek administracji publicznej. Program wdrożenia Powszechnego Modelu Oceny jest realizowany w ramach koordynowanego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów Działania 5.1. – Wzmocnienie potencjału administracji rządowej, Priorytetu V Dobre Rządzenie, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Rezultatem przeprowadzenia programu było uzyskanie usprawnień w dziedzinach wyłonionych w toku samooceny działalności urzędu wg modelu CAF. Wdrożona metoda umożliwiła:

- dokonanie oceny opartej na dowodach dzięki wykorzystaniu zestawu kryteriów powszechnie stosowanych w jednostkach administracji publicznej w Europie,
- ustalenie, czy faktycznie uzyskano zakładany postęp i poziom wdrożenia,
- uzyskanie spójności podjętych działań i konsensusu w sprawie tego, co należy uczynić, by doskonalić organizację,
- uzyskanie spójności pomiędzy osiąganymi wynikami a wykorzystywanym potencjałem,
- wzbudzenie zainteresowania pracowników i skłanianie ich do zaangażowania się w proces doskonalenia,
- upowszechnienie doświadczeń w zakresie dobrych praktyk i dzielenie się nimi wewnątrz i na zewnątrz organizacji,
- włączenie różnych inicjatyw dotyczących doskonalenia jakości w codzienną działalność organizacji.

Na podstawie wyników samooceny przeprowadzonej w oparciu o metodę CAF 2006 oraz zidentyfikowanych w procesie samooceny obszarów wymagających poprawy, ustalone zostały priorytety działań doskonalących, służących poprawie funkcjonowania Wyższego Urzędu Górniczego. Plan doskonalenia został opracowany w uzgodnieniu z Kierownictwem Urzędu oraz podlegał jego akceptacji. Do wdrożenia rekomen-

dowane zostały następujące projekty usprawnień zarządczych:

- doskonalenie strategii i misji Wyższego Urzędu Górniczego,
- zarządzenie Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w sprawie opracowania, uzgadniania, wydawania i ogłaszania aktów normatywnych w Wyższym Urzędzie Górniczym,
- wdrożenie i upowszechnienie pomiaru relacji z pracownikami.

W okresie od czerwca do listopada 2009 r. trwały prace nad „Strategią działania urzędów górniczych na lata 2010–2014”. Dokument ten jest efektem analiz strategicznych, uzgodnień wewnętrznych i konsultacji z kluczowymi partnerami. Proces konsultacji udowodnił, że istnieje szerokie poparcie dla nakreślonych na kolejne pięć lat kierunków działań urzędów górniczych. Postępy w zakresie realizacji zamierzeń strategicznych będą poddawane cyklicznym pomiarom.

We wrześniu 2009 roku przeprowadzono badania ankietowe obejmujące pomiar satysfakcji i motywacji pracowników Wyższego Urzędu Górniczego. Pomiar został przeprowadzony w oparciu o dobór oparty na dostępności badanych i osiągnął frekwencję 71,2%. Dla każdego z zagadnień objętych oceną pracowników sformułowano opinie w dwóch wymiarach – znaczenia (jakie dla pracownika ma dane zagadnienie) oraz zadowolenia (jaki jest jego poziom w odniesieniu do danego problemu). Celem wdrożenia i upowszechnienia pomiaru satysfakcji i motywacji pracowników WUG było stworzenie podstaw poprawy działania Urzędu w relacjach z pracownikami.

W ramach prac nad programem CAF ustalono, że jednym z obszarów wymagających usprawnienia są prace legislacyjne wewnątrz Urzędu. Realizując to zadanie opracowano, uzgodniono oraz ogłoszono zarządzenie nr 30 Prezesa WUG z dnia 16 października 2009 r. w sprawie opracowywania, uzgadniania, ewidencjonowania oraz ogłaszania wewnętrznych aktów prawnych w Wyższym Urzędzie Górniczym (Dz. Urz. WUG Nr 13, poz. 79). W zarządzeniu uregulowano tryb opracowywania, uzgadniania, ewidencjonowania oraz ogłaszania aktów normatywnych oraz innych aktów prawnych wydawanych przez Prezesa WUG oraz Dyrektora Generalnego WUG. Określono również zadania komórek organizacyjnych uczestniczących w pracach legislacyjnych, w tym. m.in. w zakresie formułowania założeń projektowanego aktu prawnego przed rozpoczęciem prac.

W ramach prac związanych z podwyższaniem gotowości obronnej WUG zrealizowano w 2009 roku następujące zadania:

- opracowano Narodowy Kwestionariusz Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych WUG

za 2008 rok (sprawozdanie za 2008 r.), zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Obrony Narodowej i przesłano je do MON w Warszawie,

- opracowano materiały sprawozdawczo-analityczne dot. przebiegu prac związanych z podwyższaniem gotowości obronnej WUG realizowanych na przestrzeni 2008 roku i przekazano je do Biura Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Informacji Niejawnych Ministerstwa Środowiska w Warszawie,
- opracowano „Wytyczne Prezesa WUG do szkolenia obronnego w WUG, OUG i UGBKUE na 2009 r.”, które po uzgodnieniach w Biurze Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Informacji Niejawnych Ministerstwa Środowiska i zatwierdzeniu przez Prezesa WUG, przekazano do realizacji do wszystkich podległych urzędów górniczych,
- zgodnie z „Wytycznymi Prezesa WUG” opracowano „Plan szkolenia obronnego WUG na 2009 rok”, który po uzgodnieniach w Biurze Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Informacji Niejawnych Ministerstwa Środowiska i zatwierdzeniu przez Prezesa WUG, przekazano do realizacji do wszystkich podległych urzędów górniczych.

Ponadto zgodnie z przyjętym w „Planie szkolenia obronnego w WUG na 2009 r.” trójpoziomym systemem szkolenia, przeprowadzono szkolenia obronne:

- I poziom szkolenia:
 - udział dyrektora Biura Kadr, Szkolenia i Spraw Obronnych WUG w Wyższych Kursach Obronnych organizowanych przez Ministra Obrony Narodowej,
 - szkolenie zorganizowane przez Ministra Środowiska, w którym uczestniczyli dyrektorzy OUG i UGBKUE, dyrektor Biura Kadr, Szkolenia i Spraw Obronnych oraz specjalista ds. obronnych WUG,
- II poziom szkolenia:
 - szkolenie zorganizowane przez Prezesa WUG, w którym uczestniczyli dyrektorzy OUG i UGBKUE oraz dyrektor Biura Kadr, Szkolenia i Spraw Obronnych,
 - szkolenie zorganizowane przez Prezesa WUG, w którym uczestniczyli dyrektorzy departamentów WUG oraz wyznaczeni pracownicy WUG, przewidziani do realizacji spraw związanych z obronnością,
- III poziom szkolenia:
 - szkolenia zorganizowane przez dyrektorów OUG i UGBKUE, w których uczestniczyli zastępcy dyrektorów OUG i UGBKUE oraz pracownicy danej jednostki organizacyjnej, wyznaczeni do realizacji spraw związanych z obronnością.

Szkolenia przeprowadzono przy wykorzystaniu wcześniej opracowanych w WUG materiałów

szkoleniowych w formie konspektów i materiałów multimedialnych.

W 2009 roku, w ramach przyjętego trójpoziomego systemu szkolenia, zostało przeszkolonych łącznie 56 osób w zakresie tematyki ujętej w „Planie szkolenia obronnego WUG na 2009 r.”.

Zgodnie z „Planem szkolenia obronnego w WUG na 2009 r.”, w oparciu o obowiązujące przepisy prawne, przygotowano i wdrożono system „Stałych Dyżurów WUG”. W ramach tych działań:

- przygotowano decyzję Prezesa WUG w sprawie utworzenia stałych dyżurów w urzędach górniczych,
- opracowano „Instrukcję stałego dyżuru w WUG” (wraz z kompletem niezbędnej dokumentacji) oraz doprowadzono do opracowania w OUG i UGBKUE „Instrukcji stałych dyżurów” (wraz z niezbędną dokumentacją),
- przeprowadzono ćwiczenie-trening zgrywający procedury organizacyjne w zakresie umiejętności współdziałania stałego dyżuru WUG ze stałymi dyżurami OUG i UGBKUE,
- przeprowadzono szczegółową analizę przebiegu ćwiczenia-treningu dotyczącego uruchomienia i funkcjonowania systemu stałych dyżurów WUG, OUG i UGBKUE, a wnioski i uwagi przedstawiono i omówiono w trakcie przeprowadzonych szkoleń obronnych.

Ponadto opracowano i przekazano do Departamentu Prawnego WUG propozycje dotyczące zmian regulaminu organizacyjnego WUG oraz propozycje dotyczące zmian regulaminów OUG i UGBKUE, dostosowujące wymienione regulaminy do wymogów ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej – celem prowadzenia dalszych prac legislacyjnych.

W ramach prac związanych z prowadzeniem i funkcjonowaniem kancelarii tajnej w 2009 roku:

- przeprowadzono kontrolę dokumentacji niejawniej pozostającej na stanie kancelarii tajnej oraz będącej w posiadaniu innych respondentów – w zakresie zasad ich przechowywania i udostępniania (pod kątem zgodności z obowiązującymi w tym zakresie przepisami),
- na bieżąco realizowano pozostałe zadania wynikające z wymogów ustawy z dnia 22 stycznia 1999 roku o ochronie informacji niejawnych oraz z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2005 roku w sprawie organizacji i funkcjonowania kancelarii tajnych.

2.18. Kompleksowa informatyzacja urzędów górniczych

Do najważniejszych działań podjętych w 2009 r. w zakresie wdrażania systemów informatycznych należało:

- 1) opracowanie i wdrożenie w WUG elektronicznej platformy informatycznej do przeprowadzania egzaminów „On-Line” w ramach służby przygotowawczej,
- 2) opracowanie i wdrożenie w WUG elektronicznego kalendarza dostępnego poprzez Intranet w celu ułatwienia planowania wyjazdów służbowych pracowników inspekcyjno-technicznych,
- 3) przeprowadzenie audytu legalności oprogramowania w Wyższym Urzędzie Górniczym,
- 4) wdrożenie nowej wersji systemu prawnego Legalis.

Ponadto w 2009 roku na potrzeby urzędów górniczych zakupiono 24 sztuki notebooków.

2.19. Współpraca z zagranicą

W 2009 r. pracownicy Wyższego Urzędu Górniczego i okręgowych urzędów górniczych uczestniczyli w międzynarodowych konferencjach i kongresach, podczas których brali udział w obradach i naradach, jak również odbywali spotkania i prowadzili rozmowy z przedstawicielami administracji rządowej, organizacji międzynarodowych, świata nauki i przemysłu. Brali również udział w posiedzeniach grup roboczych działających przy Komisji Europejskiej, w tym Stałej Grupy Roboczej ds. Przemysłu Wydobywczego. Na międzynarodowym forum wygłosili 2 referaty przedstawiające stan bezpieczeństwa i higieny pracy w polskim górnictwie oraz proces transpozycji dyrektywy o odpadach wydobywczych do prawodawstwa polskiego.

Więcej informacji na temat współpracy WUG z podmiotami zagranicznymi zamieszczono w rozdziale 9. sprawozdania.

2.20. Popularyzacja wiedzy z zakresu górnictwa

Popularyzowano wiedzę na temat prawa krajowego i wspólnotowego związanego z działalnością górnictwem m.in. poprzez publikację artykułów oraz informacji na łamach miesięcznika Wyższego Urzędu Górniczego „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”.

Przedstawiciele WUG uczestniczyli także w konferencjach naukowych, w tym konferencji zorganizowanej przez Szkołę Eksploatacji Podziemnej, wygłaszając referaty mające na celu zapoznanie uczestników z regulacjami wspólnotowymi z zakresu ochrony środowiska i nadzoru rynku.

W ramach współpracy z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych Wyższy Urząd Górniczy wydał serię broszur i ulotek o tematyce prewencyjnej, które skierowane zostały do pracowników zakładów górniczych. Więcej informacji na ten temat zamieszczono w rozdziale 10.3. sprawozdania.

Przy współpracy z departamentami WUG i okręgowymi urzędami górniczymi opracowano oraz opublikowano na stronie internetowej Wyższego Urzędu Górniczego zakładkę „Kwalifikacje górnicze”, w której znalazły się informacje na temat procedur i wymagań kwalifikacyjnych.

Wypracowano koncepcję utworzenia specjalnej zakładki „Stanowiska prawne” na stronie internetowej Wyższego Urzędu Górniczego. Jest ona zbiorem wyjaśnień treści konkretnych przepisów, bloku albo konkretnego zagadnienia (problemu), stanowiącego przedmiot regulacji jednego albo kilku aktów normatywnych. Celem nowej zakładki, która została uruchomiona w lutym 2010 r. jest przybliżenie obowiązującego stanu prawnego oraz wynikających z tego stanu konsekwencji.

3. Działalność administracyjna urzędów górniczych

3.1. Zatwierdzanie planów ruchu

Zgodnie z art. 64 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze plan ruchu zakładu górniczego podlega zatwierdzeniu w drodze decyzji przez właściwy organ nadzoru górniczego.

W 2009 roku dyrektorzy OUG wydali 2 368 decyzji dotyczących planów ruchu zakładów górniczych wydobywających kopaliny podstawowe i pospolite, w tym 681 decyzji w sprawie zatwierdzenia planów ruchu oraz 1 689 decyzji w sprawie zatwierdzenia dodatków do planu ruchu.

Zestawienie liczby zatwierdzonych planów ruchu oraz dodatków do planu ruchu przedstawiono w tabeli 3.1.1.

3.2. Zagrożenia w zakładach górniczych

W górnictwie występuje szereg zagrożeń naturalnych i technicznych. Najpoważniejsze zagrożenia naturalne podlegają zaliczaniu do poszczególnych kategorii, stopni oraz klas.

Szczegółowe zasady zaliczania zagrożeń określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 czerwca 2002 r.

w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych (Dz. U. Nr 94, poz. 841, z późn. zm.).

Do zagrożeń naturalnych występujących w polskich kopalniach węgla kamiennego zalicza się: zagrożenie gazowe, zagrożenie tąpnięciami, zagrożenie pożarowe, zagrożenie wodne, zagrożenie wybuchem pyłu węglowego, zagrożenie klimatyczne oraz pyłami szkodliwymi dla zdrowia, a także zagrożenie radiacyjne. Poza tym występują zagrożenia, które mają swe źródło w technice i technologii górnictwa, m.in.: zagrożenie hałasem i wibracjami, porażeniem prądem elektrycznym, kontaktem z pracującymi maszynami i urządzeniami górniczymi oraz stosowaniem materiałów wybuchowych itp.

W zakładach górniczych wydobywających rudę miedzi występują w różnym nasileniu zagrożenia tąpnięciami, wodne, wentylacyjno-klimatyczne, zawałowe i opadem skał, zagrożenia związane ze stosowaniem środków strzałowych, a także zagrożenia pożarowe.

3.2.1. Zaliczanie złóż kopalin lub ich części oraz wyrobisk do poszczególnych kategorii, stopni oraz klas zagrożeń

Zbiornicze zestawienie decyzji wydanych w 2009 r. przez dyrektorów okręgowych urzędów górniczych w zakresie zaliczeń zagrożeń przedstawia tabela 3.2.1.1.

3.2.2. Udzielanie zezwoleń na zajęcie nieruchomości

Zgodnie z art. 90 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze w razie zagrożenia bezpieczeństwa życia lub zdrowia ludzkiego, bezpieczeństwa za-

Tab. 3.1.1. Liczba planów ruchu i dodatków do planu ruchu zatwierdzonych w 2009 r.

OUG	Liczba planów ruchu	Liczba dodatków do planów ruchu	RAZEM
Gliwice	37	258	295
Katowice	20	244	264
Kielce	91	153	244
Kraków	67	172	239
Krosno	56	140	196
Lublin	59	49	108
Poznań	203	192	395
Rybnik	19	188	207
Warszawa	57	46	101
Wrocław	72	247	319
RAZEM	681	1689	2368

Tab. 3.2.1.1. Liczba decyzji zaliczających złoża kopalni lub ich części oraz wyrobiska do poszczególnych kategorii, stopni oraz klas zagrożeń

OUG	Zakres przedmiotowy decyzji					
	Stopnie zagrożenia wodnego	Kategorie zagrożenia metanowego	Stopnie zagrożenia tąpnięciami	Klasy zagrożenia wybuchem pyłu węglowego	Stopnie zagrożenia wyrzutem gazu i skał	RAZEM
Gliwice	16	10	6	7	–	39
Katowice	4	–	2	12	–	18
Kielce	–	–	–	–	–	–
Kraków	1	–	–	–	–	1
Krosno	–	–	–	–	–	–
Lublin	–	–	–	–	–	–
Poznań	–	–	–	–	–	–
Rybnik	7	3	4	7	–	21
Warszawa	–	–	–	–	–	–
Wrocław	5	–	–	–	–	5
RAZEM	33	13	12	26	–	84

kładu górniczego i jego ruchu oraz urzędzeń użyteczności publicznej w związku z ruchem zakładu górniczego, właściwy organ nadzoru górniczego może wydać decyzję zezwalającą na zajęcie nieruchomości na czas niezbędny do usunięcia zagrożenia i jego skutków.

W 2009 r. wydano jedną decyzję zezwalającą Kopalni Soli „Kłodawa” w Kłodawie na zajęcie nieruchomości na czas niezbędny do usunięcia zagrożenia wynikającego z awarii linii kablowej 6 kV, stanowiącej rezerwowe zasilanie rozdzielni K-3 6kV stacji wentylatorów głównych pozostających w związku z ruchem zakładu górniczego kopalni. Właściciel nieruchomości odwołał się od powyższej decyzji, jednak Prezes Wyższego Urzędu Górniczego utrzymał zaskarżoną decyzję w mocy.

3.3. Stosowanie wyrobów w zakładach górniczych

Od 1 maja 2004 r., to jest od wstąpienia Polski w strukturę Unii Europejskiej, Wyższy Urząd Górniczy prowadzi całość zadań związanych z funkcjonowaniem systemu kontroli wprowadzonych do obrotu wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych.

Działalność Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego jako organu wyspecjalizowanego prowadzona była na podstawie:

- ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2087, z późn. zm.),

- ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.).

Zgodnie z powyższymi aktami prawnymi w zakładach górniczych można stosować wyroby spełniające wymagania zasadnicze lub dopuszczone przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jako organ wyspecjalizowany prowadził kontrole spełniania przez wyroby przeznaczone do stosowania w zakładach górniczych zasadniczych wymagań na podstawie aktów prawnych wprowadzających postanowienia dyrektyw nowego podejścia do prawa polskiego.

3.3.1. Dopuszczanie wyrobów do stosowania w zakładach górniczych

W 2009 roku Prezes Wyższego Urzędu Górniczego wydał:

- 349 decyzji o dopuszczeniu wyrobów,
- 10 decyzji zmieniających warunki stosowania określone we wcześniejszych decyzjach o dopuszczeniu wyrobów,
- 15 decyzji umarzających postępowanie w sprawie dopuszczenia wyrobu do stosowania w zakładach górniczych wobec braku przedmiotowości wniosku oraz wycofania wniosku przez wnioskodawcę,
- 25 postanowień zobowiązujących producentów do przeprowadzenia w ruchu zakładu górniczego prób wyrobów, celem po-

twierdzenia prawidłowości przyjętych rozwiązań konstrukcyjnych.

Ponadto, w związku ze stwierdzeniem braków w złożonych przez wnioskodawców dokumentacjach dopuszczeniowych wystosowano:

- 6 pism do wnioskodawców w sprawie skorygowania i uzupełnienia dokumentacji stanowiącej załącznik do wniosku o dopuszczenie, w terminie siedmiu dni od daty doręczenia pisma, z ostrzeżeniem, iż niespełnienie wymienionych wymagań spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpatrzenia,
- 2 zawiadomienia o pozostawieniu wniosku o dopuszczenie bez rozpoznania ze względu na nieusunięcie braków w dokumentacji stanowiącej załącznik do wniosku.

Wystosowano także 88 pism wyjaśniających w zakresie obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego zakładów górniczych, jak też w sprawach dopuszczania wyrobów do stosowania w zakładach górniczych.

Przeanalizowano również 106 opinii technicznych opracowanych przez jednostki upoważnione do przeprowadzania badań i oceny wyrobów dotyczące oceny zakresu zmian wprowadzanych w maszynach i urządzeniach dopuszczonych do stosowania w zakładach górniczych, pod kątem wymogu ponownego ich dopuszczenia.

Ponadto wystosowano 9 pism wyjaśniających procedurę dopuszczenia wyrobów w zakresie obudowy podporowej, materiałów chemicznych oraz wyrobów z tworzyw sztucznych oraz 21 decyzji w sprawie dopuszczenia do stosowania w zakładach górniczych sprzętu strażowego.

Specjaliści Wyższego Urzędu Górniczego prowadzą ponadto rejestr dopuszczonego do stosowania w zakładach górniczych sprzętu strażowego w formie papierowej i elektronicznej.

3.3.2. Udzielanie zezwoleń na odstępstwa

W 2009 roku Prezes Wyższego Urzędu Górniczego na podstawie art. 78 ust. 4 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze wydał 22 decyzje o udzieleniu, 2 o odmowie udzielenia zezwolenia na odstępstwo od wymagań obowiązujących przepisów oraz 8 decyzji zmieniających warunki wydanego wcześniej zezwolenia.

Wydane decyzje w szczególności dotyczyły:

- prowadzenia prac spawalniczych w podziemnych wyrobiskach,
- przeprowadzania oceny stopnia zużycia sekcji obudów zmechanizowanych,
- wychylenia wież szybowych,
- wyposażenia podziemnych wyrobisk w rurociągi przeciwpożarowe,

- obudowy i kierowania stropem,
- zagrożenia sejsmicznego i tąpnięciami,
- przewietrzania, klimatyzacji, pożarów i zagrożenia metanowego,
- zmiany organizacji pracy w zakładzie górniczym i w zakładzie podziemnym z zastosowaniem techniki górniczej,
- wykonywania robót strażowych w podziemnych niewęglowych zakładach górniczych,
- przechowywania i używania środków strażowych.

Ponadto przygotowano 1 projekt decyzji umarzającej postępowanie.

W zakresie bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego w górnictwie odkrywkowym przygotowano 6 projektów decyzji zezwalających na odstępstwo od postanowień § 80 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 kwietnia 2003 r. w sprawie przechowywania i używania środków strażowych i sprzętu strażowego w zakładach górniczych (Dz. U. Nr 72, poz. 655) polegające na tym, że ostrzegawcze sygnały dźwiękowe słyszalne w całej strefie zagrożenia nadawać będzie się na polecenie osoby nadzorującej roboty strażowe, tj. osoby wyznaczonej zamiast osoby wykonującej roboty strażowe.

W zakresie bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego w górnictwie otworowym przygotowano 1 projekt decyzji dla Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. w Warszawie, Oddział w Zielonej Górze na odstępstwo od wymagań § 202 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi (Dz. U. Nr 109, poz. 961, z 2004 r. Nr 24, poz. 213 oraz z 2007 r. Nr 106, poz. 726), tj. na niewyposażenie w przypadku I i II kategorii zagrożenia siarkowodorowego we wgłębny zawór bezpieczeństwa, odwiertów Lubiatów 1 i Lubiatów 2, wchodzących w skład Kopalni Ropy Naftowej i Gazu Ziarnego „Lubiatów”, zlokalizowanej w miejscowości Sowia Góra.

3.3.3. Udzielanie zezwoleń na oddanie do ruchu obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego

W rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r.

– Prawo geologiczne i górnicze Minister Gospodarki określił zasady wydawania przez organy nadzoru górniczego zezwoleń na oddanie do ruchu podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego oraz obiektów budowlanych usytuowanych w wyrobiskach górniczych. Zgod-

nie z treścią ww. rozporządzeń na oddanie do ruchu podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego oraz obiektów budowlanych usytuowanych w wyrobiskach górniczych wymagane jest uzyskanie zezwolenia wydanego przez właściwy organ nadzoru górniczego.

W 2009 r. na podstawie badań kontrolnych – badań odbiorczych urządzeń nowych lub zmodernizowanych, w poszczególnych grupach specjalistycznych Urząd Górniczy do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych wydał 137 zezwoleń na oddanie do ruchu urządzeń energomechanicznych, w tym:

- 2 szybów,
- 35 górniczych wyciągów szybowych,
- 49 wewnętrznych instalacji i sieci elektroenergetycznych wysokiego i średniego napięcia oraz stacji wentylatorów głównych,
- 51 centrali i dyspozytorni wraz z systemami łączności, bezpieczeństwa i alarmowania.

Ponadto dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych wydali 145 decyzji na oddanie do ruchu innych podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego.

3.3.4. Wydawanie pozwoleń na nabywanie i przechowywanie materiałów wybuchowych

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (Dz. U. Nr 117, poz. 1007, z późn. zm.) nabywanie, przechowywanie lub używanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego wymaga pozwolenia. Dyrektor okręgowego urzędu górniczego wydaje pozwolenie na nabywanie lub przechowywanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego dla przedsię-

biorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie:

- poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin,
- wydobywania kopalin ze złóż,
- bezbiornikowego magazynowania substancji oraz składowania odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych.

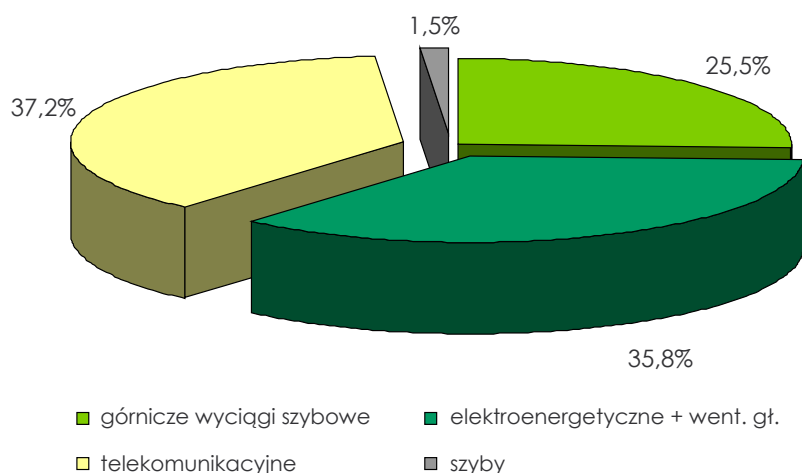
W zakładach górniczych mogą być stosowane materiały wybuchowe posiadające nadany numer identyfikacyjny i wpisane do rejestru materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego.

W 2009 roku dyrektorzy OUG wydali 15 nowych decyzji oraz dokonali 49 zmian decyzji pozwalających na nabywanie i przechowywanie materiałów wybuchowych.

3.4. Wydawanie pozwoleń budowlanych

Wykonując ustawowe zadania administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego w dziedzinie górnictwa, organy nadzoru górniczego wydały w 2009 r. łącznie 336 decyzji o pozwoleniu na budowę. Na liczbę tę składa się 265 decyzji, których przedmiotem były obiekty nowo wznoszone lub przebudowa i remont obiektów istniejących oraz 71 decyzji dotyczących rozbiórki obiektów budowlanych zakładu górniczego. Ponadto rozpatrzono 340 zgłoszeń robót budowlanych, dokonanych w trybie art. 30 ust. 1 lub art. 31 ust. 2 ustawy – Prawo budowlane. Po zakończeniu inwestycji wydano 51 decyzji o pozwoleniu na użytkowanie, w tym 47 dla obiektów w zakładach wydobywających kopaliny podstawowe, a 4 w zakładach kopaliny pospolitych. Realizując uprawnienia nadzoru budowlanego w 7 przypadkach wstrzymano roboty budowlane

proceeding z naruszeniem przepisów prawa (5 w zakładach kopaliny podstawowe, 2 – kopaliny pospolite). Łączna liczba obiektów budowlanych zakładu górniczego, nadzorowanych w zakresie ich utrzymania, według stanu na 31 grudnia 2009 r. wynosiła 9 875 (3 068 budynków i 6 807 budowli). Ponadto w 2009 roku okręgowe urzędy górnicze wydały 141 świadectw potwierdzających posiadanie kwalifikacji osób dozoru ruchu w specjalności budowlanej.

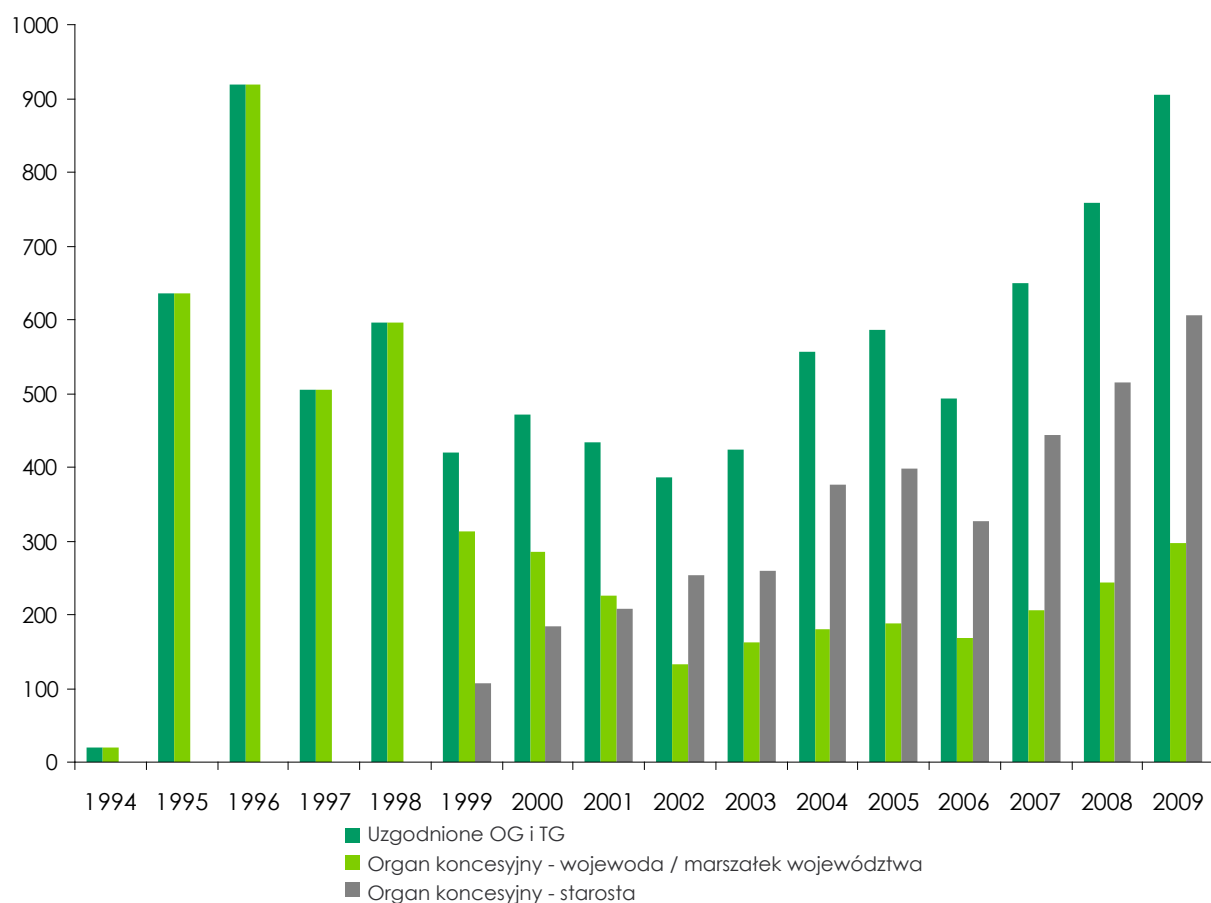
Rys. 3.3.3.1. Zezwolenia na oddanie do ruchu urządzeń energomechanicznych wydane przez UGBKUE w 2009 roku

Na przestrzeni całego 2009 r., podczas prowadzenia robót budowlanych w nadzorowanych zakładach górniczych, odnotowano dwa wypadki zakwalifikowane jako lekkie. Wypadki zaistniały w KS „Kłodawa” oraz w KW S.A. Oddział KWK „Piast”. W odniesieniu do obiektów budowlanych zakładu górnictwa nie zaistniały natomiast zdarzenia o charakterze katastrofy budowlanej czy pożaru. Nadal trwały jednak prace Komisji dla zbadania przyczyn i okoliczności uszkodzenia obudowy szybu wentylacyjnego V oraz katastrofy budowlanej – zniszczenia obiektów budowlanych zakładu górnictwa w rejonie tego szybu, zaistniałych w dniu 4 września 2008 r. w Kompanii Węglowej S.A., Oddział Kopalnia Węgla Kamiennego „Szczygłowie” w Knurowie.

3.5. Gospodarka złożem, zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska

3.5.1. Uzgadnianie granic obszaru górnictwa i terenu górnictwa

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jest organem współdziałającym w procesie udzielania koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, bezbiornikowe magazynowanie substancji oraz składowanie odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych. W trybie art. 25 ust 2 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze Prezes WUG uzgadnia granice obszaru i terenu górnictwa, natomiast w trybie art. 25

Rys. 3.5.1.1. Liczba granic obszarów i terenów górniczych dla kopalin pospolitych, uzgodnionych w latach 1994–2009

ust. 4 uzgadniane są granice przestrzeni bezzbiornikowego magazynowania substancji lub składowania odpadów oraz granice terenów objętych przewidywanymi, szkodliwymi wpływami takiej działalności. W roku 2009 Prezes WUG rozpatrzył 1 057 wniosków o uzgodnienie granic obszarów górniczych i terenów górniczych. W wyniku przeprowadzonego postępowania pozytywnie uzgodniono 12 granic obszarów i terenów górniczych dla kopalin podstawowych oraz 892 granice obszarów i terenów górniczych dla kopalin pospolitych (w tym 606 ze starostą). Razem pozytywnie uzgodniono 904 wnioski. Negatywnie rozpatrzono 114 wniosków dla kopalin pospolitych, w tym 89 otrzymanych od starostów. W przypadku 39 wniosków zwrócono materiały do organów koncesyjnych celem poprawy lub uzupełnienia. W stosunku do roku 2008 liczba rozpatrzonych wniosków wzrosła o 17,8%. Rok 2009 można więc zaliczyć do rekordowych pod względem liczby uzgodnień.

Od września 1994 roku, tj. od wejścia w życie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze uzgodniono granice obszarów i terenów górniczych dla: 700 złóż kopalin podstawowych, 8 757 złóż kopalin pospolitych (w tym 3 676 ze starostami). W odniesieniu do uzgodnień granic obszarów i terenów górniczych dla kopalin pospolitych, w dalszym ciągu obserwuje się dynamiczny wzrost ilości koncesji udzielanych przez starostów, co ilustruje rysunek 3.5.1.1.

W 2009 roku nie uzgadniano granic przestrzeni bezzbiornikowego magazynowania substancji i granic składowania odpadów w górotworze ani granic przestrzeni objętej przewidywanymi szkodliwymi wpływami takiej działalności.

Ponadto Prezes WUG uczestniczył w dwóch postępowaniach prowadzonych przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Gliwicach. W obu przypadkach strony postępowania skarżyły ostateczne postanowienia Prezesa WUG odmawiające uzgodnienia granic obszaru i terenu górniczego.

3.5.2. Uzgadnianie koncesji

Dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych uzgadniają koncesje udzielane na działalność, o której mowa w art. 16 ust. 2a ustawy – Prawo geologiczne i górnicze (na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin pospolitych, jeżeli jednocześnie spełnione są odpowiednie wymagania).

W 2009 roku rozpatrzono ogółem 1 945 wniosków organów koncesyjnych, w tym 962 dotyczące prac geologicznych, a 983 wydobywania kopalin. Spośród nich 750 wniosków dotyczyło wygaszenia lub zmiany udzielonej koncesji. Z powyższych wniosków, uzgodniono 1 905, a 40 zwrócono do poprawy lub uzupełnienia. Prezes WUG, działając jako organ drugiej instancji, roz-

patrzył 3 zażalenia na postanowienia dyrektorów okręgowych urzędów górniczych w tym zakresie oraz skargę mieszkańców wsi Grzymały, dotyczącą cofnięcia koncesji na wydobywanie kruszywa naturalnego.

Ponadto w 2009 roku pracownicy nadzoru górniczego ujawnili 103 przypadki nielegalnej eksploatacji złóż kopalin, z których większość stanowił nielegalny pobór kruszywa naturalnego. Opracowali też informacje w sprawach:

- legalności poboru wody otworem Zazadnia IG-1 na Podhalu,
- problemów inspekcyjnych podczas kontroli działalności przedsiębiorców prowadzących ruch zakładu górniczego w oparciu o kilka koncesji,
- określenia sposobu postępowania przy likwidacji wyrobiska powstałego wskutek prowadzenia działalności bez wymaganej koncesji,
- praw własności metanu ze zlikwidowanej kopalni Żory i podstaw prawnych jego eksploatacji.

3.5.3. Opiniowanie projektów zagospodarowania złoża

Przepisy art. 20 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r.

– Prawo geologiczne i górnicze ustalają dodatkowe wymagania, jakie powinien zawierać wniosek o udzielenie koncesji na wydobywanie kopalin. Jednym z nich jest posiadanie przez ubiegającego się o koncesję projektu zagospodarowania złoża zaopiniowanego przez właściwy organ nadzoru górniczego.

Podstawę racjonalnej gospodarki zasobami złoża kopaliny na etapie projektowania górniczego stanowią projekty zagospodarowania złoża. W projektach tych kwalifikuje się zasoby bilansowe kopaliny pod względem możliwości ich przemysłowego wykorzystania, określając tzw. zasoby przemysłowe. Na tej podstawie przedsiębiorcy sporządzają plany ruchu zakładów górniczych.

W roku 2009 okręgowe urzędy górnicze zaopiniowały 345 projektów zagospodarowania złoża, w 286 przypadkach wydając opinie pozytywne, a w 59 negatywne. Na wniosek organów koncesyjnych organy nadzoru górniczego zaopiniowały 190 dodatków do projektów zagospodarowania złoża, w tym 141 pozytywnie, a 49 negatywnie.

3.5.4. Uzgadnianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

W 2009 roku organy nadzoru górniczego dokonały uzgodnień 379 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Uzgodnień tych dokonywano w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowywaniu

przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.). Uzgadniając projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w szczególności zwracano uwagę, aby zawarte w nich rozwiązania planistyczne umożliwiały wykonanie przez przedsiębiorców górniczych uprawnień wynikających z koncesji na wydobywanie kopaliny oraz zapewniały zachowanie warunków ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia na terenach objętych wpływami eksploatacji górniczej. W 2009 r., w sposób przewidziany w art. 53 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, organy nadzoru górniczego dokonały uzgodnień 21 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów górniczych. Uzgodnień tych dokonano, mając na uwadze konieczność integracji działań przedsiębiorcy górniczego z interesami gmin górniczych i lokalnych społeczności. Obowiązek sporządzania planów dla terenu górniczego w dalszym ciągu realizowany jest w niewielkim stopniu. W 2009 r. gminy uchwałyły jedynie 8 takich planów, w tym 2 dla terenów górniczych kopalni podstawowych i 6 dla terenów kopalni pospolitych.

3.5.5. Opiniowanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Na podstawie art. 23, w związku z art. 11 pkt 8 lit. f ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.), dyrektor okręgowego urzędu górniczego wyraża opinię dotyczącą rozwiązań przyjętych w projekcie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w zakresie zagospodarowania terenów górniczych.

W 2009 roku organy nadzoru górniczego w 266 przypadkach wydały opinie dotyczące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy dla terenów objętych działalnością górniczą. Na mocy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym studium sporządza się obowiązkowo dla obszaru w granicach administracyjnych gminy, przy czym nie jest ono aktem prawa miejscowego. W studium uwzględniane były w szczególności: zagrożenia dla bezpieczeństwa ludności i jej mienia. Uwzględniano również występowanie: obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, udokumentowanych złóż kopalni, zasobów wód podziemnych i terenów górniczych. Określono w nich między innymi: obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas skalnych, obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny oraz obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.

W roku 2009 pracownicy WUG uczestniczyli w pracach Zespołu Realizacyjnego Kompleksowego Planu Zagospodarowania Kraju w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego.

3.5.6. Uzgadnianie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania na terenach górniczych

Na podstawie art. 53 ust. 4 pkt 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz art. 106 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego dyrektor okręgowego urzędu górniczego uzgadnia w formie postanowienia lokalizację inwestycji celu publicznego i określa warunki geologiczno-górnicze występujące na terenie przeznaczonym do zabudowy pozostałych obiektów zlokalizowanych na terenach górniczych.

W 2009 roku wydano 4 291 postanowień uzgadniających decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Ich celem jest zapewnienie bezpieczeństwa obiektów wznoszonych na terenach gmin górniczych, głównie poprzez egzekwowanie stosowania odpowiednich budowlanych zabezpieczeń konstrukcyjnych. Na wnioski inwestorów, organy nadzoru górniczego wydały również 2 475 informacji o warunkach geologiczno-górniczych.

Zadania związane z ochroną obiektów budowlanych realizowano także w trakcie kontroli w zakładach górniczych, sprawdzając prawidłowość ustalania warunków geologiczno-górniczych w postanowieniach wydanych przez urzędy górnicze dla projektowanych obiektów budowlanych, usytuowanych na terenach górniczych, lecz niestanowiących obiektów zakładu górniczego. Sprawdzano również stosowanie przez zakłady górnicze metod eksploatacji minimalizujących powstawanie szkód w obiektach i urządzeniach na powierzchni, ustalonych w planach ruchu.

3.5.7. Opiniowanie projektów zadań proekologicznych w górnictwie

Na podstawie art. 411 ust. 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska Prezes Wyższego Urzędu Górniczego opiniuje wnioski przedsiębiorców o dofinansowanie ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zadań o charakterze proekologicznym z zakresu górnictwa.

W 2009 roku wydano opinie w odniesieniu do 7 wniosków, przesłanych przez Prezesa NFOŚiGW, o dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu górnictwa, złożonych przez następujące podmioty:

- 1) Gminę Wapno – wniosek pt. „Rozpoznanie stopnia zagrożenia terenu pogórniczego kopalni soli w Wapnie w zakresie określenia jego przydatności do zagospodarowania i rewitalizacji”,
- 2) Wyższy Urząd Górniczy – wniosek pt. „Doposażenie organów nadzoru górniczego w sprzęt służący do monitorowania eksploatacji kopalni”,
- 3) Kopalnię Siarki „Machów” S.A. w Tarnobrzegu – wniosek pt. „Rekultywacja terenów pogórnicznych Kopalni Siarki Machów S.A. w obszarach Machów-Piaseczno, Jeziórko, Basznia – Etap 2009”,
- 4) Kopalnie i Zakłady Przetwórcze Siarki „Siar-kopol” w likwidacji – wniosek pt. „Rekultywacja terenów górniczych, likwidacja otworów wiertniczych i obiektów budowlanych Zakładu Górniczego Kopalni Siarki Jeziórko wraz z pracami zabezpieczającymi oraz przedsięwzięciami zabezpieczającymi powstawaniu zagrożeń w związku z likwidacją zakładu górniczego w roku 2009”,
- 5) Bytomską Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A. – wniosek pt. „Rekultywacja osadników podziemnych byłej kopalni Jowisz zlokalizowanych przy rzece Brynicy w km 15+300”,
- 6) Gminę Miejską Zabrze – wniosek pt. „Likwidacja pożaru hałdy Ruda w Zabrzu – kontynuacja zadania z 2007 r.”,
- 7) Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A. w Bytomiu – wniosek pt. „Rekultywacja hałdy 1/L w Zabrzu”.

3.5.8. Opiniowanie kierunków rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górniczą

Obowiązek opiniowania przez organy nadzoru górniczego decyzji w sprawach rekultywacji i zagospodarowania gruntów wynika z:

- art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, który stanowi, że organ ochrony środowiska wydaje decyzje w sprawach rekultywacji i zagospodarowania gruntów po zasięgnięciu opinii właściwego terenowo dyrektora okręgowego urzędu górniczego – w odniesieniu do działalności górniczej,
- art. 374 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, w związku z art. 362 ust. 1 pkt 2 i ust. 6 ww. ustawy, który stanowi, że decyzje dotyczące ruchu zakładu górniczego wymagają uzgodnienia z dyrektorem właściwego okręgowego albo specjalistycznego urzędu górniczego.

W związku z objęciem przez organy nadzoru górniczego nadzoru nad wydobywaniem ko-

palin pospolitych dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych uczestniczą w szerokim zakresie w postępowaniach dotyczących rekultywacji gruntów. W roku 2009 wydano ogółem 514 postanowień w sprawach rekultywacji gruntów, w tym 190 opinii w sprawach o uznanie rekultywacji za zakończoną.

3.6. Stwierdzanie kwalifikacji

3.6.1. Stwierdzanie kwalifikacji kierownika ruchu w podziemnych zakładach górniczych

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego, działając na podstawie art. 68 ust. 4 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, stwierdza kwalifikacje do pełnienia funkcji kierownika ruchu podziemnego zakładu górniczego. Postępowanie kwalifikacyjne prowadzi Komisja egzaminacyjna dla stwierdzenia kwalifikacji kierownika ruchu podziemnych zakładów górniczych. Postępowanie kwalifikacyjne opiera się na rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 11 czerwca 2002 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, miernicze-go górniczego i geologa górniczego oraz wyka-zu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji (Dz. U. Nr 84, poz. 755, z późn. zm.). Szczegółowa procedura w powyższym zakresie została włączona do Księ-gi Jakości systemu zarządzania jakością WUG – proces: WUG-KP-002-GK.

W roku 2009 do Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego wpłynęło 14 wniosków o stwierdzenie kwalifikacji kierownika ruchu podziemnych zakładów górniczych. Łącznie przeprowadzono 9 egzaminów, w wyniku czego:

- 7 osób uzyskało kwalifikacje do pełnienia funkcji kierownika ruchu podziemnego zakładu górniczego wydobywającego węgiel kamienny,
- 2 osoby uzyskały kwalifikacje do pełnienia funkcji kierownika ruchu podziemnego zakładu górniczego wydobywającego kopaliny inne niż węgiel kamienny,
- 1 osoba uzyskała kwalifikacje do pełnienia funkcji kierownika ruchu zakładu górniczego prowadzącego roboty podziemne z zastosowaniem techniki górniczej,
- w 1 przypadku Prezes Wyższego Urzędu Górniczego wydał decyzję odmawiającą dopuszczenia do egzaminu z powodu nie spełnienia kwalifikacji określonych w ww. rozporządzeniu.

Tab. 3.6.2.1. Liczba kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego uzyskanych w 2009 r.

Zakres kwalifikacji	mierniczy górnicy	geolog górnicy
w podziemnych zakładach górniczych	19	9
w odkrywkowych zakładach górniczych	-	-
w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi	1	-
RAZEM	20	9

3.6.2. Stwierdzanie kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 czerwca 2002 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji (Dz.U. Nr 84, poz. 755, z późn. zm.), stwierdza kwalifikacje mierniczego górniczego i geologa górniczego. Szczegółowa procedura w powyższym zakresie została włączona do Księgi Jakości systemu zarządzania jakością WUG – proces: WUG-KP-001-OSG. Egzamin przeprowadza, powołana przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, Komisja egzaminacyjna dla stwierdzenia kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego.

W roku 2009 do Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego wpłynęło 21 wniosków o stwierdzenie kwalifikacji mierniczego górniczego oraz 14 wniosków o stwierdzenie kwalifikacji geologa górniczego. Przeprowadzono 11 egzaminów dla stwierdzenia kwalifikacji mierniczego górniczego, do których przystąpiły 22 osoby (zdało 20 osób), oraz 6 egzaminów dla stwierdzenia kwalifikacji geologa górniczego, do których przystąpiło 12 osób (zdało 9 osób). Kwalifikacje uzyskane w 2009 roku, w rozbiciu na rodzaje zakładów górniczych, określone w § 3 ust. 2 ww. rozporządzenia Ministra Gospodarki, przedstawiono w tabeli 3.6.2.1.

3.6.3. Stwierdzanie kwalifikacji w zakresie ratownictwa górniczego

Na podstawie art. 75a ust. 3 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze Prezes Wyższego Urzędu Górniczego stwierdza kwalifikacje osób kierownictwa oraz specjalistów wykonujących czynno-

ści w zakresie ratownictwa górniczego, zatrudnionych w podmiotach zawodowo trudniących się wykonywaniem czynności w zakresie ratownictwa górniczego. Postępowanie kwalifikacyjne prowadzi Komisja egzaminacyjna dla stwierdzenia kwalifikacji osób kierownictwa oraz specjalistów wykonujących czynności w zakresie ratownictwa górniczego w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 grudnia 2005 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa oraz specjalistów wykonujących czynności w zakresie ratownictwa górniczego, zatrudnionych w podmiotach zawodowo trudniących się wykonywaniem czynności w zakresie ratownictwa górniczego (Dz. U. Nr 261, poz. 2186, z późn. zm.).

W 2009 roku Prezes Wyższego Urzędu Górniczego stwierdził 10 osobom kwalifikacje dotyczące jednostek ratownictwa dla podziemnych zakładów górniczych, w tym:

- 1 osobie – kierownika jednostki ratownictwa górniczego,
- 3 osobom – kierownika okręgowej stacji ratownictwa górniczego,
- 3 osobom – kierownika zawodowych zastępów ratowniczych,
- 3 osobom – kierownika zawodowego pogotowia specjalistycznego.

Ponadto dla 1 osoby stwierdzono kwalifikacje kierownika oddziału terenowego jednostki ratownictwa dla zakładów innych niż podziemne zakłady górnicze. W 2 przypadkach, w związku z brakiem odpowiedniego wykształcenia, Prezes WUG odmówił dopuszczenia do egzaminu oraz 2 osoby wezwano do uzupełnienia wniosków o stwierdzenie kwalifikacji. Osoby te nie uzupełniły wniosków, więc postępowanie zostało umorzone.

Jedna z osób ubiegających się o stwierdzenie kwalifikacji kierownika okręgowej stacji ratownictwa górniczego, nie zdała egzaminu.

3.6.4. Stwierdzanie kwalifikacji osób kierownictwa i dozoru ruchu w zakładach górniczych oraz osób zatrudnionych na stanowiskach wymagających szczególnych kwalifikacji

Na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 czerwca 2002 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji, dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych stwierdzają kwalifikacje osób kierownictwa i dozoru ruchu w zakładach górniczych oraz osób zatrudnio-

nych na stanowiskach wymagających szczególnych kwalifikacji.

Dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych w 2009 r. stwierdzili kwalifikacje do wykonywania czynności w ruchu zakładów górniczych 4 324 osobom, w tym w:

- kierownictwie ruchu zakładów górniczych – 305 osobom,
- dozorze wyższym – 580 osobom,
- dozorze średnim – 1 431 osobom,
- dozorze niższym – 1 967 osobom,
- dozorze ruchu (w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny polspolite w warunkach określonych w art. 16 ust. 2a ustawy – Prawo geologiczne i górnicze) – 41 osobom.

W 2009 r. uprawnienia do wykonywania czynności w ruchu zakładu górniczego na stanowiskach wymagających szczególnych kwalifikacji uzyskało 6 793 osób.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2009 r. w postępowaniu odwoławczym Prezes WUG rozpatrzył 12 odwołań wniesionych od decyzji dyrektorów okręgowych urzędów górniczych odmawiających dopuszczenia do egzaminu dla stwierdzenia kwalifikacji osób kierownictwa lub dozoru ruchu.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego:

- w 7 przypadkach utrzymał w mocy zaskarżone decyzje organu I instancji,
- w 4 przypadkach wydał decyzje uchylające decyzje organu I instancji i dopuszczające do egzaminu,
- w 1 przypadku przedstawił odwołanie bez rozpoznania, w związku z uchybieniem terminu do jego wniesienia.

3.6.5. Uznawanie kwalifikacji nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej

W związku z przepisami ustawy z dnia 18 marca 2008 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 63, poz. 394) Prezes Wyższego Urzędu Górniczego uznaje nabyte w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacje do wykonywania górniczych zawodów regulowanych.

W sprawach związanych z uznawaniem nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania górniczych zawodów regulowanych w 2009 roku wydano 25 decyzji uznających kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego spawacza w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi.

Ponadto udzielano odpowiedzi na zapytania zarówno osób fizycznych, jak i przedsiębiorców górniczych na temat zasad oraz procedury uznawania kwalifikacji do wykonywania górniczych zawodów regulowanych w przypadku kwalifikacji nabytych w takich krajach jak: Republika Czeska, Ukraina, Republika Federalna Niemiec, Irlandia, Wielka Brytania.

3.7. Stwierdzanie przygotowania jednostek szkoleniowych

Zgodnie wymogiem art. 74 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze w 2009 roku dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych wydali 65 decyzji przedsiębiorcom i jednostkom organizacyjnym trudniącym się szkoleniem, stwierdzających posiadanie przez nich odpowiedniej kadry oraz niezbędnych środków umożliwiających właściwe przeszkolenie pracowników. Wydając decyzję wynikającą z art. 74 – Prawo geologiczne i górnicze, dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych kierowali się kryteriami określonymi w oparciu o obowiązujące wymogi dotyczące zasad i warunków podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ogólnego dorosłych. Wydanie decyzji poprzedzały rozeznanie przeprowadzone u wnioskodawców w zakresie:

- posiadania przez nich aktualnego odpisu z właściwego rejestru albo zaświadczenia o wpisie do ewidencji szkół i placówek niepublicznych lub zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej,
- wyznaczenia osoby odpowiedzialnej za prowadzenie ośrodka zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- posiadania pomocy dydaktycznych i sprzętu niezbędnego do realizacji programu szkolenia,
- dysponowania pomieszczeniem dydaktycznym, zapleczem sanitarnym i socjalnym,
- możliwości przeprowadzenia szkoleń praktycznych objętych tematyką kursów na terenie zakładów górniczych, jednostek naukowo-badawczych lub we własnym zakresie,
- możliwości zabezpieczania dokumentacji szkoleniowej,
- dysponowania wykładowcami i instruktorami o kwalifikacjach odpowiednich do realizowanych programów szkolenia,
- odpowiedniego nadzoru, gwarantującego prawidłowość prowadzonego szkolenia,
- zapewnienia materiałów pomocniczych dla słuchaczy.

3.8. Nadawanie uprawnień rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego wydaje decyzje w sprawie nadania uprawnień rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego. Zgodnie z art. 78 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze w określonych rozporządzeniem przypadkach przedsiębiorca obowiązany jest dokonać sprawdzenia rozwiązań technicznych w drodze badań przeprowadzonych przez rzeczoznawców.

W roku 2009 Prezes WUG w związku z wnioskami jednostek naukowo-badawczych lub osób fizycznych wydał:

- w zakresie obudowy i kierowania stropem:
 - 5 decyzji dotyczących nadania uprawnień rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego w zakresie projektowania obudowy kotwowej,
 - 3 decyzje nadające jednostkom naukowo-badawczym uprawnienia rzeczoznawcy ds. ruchu zakładu górniczego w zakresie opiniowania doboru obudowy szybów i wlotów do szybów oraz doboru obudowy wyrobisk,
 - 5 decyzji dotyczących nadania uprawnień rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego w zakresie opiniowania doboru obudowy szybów i wlotów do szybów oraz doboru obudowy wyrobisk,
 - 2 decyzje nadające jednostkom naukowo-badawczym uprawnienia rzeczoznawcy ds. ruchu zakładu górniczego w zakresie projektowania obudowy kotwowej,
- w zakresie zwalczania zagrożenia sejsmicznego i tąpniętami:
 - 3 decyzje nadające jednostkom naukowo-badawczym upoważnienia rzeczoznawcy ds. ruchu zakładu górniczego w zakresie oceny i zwalczania zagrożenia tąpniętami,
 - 7 decyzji nadających osobom fizycznym uprawnienia rzeczoznawcy ds. ruchu zakładu górniczego w zakresie oceny i zwalczania zagrożenia tąpniętami,
- w zakresie robót strzałowych:
 - 2 decyzje nadające jednostkom naukowo-badawczym upoważnienia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego w zakresie robót strzałowych,
 - 1 decyzję nadającą uprawnienia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego w zakresie uzgadniania szczegółowej instrukcji przy wykonywaniu strzelań specjalistycznych w odkrywkowych zakładach górniczych, ustalania wielkości strefy działania powietrznej fali uderzeniowej

w przypadku, gdy ładunki MW inicjowane są lontem detonującym poza otworem strzałowym, opiniowania wielkości promienia strefy zagrożenia ze względu na rozrzut odłamków skalnych w zależności od metody wykonywania robót strzałowych, opiniowania dokumentacji strzelania, oraz do udziału i akceptowania protokołów przy wykonywaniu strzelań doświadczalnych w odkrywkowych zakładach górniczych,

- w zakresie przewietrzania, klimatyzacji, pożarów, zagrożenia metanowego oraz wyrzutami gazów i skał: 3 decyzje dla 3 jednostek naukowo-badawczych, nadające uprawnienia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego w zakresie zagrożenia metanowego, wyrzutami metanu i skał oraz pożarowego,
- w zakresie zagadnień energomechanicznych 11 upoważnień rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego dla jednostek naukowych.

3.9. Przejmowanie dokumentacji mierniczo-geologicznej

Zgodnie z art. 107 ust. 8 pkt. 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 z późn. zm.) Prezes Wyższego Urzędu Górniczego gromadzi i archiwizuje dokumentację mierniczo-geologiczną zlikwidowanych zakładów górniczych w archiwum dokumentacji mierniczo-geologicznej w Wyższym Urzędzie Górniczym oraz udostępnia tę dokumentację na zasadach i w sposób określony w odrębnych przepisach.

Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej w Wyższym Urzędzie Górniczym udostępnia dokumentację mierniczo-geologiczną zlikwidowanych zakładów górniczych na podstawie art. 8 i 9 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 lutego 2003 r. w sprawie stawek opłat za udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie oraz sposobu uiszczania opłat (Dz. U. Nr 50, poz. 435).

Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej w 2009 r. przejęło dokumentację mierniczo-geologiczną oraz ich części i inne dokumenty z 60 zakładów górniczych (narastająco: 362 dokumentacje). Na koniec 2009 r. w bazie posiadanych dokumentów było zarejestrowanych 15 913 pozycji, będących zbiorami dokumentów (kompletami map). W roku 2009 przybyło 1 678 pozycji. Na bieżąco udzielano urzędom

miejskim, gminnym i inwestorom pisemnych informacji o warunkach górniczo-geologicznych działek budowlanych, zlokalizowanych na byłych terenach górniczych. W roku 2009 sporządzono 597 informacji, pobierając opłaty na łączną sumę 10 395,95 zł.

O przejęciu dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanego zakładu górniczego oraz o możliwości udzielania w oparciu o nią informacji powiadamiano odpowiedni oddział archiwów państwowych oraz właściwe urzędy miast i gmin. Na pisemne wnioski osób fizycznych i prawnych archiwum udzielało informacji dotyczących terenów pogórniczych.

3.10. Rozpatrywanie skarg i wniosków

Organy nadzoru górniczego przyjmują i załatwiają sprawy skarg i wniosków zgodnie z art. 221–225 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

W 2009 roku do Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach wpłynęło 56 skarg i 16 wniosków, w sumie 72 sprawy. W okresie sprawozdawczym załatwiono 73 sprawy (57 skarg i 16 wniosków), w tym dwie skargi, które wpłynęły do WUG w grudniu 2008 r. Jedna skarga, z uwagi na termin jej wpływu w dniu 21 grudnia 2009 r., została załatwiona w styczniu 2010 r. Z 73 załatwionych skarg i wniosków 31 spraw załatwiono we własnym zakresie, a 42 sprawy przekazano do załatwienia, według właściwości rzeczowej i miejscowej:

- do okręgowych urzędów górniczych (30 skarg i 2 wnioski),
- do organów administracji publicznej (7 skarg i 3 wnioski).

Wśród wniesionych skarg i wniosków zauważalna jest duża różnorodność zagadnień. Zagadnienia będące przedmiotem wniesionych spraw klasyfikują się w następujących grupach przyczynowych:

- naruszanie przepisów obowiązujących w trakcie prowadzenia robót górniczych, a w szczególności w odniesieniu do zagrożeń naturalnych i technicznych,
- lekceważenie przez przedsiębiorców górniczych powinności w dziedzinie ochrony środowiska, a w szczególności w zakresie odpowiedzialności za powstałe skutki działalności górniczej,
- prowadzenie działalności górniczej nieuregulowanej ustawą Prawo geologiczne i górnicze – nielegalna eksploatacja kopalin,
- naruszenia warunków koncesji,
- brak reakcji osób kierownictwa i dozoru ruchu na nieprawidłowości występujące w ruchu zakładu górniczego,

- konflikt pomiędzy pracodawcą a pracownikami, w okręgowych urzędach górniczych i zakładach górniczych,
- zagadnienia dotyczące prawidłowości zatrudniania pracowników,
- nieznanomość przez wnoszących sprawy uregulowań prawnych w zakresie prowadzenia działalności górniczej przez przedsiębiorców,
- naruszenia praw własności,
- nieprzestrzeganie wymogów Kodeksu postępowania administracyjnego w zakresie terminowości załatwiania spraw,
- przesłanki wskazujące na chęć załatwienia spraw osobistych i sąsiedzkich, poprzez wykorzystanie do tego celu urzędów górniczych.

Wszystkie skargi i wnioski, które wpłynęły do Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w 2009 roku zostały rozpatrzone. W ramach załatwionych skarg i wniosków 42 sprawy przekazano do innych organów, a 31 spraw załatwiono w WUG. Z wniesionych skarg w Wyższym Urzędzie Górniczym rozpatrzono 20 skarg, a 30 przekazano do dyrektorów okręgowych urzędów górniczych oraz 7 do innych organów administracji publicznej celem ich załatwienia zgodnie z właściwością miejscową i rzeczową. Z 16 zarejestrowanych wniosków w Wyższym Urzędzie Górniczym załatwiono 11 wniosków, 2 przekazano do właściwych miejscowo organów nadzoru górniczego i 3 do właściwych miejscowo i rzeczowo organów administracji publicznej.

Do okręgowych urzędów górniczych w roku 2009 wpłynęło 212 skarg i wniosków, z których rozpoznano i załatwiono 183 sprawy.

Z 212 wniesionych skarg i wniosków urzędy górnicze rozpatrzyły we własnym zakresie 183 sprawy, a 29 przekazano do załatwienia przez inne organy, zgodnie z właściwością miejscową i rzeczową. Do UGBKUE w roku 2009 nie wpłynęły skargi i wnioski.

W 2009 r. w Wyższym Urzędzie Górniczym w ramach skarg i wniosków lub interwencji zgłosiło się 4 interesantów, natomiast w okręgowych urzędach górniczych osobiście zgłosiło się 2 interesantów.

Analiza skarg i wniosków wniesionych do Wyższego Urzędu Górniczego wskazuje, że pochodziły one od osób fizycznych, związków zawodowych i organów samorządowych.

Zdecydowana większość skarg i wniosków rozpoznanych i załatwionych przez organy nadzoru górniczego (WUG i urzędy górnicze) dotyczyła spraw związanych ze stosowaniem ustawy – Prawo geologiczne i górnicze – 152 sprawy, co stanowi 71% ogólnej liczby 214 spraw załatwionych. W grupie tej wyróżniają się sprawy związane z eksploatacją bez koncesji – 32 sprawy, naruszeniem warunków koncesji oraz naruszeniem

przepisów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy – po 28 spraw oraz oddziaływaniem robót górniczych na środowisko – 15 spraw.

W roku 2009 wystąpił wzrost liczby skarg i wniosków wniesionych do organów nadzoru górniczego – z 235 spraw w roku 2008 do 285 w roku sprawozdawczym, tj. o około 21%. Jednocześnie wzrosła liczba spraw załatwionych przez organy nadzoru górniczego, ze 188 spraw w roku 2008 do 214 spraw w roku 2009.

3.11. Nadawanie numerów identyfikacyjnych oraz prowadzenie rejestru materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego

Działając na podstawie art. 4a ust. 10 ustawy z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego w 2009 roku sporządzono:

- 35 świadectw nadania materiałom wybuchowym numerów identyfikacyjnych przez Prezesa WUG,
- 89 kart rejestrowych w formie książkowej,
- 89 kart rejestrowych w formie dokumentu elektronicznego – rejestr informatyczny udostępniony jest na stronie Biuletynu Informacji Publicznej WUG,
- 29 pism informujących wnioskodawców o wpisie materiału wybuchowego do rejestru, wykreśleniu z rejestru, bądź też wyłączeniu z rejestru.

Ponadto przygotowano:

- 2 pisma wzywające do uzupełnienia wniosku w sprawie jw.,
- 1 pismo wyjaśniające procedurę postępowania w przypadku wytwarzania MW na potrzeby własne.

Udzielono konsultacji przedstawicielom firm Istrochem oraz Orica Poland S.A. i Orica Europe w zakresie dotyczącym nadawania materiałom wybuchowym numerów identyfikacyjnych.

4. Działalność kontrolna okręgowych urzędów górniczych i UGBKUE

4.1. Podstawa prawna i zakres działalności kontrolnej urzędów górniczych

Zgodnie z art. 109 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze organy nadzoru górniczego sprawują nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych. Podstawową formą prowadzenia nadzoru i kontroli są przeprowadzane w zakładach górniczych czynności inspekcyjno-techniczne, w tym kontrole.

Ponadto Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jako organ wyspecjalizowany prowadzi kontrole spełniania przez wyroby zasadniczych wymagań na podstawie aktów prawnych wprowadzających postanowienia dyrektyw nowego podejścia do prawa polskiego dla wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych. Działalność Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego jako wyspecjalizowanego organu nadzoru prowadzona jest na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2087, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.).

Zasady i tryb przeprowadzania kontroli przez pracowników WUG w 2009 r. zostały określone:

- zarządzeniem nr 15 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 5 października 2007 r. w sprawie przeprowadzania kontroli oraz inspekcji przez pracowników Wyższego Urzędu Górniczego (Dz. Urz. WUG Nr 15, poz. 54)
- obowiązujące do 14 kwietnia 2009 r.
- zarządzeniem nr 9 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 15 kwietnia 2009 r. w sprawie trybu wykonywania czynności inspekcyjno-technicznych przez pracowników Wyższego Urzędu Górniczego (Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 37) – obowiązujące od 15 kwietnia 2009 r.

Zasady i tryb przeprowadzania kontroli przez pracowników okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych w 2009 r. zostały określone:

- zarządzeniem nr 19 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 9 listopada 2007 r. w sprawie trybu przeprowadzania kontroli problemowych i inspekcji przez pracowników okręgowych urzędów górniczych oraz

badań kontrolnych i kontroli przez pracowników Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych (Dz. Urz. WUG Nr 18, poz. 73) – obowiązującym do 30 kwietnia 2009 r.,

- zarządzeniem nr 12 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 29 kwietnia 2009 r. w sprawie trybu wykonywania czynności inspekcyjno-technicznych przez pracowników okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych (Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 40) – obowiązującym od 1 maja 2009 r.,
- zarządzeniem nr 19 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 1 lipca 2009 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie trybu wykonywania czynności inspekcyjno-technicznych przez pracowników okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych (Dz. Urz. WUG Nr 8, poz. 52) – obowiązującym od 1 lipca 2009 r.

Urząd Górniczy do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych do 30 czerwca 2009 r. zapewniał wykonywanie zadań dyrektora Urzędu jako organu nadzoru górniczego pierwszej instancji w odniesieniu do obiektów, maszyn i urządzeń oraz organu pierwszej instancji zadań z zakresu administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego w odniesieniu do obiektów budowlanych określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie ustalenia siedziby i właściwości Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych (Dz. U. Nr 96, poz. 864 oraz z 2006 r. Nr 107, poz. 734).

Od 1 lipca 2009 r., zgodnie z treścią rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 czerwca 2009 r. w sprawie właściwości rzeczowej specjalistycznego urzędu górniczego – Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych (Dz. U. Nr 102, poz. 857) właściwość rzeczowa UGBKUE została poszerzona o nadzór nad:

- a) szybami i szybkami,
- b) urządzeniami transportowymi, których środki transportu poruszają się po torze o nachyleniu powyżej 45°, w wyrobiskach górniczych,
- c) obiektami budowlanymi urządzeń, o których mowa w punkcie b),
- d) budynkami nadszybi.

W 2009 r. Samodzielny Wydział do spraw Kontroli planował, organizował, koordynował oraz przeprowadzał kontrole kompleksowe, problemowe, sprawdzające i doraźne działalności okręgowych urzędów górniczych i Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych, działając w oparciu o „Proce-

dury przeprowadzania kontroli w jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Środowiska oraz komórkach organizacyjnych Ministerstwa Środowiska", zatwierdzone przez Ministra Środowiska.

Zasady i tryb przeprowadzania kontroli przez pracowników Samodzielnego Wydziału do spraw Kontroli określone były w zarządzeniu Nr 10 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 15 kwietnia 2009 r. w sprawie trybu przeprowadzania kontroli wewnętrznej w urzędach górniczych (Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 38).

4.2. Działalność kontrolna urzędów górniczych w ujęciu statystycznym

W 2009 r. pracownicy inspekcyjno-techniczni urzędów górniczych wykonali w zakładach górniczych oraz podmiotach i jednostkach nadzorowanych 23 098 roboczodniówek, w tym 2 128 roboczodniówek wykonanych przez Urząd Górniczy do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych.

Zestawienie zbiorcze roboczodniówek wykonanych w 2009 roku przedstawiono w tabelach 4.2.1.–4.2.3., w których uwzględniono zmiany w sposobie przeprowadzania kontroli, w związku ze zmianą ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz zmianach w innych ustawach.

W związku z zaistniałymi niebezpiecznymi zdarzeniami i wypadkami dyrektorzy urzędów górniczych w 2009 roku przeprowadzili 112 badań wypadków, zgonów i zaistniałych zdarzeń, w tym:

- 23 badania wypadków śmiertelnych,
- 22 badania wypadków ciężkich,
- 21 badań innych wypadków,
- 10 badań zgonów naturalnych,
- 17 badań niebezpiecznych zdarzeń powodujących zagrożenie dla załóg górniczych, ruchu zakładu górniczego lub bezpieczeństwa powszechnego,
- 19 badań zaistniałych zagrożeń.

W 2009 roku urzędy górnicze wykonały w ramach rejonizacji:

- 23 098 roboczodniówek, w tym 21 250 roboczodniówek inspekcyjnych i kontrolnych w zakładach górniczych,
- 129 roboczodniówek w ośrodkach szkoleniowych,
- 20 roboczodniówek w jednostkach ratownictwa górniczego,
- 610 innych roboczodniówek,
- 687 roboczodniówek w ramach dochodzeń powypadkowych,
- 300 roboczodniówek w ramach nadzoru nad akcjami ratowniczymi i profilaktycznymi,
- 102 roboczodniówki w związku z ujawnianiem przypadków nielegalnej eksploatacji.

Tab. 4.2.1. Liczba dni inspekcyjnych i kontrolnych przeprowadzonych przez pracowników inspekcyjno-technicznych urzędów górniczych do dnia 6 marca 2009 r.

OUG	dni (roboczodniówki)			roboczodniówki wykonane w związku z nielegalną eksploatacją
	inspekcyjne	kontrolne	razem	
Gliwice	566	286	852	0
Katowice	554	171	725	0
Rybnik	406	36	442	0
Lublin	248	8	256	0
Wrocław	484	44	528	0
Kielce	235	15	250	5
Kraków	278	18	296	0
Krosno	248	0	248	2
Poznań	314	25	339	2
Warszawa	92	12	104	0
UGBKUE	420	0	420	0
RAZEM	3845	615	4460	9

Tab. 4.2.2. Liczba wykonanych roboczodniówek przez pracowników inspekcyjno-technicznych urzędów górniczych od dnia 7 marca do dnia 31 grudnia 2009 r.

OUG	Roboczodniówki kontrolne						Razem	Roboczodniówki				Ogółem (8–12)
	w zakładach górniczych				W ośrodkach szkoleniowych	W jednostkach ratownictwa		Roboczodniówki inne	Dochodzenia	Nadzór nad akcjami	Nielegalna eksploatacja	
	Kontrole limitowane	Kontrole doraźne	Kontrole powtórne	Razem								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Gliwice	1642	703	153	2498	46	8	2552	92	200	95	0	2939
Katowice	1814	391	18	2223	23	1	2247	73	41	93	0	2454
Rybnik	1606	382	18	2006	20	3	2029	52	54	86	0	2221
Lublin	733	122	23	878	7	0	885	19	10	0	9	923
Wrocław	1944	234	19	2197	19	1	2217	185	338	13	9	2762
Kielce	656	230	8	894	4	2	900	26	8	0	32	966
Kraków	1156	162	23	1341	2	3	1346	47	15	12	10	1430
Krosno	711	121	7	839	1	0	840	5	2	0	16	863
Poznań	1124	312	19	1455	7	0	1462	31	10	0	11	1514
Warszawa	789	41	9	839	0	0	839	2	2	0	6	849
UGBKUE	1271	345	4	1620	0	2	1622	78	7	1	0	1708
RAZEM	13446	3043	301	16790	129	20	16939	610	687	300	93	18629

Tab. 4.2.3. Zestawienie zbiorcze wykonanych roboczodniówek w 2009 r.

OUG	Roboczodniówki wykonane				
	do 6.03.2009 r.	kontrole limitowane w zakładach górniczych	kontrole pozostałe	pozostałe razem	ogółem
Gliwice	852	1642	910	387	3791
Katowice	725	1814	433	207	3179
Rybnik	442	1606	423	192	2663
Lublin	256	733	152	38	1179
Wrocław	528	1944	273	545	3290
Kielce	255	656	244	66	1221
Kraków	296	1156	190	84	1726
Krosno	250	711	129	23	1113
Poznań	341	1124	338	52	1855
Warszawa	104	789	50	10	953
UGBKUE	420	1271	351	86	2128
RAZEM	4469	13446	3493	1690	23098

Tab. 4.2.4. Liczba przeprowadzonych kontroli i skontrolowanych wyrobów

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Kontrole	184	183	150	140	95
Wyroby	370	351	150	140	140

Ponadto w roku 2009 skontrolowano 140 wyrobów, przeprowadzono 10 kontroli u producentów oraz 3 kontrole u dystrybutorów.

Dla porównania, w tabeli 4.2.4. przedstawiono liczbę skontrolowanych wyrobów w latach 2005–2009.

W zakresie wyrobów, co do których wniesiono zastrzeżenia niespełnienia zasadniczych lub innych wymagań zawartych w dyrektywach wszczęto pięć postępowań administracyjnych. W przypadku czterech postępowań, ze względu na usunięcie niezgodności z zasadniczymi lub innymi wymaganiami albo wycofanie wyrobów przez producenta lub jego przedstawiciela, wydano decyzję umarzającą postępowanie. Piąte postępowanie jest w toku.

4.3. Zatrzymane roboty oraz stwierdzone nieprawidłowości

W wyniku przeprowadzonych inspekcji i kontroli w 2009 roku pracownicy inspekcyjno-techniczni urzędów górniczych wstrzymali w całości lub części ruch zakładu górniczego lub jego urządzeń w 1637 przypadkach, w tym w:

- 116 przypadkach wstrzymano eksploatację ścian,
- 130 przypadkach – drążenie chodników,
- 32 przypadkach – eksploatację zabieriek,
- 132 przypadkach – inne roboty górnicze,
- 957 przypadkach – urządzenia mechaniczne,
- 206 przypadkach – urządzenia elektryczne,
- 64 przypadkach – inne urządzenia.

W zakładach górniczych wydobywających kopaliny podstawowe wstrzymano 1 504 roboty górnicze i urządzenia, w tym:

- 95 ścian,
- 124 chodniki,
- 32 zabierki,
- 102 inne roboty górnicze,
- 903 urządzenia mechaniczne,
- 187 urządzeń elektrycznych,
- 61 innych urządzeń.

W zakładach górniczych wydobywających kopaliny pospolite wstrzymano 133 roboty górnicze, w tym:

- 21 ścian,
- 6 chodników,
- 30 innych robót górniczych,
- 54 urządzenia mechaniczne,
- 19 urządzeń elektrycznych,
- 3 inne urządzenia.

Główne powody ww. zatrzymań to:

- stan techniczny maszyn i urządzeń niezgodny z dokumentacją techniczno-ruchową,
- nieprawidłowa instalacja maszyn i urządzeń,
- niezgodne z obowiązującymi przepisami wyposażenie i rozmieszczenie sprzętu gaśniczego,
- brak wymaganych instalacji i urządzeń zabezpieczających,
- brak wymaganych zabezpieczeń przed zagrożeniami naturalnymi,
- brak wykonania wymaganych badań maszyn i urządzeń,
- nieprawidłowe działanie instalacji i urządzeń zabezpieczających i gaszących,
- zły stan obudowy wyrobisk,
- nieprawidłowy stan obudów zmechanizowanych,
- brak wymaganych odstępów ruchowych,
- zanieczyszczenie tras przemieszczania,
- nieprawidłowo działające układy zraszające,
- nieprawidłowy stan trakcji dolnej i górnej,
- wykonywanie prac niezgodnie z obowiązującymi technologiami.

5. Działalność represyjna

Jednym z narzędzi służących poprawie bezpieczeństwa pracy w zakładach górniczych, ochronie środowiska i zabezpieczeniu interesu społecznego w związku z prowadzoną działalnością geologiczną i górnictwem są środki represyjne stosowane przez organy nadzoru górniczego (dyrektorów okręgowych urzędów górniczych i Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych) na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze i innych ustaw.

Do środków tych zalicza się:

- 1) wydawanie – na podstawie art. 113 ust. 1 pkt 3 Prawa geologicznego i górniczego – decyzji zakazujących, na czas nieprzekraczający dwóch lat, wykonywania określonych czynności w ruchu zakładu górniczego osobom, o których mowa w art. 68 ust. 1 oraz art. 70 ust. 1, albo wykonywania określonych czynności osobom, o których mowa w art. 75a ust. 1 cyt. ustawy, w razie stwierdzenia naruszenia przez te osoby dyscypliny i porządku pracy, a zwłaszcza obowiązków określonych w ustawie i wydanych na jej podstawie przepisach;
- 2) sporządzanie – na podstawie art. 57 § 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 848, z późn. zm.) – wniosków o ukaranie osób obwinionych o naruszenie przepisów Prawa geologicznego i górniczego i kierowanie ich do sądów rejonowych;
- 3) stosowanie – na podstawie art. 41 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2010 r. Nr 46, poz. 275) – środków oddziaływania wychowawczego;
- 4) nakładanie grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia określone w Prawie geologicznym i górnictwie oraz ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118, z późn. zm.), wymienione w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 października 2002 r. w sprawie nadania pracownikom zatrudnionym na stanowi-

skach inspekcyjno-technicznych w okręgowych urzędach górniczych oraz specjalistycznych urzędach górniczych uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz. U. Nr 174, poz. 1421).

5.1. Kierowanie do sądów wniosków o ukaranie

W 2009 r. dyrektorzy urzędów górniczych skierowali do sądów rejonowych – wydziałów grodzkich 221 wniosków o ukaranie sprawców naruszających przepisy, tj. o 124 wnioski mniej niż w 2008 r. (dyrektorzy urzędów górniczych w 2008 r. skierowali 345 wniosków o ukaranie do sądów rejonowych – wydziałów grodzkich).

Liczba spraw rozpoznanych przez sądy rejonowe w 2009 r. wyniosła 192 sprawy, wobec 271 spraw rozpoznanych w 2008 r.

Suma orzeczonych kar grzywny w 2009 r. wyniosła natomiast 142 270 zł, a średnia wysokość kary grzywny 741 zł. W 2008 r. suma orzeczonych kar grzywny wyniosła 165 900 zł, a średnia kara grzywny 612 zł.

W 2009 r. większą liczbę wniosków o ukaranie – w stosunku do analogicznego okresu 2008 r. skierowali dyrektorzy:

- OUG w Kielcach – 22 wnioski (21 w 2008 r.),
- OUG w Krośnie – 4 wnioski (1 w 2008 r.),
- OUG w Warszawie – 4 wnioski (1 w 2008 r.),
- UGBKUE – 4 wnioski (0 w 2008 r.).

Mniejszą liczbę wniosków w 2009 r. – w porównaniu do 2008 r. – skierowali dyrektorzy:

- OUG w Gliwicach – 43 wnioski (50 w 2008 r.),
- OUG w Katowicach – 59 wniosków (116 w 2008 r.),
- OUG w Krakowie – 8 wniosków (13 w 2008 r.),
- OUG w Lublinie – 2 wnioski (3 w 2008 r.),
- OUG w Poznaniu – 19 wniosków (33 w 2008 r.),
- OUG w Rybniku – 51 wniosków (72 w 2008 r.),
- OUG we Wrocławiu – 5 wniosków (35 w 2008 r.).

W 85 przypadkach wnioski do sądów rejonowych skierowane zostały w związku z badaniem

Tab. 5.1.1. Liczba wniosków skierowanych do sądów rejonowych – grodzkich wraz z kwotą orzeczonych grzywien w latach 2008–2009

Okres	Liczba wniosków skierowanych do sądów	Liczba wniosków rozpoznanych przez sądy	Suma orzeczonych grzywien w zł	Średnia kary grzywny w zł	Uniewinnienia, przedawnienia, umorzenia
2009 r.	221	192	142 270	741	7
2008 r.	345	271	165 900	612	7
Różnica	-124	-79	-23 630	+129	-

Tab. 5.1.2. Liczba wniosków skierowanych do sądów rejonowych – wydziałów grodzkich przez dyrektorów urzędów górniczych

OUG	Liczba wniosków skierowanych do sądów rejonowych – OGÓŁEM	Liczba wniosków skierowanych w związku z zaistniałymi wypadkami i zagrożeniami	Liczba wniosków skierowanych w związku z przeprowadzonymi kontrolami
Gliwice	43	27	16
Katowice	59	27	32
Kielce	22	6	16
Kraków	8	7	1
Krosno	4	2	2
Lublin	2	-	2
Poznań	19	2	17
Rybnik	51	9	42
Warszawa	4	-	4
Wrocław	5	1	4
UGBKUE	4	4	-
Ogółem	221	85	136

przyczyn i okoliczności wypadków i zagrożeń w zakładach górniczych, a w 136 przypadkach w wyniku przeprowadzonych kontroli w zakładach górniczych.

Dane dotyczące liczby wniosków skierowanych do sądów rejonowych oraz orzeczonych grzywien przedstawiają tabele 5.1.1.–5.1.3.

5.2. Decyzje zakazujące wykonywania określonych czynności

W 2009 r. decyzjami zakazującymi wykonywania określonych czynności w ruchu zakładu górniczego w trybie art. 113 ust. 1 pkt 3 Prawa geologicznego i górniczego ukarane zostały 3 osoby kierownictwa ruchu zakładu górniczego, 5 osób średniego dozoru ruchu oraz 1 osoba niższego dozoru ruchu. W sumie wydano 9 decyzji, tj. o 15 decyzji mniej niż w 2008 r.

Powyższe decyzje wydali dyrektorzy: OUG w Gliwicach (2 decyzje), Katowicach (4 decyzje), Krakowie (1 decyzję) i Rybniku (2 decyzje). Decyzje te wydano w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości podczas badania przyczyn i okoliczności zaistniałych w zakładach górniczych wypadków i zagrożeń. Dane liczbowe dotyczące decyzji zakazujących wykonywania określonych czynności w ruchu zakładu górniczego zawarto w tabelach 5.2.1.–5.2.3.

5.3. Stosowanie środków oddziaływania wychowawczego

W 2009 r. dyrektorzy urzędów górniczych w stosunku do sprawców naruszających obowiązki pracownicze zastosowali w 679 przypadkach środki oddziaływania wychowawczego przewidziane w art. 41 Kodeksu wykroczeń (w 2008 r. zastosowano 849 takich środków).

Środki oddziaływania wychowawczego były stosowane przez dyrektorów:

- OUG w Gliwicach – w 260 przypadkach (w 246 w 2008 r.),
- OUG w Katowicach – w 110 przypadkach (w 156 w 2008 r.),
- OUG w Krakowie – w 26 przypadkach (w 3 w 2008 r.),
- OUG w Krośnie – w 30 przypadkach (w 44 w 2008 r.),
- OUG w Lublinie – w 87 przypadkach (w 57 w 2008 r.),
- OUG w Rybniku – w 148 przypadkach (w 294 w 2008 r.),
- OUG we Wrocławiu – w 9 przypadkach (w 37 w 2008 r.),
- UGBKUE – w 9 przypadkach (w 2 w 2008 r.).

W 2009 r. dyrektorzy poniższych urzędów nie zastosowali ww. środków represyjnych:

- OUG w Kielcach (w 7 w 2008 r.),
- OUG w Poznaniu (w 2 w 2008 r.),
- OUG w Warszawie (w 1 w 2008 r.).

**Tab. 5.1.3. Wykaz spraw i liczba osób ukaranych przez sądy rejonowe – sądy grodzkie w 2009 r.
w porównaniu z analogicznym okresem 2008 r.**

OUG	Liczba wniosków skier. do sądów rejonowych	Liczba wniosków rozp. przez sądy rejonowe	Orzeczona grzywna (w zł)	Uniewinnienia, przedawnienia, umorzenia	Liczba osób ukaranych*				
					kier.	d.w.	d.śr.	d.n.	inne osoby
Gliwice									
2009 r.	43	33	20 000	1	12	5	8	1	6
2008 r.	50	33	18 902	2	10	5	8	0	8
Katowice									
2009 r.	59	53	33 500	0	5	8	31	1	8
2008 r.	116	67	30 277	0	5	17	35	2	9
Kielce									
2009 r.	22	12	16 010	0	3	0	0	0	9
2008 r.	21	14	9 300	0	7	3	1	1	2
Kraków									
2009 r.	8	11	4 600	2	2	0	3	0	4
2008 r.	13	8	4 000	0	3	0	0	0	5
Krosno									
2009 r.	4	5	4 700	0	1	0	3	0	1
2008 r.	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Lublin									
2009 r.	2	4	2 500	0	0	0	2	0	2
2008 r.	3	1	600	0	0	0	0	0	1
Poznań									
2009 r.	19	16	29 700	0	5	0	0	0	11
2008 r.	33	34	47 910	2	7	0	0	4	21
Rybnik									
2009 r.	51	33	12 510	0	3	13	11	1	5
2008 r.	72	76	29 101	0	7	23	41	1	4
Warszawa									
2009 r.	4	5	5 900	0	2	0	0	0	3
2008 r.	1	2	2 000	0	1	0	0	0	1
Wrocław									
2009 r.	3	15	9 600	4	1	0	3	1	6
2008 r.	30	28	19 510	3	5	1	9	0	10
Biuro w Wałbrzychu									
2009 r.	2	2	1 250	0	1	1	0	0	0
2008 r.	5	7	4 100	0	1	1	0	1	4
Razem Wrocław									
2009 r.	5	17	10 850	4	2	1	3	1	6
2008 r.	35	35	23 610	3	6	2	9	1	14
UGBKUE									
2009 r.	4	3	2 000	0	2	1	0	0	0
2008 r.	0	1	200	0	0	0	0	0	1
Razem									
2009 r.	221	192	142 270	7	37	28	61	4	55
2008 r.	345	271	165 900	7	46	50	94	9	66

* użyte skróty oznaczają: kier. – kierownictwo, d.w. – dozór wyższy, d.śr. – dozór średni, d.n. – dozór niższy

Tab. 5.2.1. Decyzje zakazujące wykonywania określonych czynności w ruchu zakładu górniczego w trybie art. 113 ust. 1 pkt 3 pgg

Okres	Liczba wydanych decyzji	Struktura osób ukaranych			
		kier.	d.w.	d.śr.	d.n.
2009 r.	9	3	0	5	1
2008 r.	24	1	8	12	3
Różnica	-15	+2	-8	-7	-2

Tab. 5.2.2. Decyzje zakazujące wykonywania określonych czynności w ruchu zakładu górniczego w trybie art. 113 ust. 1 pkt 3 pgg w poszczególnych OUG

OUG	Liczba decyzji wydanych w trybie art. 113 ust. 1 pkt 3 pgg	Liczba decyzji wydanych w trybie art. 113 ust. 1 pkt 3 pgg w związku z wypadkami i zagrożeniami	Liczba decyzji wydanych w trybie art. 113 ust. 1 pkt 3 pgg w związku z przeprowadzonymi kontrolami
Gliwice	2	2	-
Katowice	4	4	-
Kielce	-	-	-
Kraków	1	1	-
Krosno	-	-	-
Lublin	-	-	-
Poznań	-	-	-
Rybnik	2	2	-
Warszawa	-	-	-
Wrocław	-	-	-
UGBKUE	-	-	-
Ogółem	9	9	-

W związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas badania przyczyn i okoliczności zaistniałych wypadków i zagrożeń dyrektorzy zastosowali środki oddziaływania wychowawczego w 81 przypadkach, a w 598 przypadkach w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas kontroli.

Liczba środków oddziaływania wychowawczego z wyszczególnieniem środków zastosowanych w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas kontroli oraz zaistniałymi wypadkami przedstawiono w tabeli 5.3.1.

5.4. Mandaty karne

W 2009 r. pracownicy zatrudnieni w urzędach górniczych na stanowiskach inspekcyjno-

technicznych ukarali w drodze mandatu karnego 1 679 osób na kwotę 299 765 zł. W analogicznym okresie 2008 r. ukarano 2 575 osób na kwotę 432 675 zł.

Ukarano 119 osób kierownictwa (213 w 2008 r.), 221 osób wyższego dozoru ruchu (244 w 2008 r.), 746 osób średniego dozoru ruchu (1 185 w 2008 r.), 66 osób niższego dozoru ruchu (122 w 2008 r.) oraz 527 innych osób (811 w 2008 r.).

Liczbę osób ukaranych mandatem karnym z podziałem na osoby kierownictwa i dozoru ruchu oraz łączną kwotę grzywien nałożonych mandatem karnym w 2009 r. (w porównaniu z 2008 r.) przedstawia tabela 5.4.1.

Tab. 5.2.3. Liczba decyzji zakazujących wykonywania określonych czynności w ruchu zakładu górniczego w trybie art.113 ust.1 pkt 3 pgg oraz liczba środków oddziaływania wychowawczego, na podstawie art. 41 Kodeksu wykroczeń w latach 2008–2009

OUG	Liczba wydanych decyzji	Liczba osób ukaranych*					Liczba zastosowanych środków
		kier.	d.w.	d.śr.	d.n.	pozostali	
Gliwice							
2009 r.	2	0	0	1	1	0	260
2008 r.	3	0	1	2	0	0	246
Katowice							
2009 r.	4	3	0	1	0	0	110
2008 r.	8	1	2	4	1	0	156
Kielce							
2009 r.	0	0	0	0	0	0	0
2008 r.	0	0	0	0	0	0	7
Kraków							
2009 r.	1	0	0	1	0	0	26
2008 r.	2	0	0	1	1	0	3
Krosno							
2009 r.	0	0	0	0	0	0	30
2008 r.	0	0	0	0	0	0	44
Lublin							
2009 r.	0	0	0	0	0	0	87
2008 r.	0	0	0	0	0	0	57
Poznań							
2009 r.	0	0	0	0	0	0	0
2008 r.	0	0	0	0	0	0	2
Rybnik							
2009 r.	2	0	0	2	0	0	148
2008 r.	5	0	3	2	0	0	294
Warszawa							
2009 r.	0	0	0	0	0	0	0
2008 r.	0	0	0	0	0	0	1
Wrocław							
2009 r.	0	0	0	0	0	0	9
2008 r.	4	0	0	3	1	0	33
Biuro w Wałbrzychu							
2009 r.	0	0	0	0	0	0	0
2008 r.	2	0	2	0	0	0	4
Razem Wrocław							
2009 r.	0	0	0	0	0	0	9
2008 r.	6	0	2	3	1	0	37
UGBKUE							
2009 r.	0	0	0	0	0	0	9
2008 r.	0	0	0	0	0	0	2
Ogółem							
2009 r.	9	3	0	5	1	0	679
2008 r.	24	1	8	12	3	0	849

* użyte skróty oznaczają: kier. – kierownictwo, d.w. – dozór wyższy, d.śr. – dozór średni, d.n. – dozór niższy

Tab. 5.3.1. Liczba środków oddziaływania wychowawczego z wyszczególnieniem środków zastosowanych w związku z wypadkami, zagrożeniami oraz kontrolami

OUG (UGBKUE)	Liczba zastosowanych środków OGÓŁEM	Liczba środków zastosowanych w związku z wypadkami i zagrożeniami	Liczba środków zastosowanych w związku z inspekcjami
Gliwice	260	36	224
Katowice	110	11	99
Kielce	-	-	-
Kraków	26	1	25
Krosno	30	2	28
Lublin	87	-	87
Poznań	-	-	-
Rybnik	148	13	135
Warszawa	-	-	-
Wrocław	9	9	-
UGBKUE	9	9	-
Ogółem	679	81	598

Tab. 5.4.1. Liczba osób ukaranych mandatem karnym z podziałem na osoby kierownictwa i dozoru ruchu oraz łączna kwota grzywnien nałożonych w latach 2008–2009

OUG	Liczba osób ukaranych mandatem karnym	Łączna kwota nałożonych grzywnien	Liczba osób ukaranych*				
			kier.	d.w.	d.śr.	d.n.	inne osoby
Gliwice 2009 r. 2008 r.	379 478	67 750 85 500	7 18	80 91	234 296	2 7	56 66
Katowice 2009 r. 2008 r.	418 833	65 890 126 530	13 23	40 32	250 525	23 46	92 207
Kielce 2009 r. 2008 r.	46 91	13 100 21 100	10 17	4 4	1 7	1 6	30 57
Kraków 2009 r. 2008 r.	102 134	22 900 27 700	21 15	15 9	28 44	13 5	25 61
Krosno 2009 r. 2008 r.	30 71	5 650 11 250	9 27	2 2	1 7	3 8	15 27
Lublin 2009 r. 2008 r.	73 88	20 800 19 730	11 12	2 3	5 6	1 1	54 66
Poznań 2009 r. 2008 r.	129 188	25 975 37 075	16 46	6 3	13 6	7 17	87 116
Rybnik 2009 r. 2008 r.	291 420	40 800 53 690	16 19	56 86	153 188	6 24	60 103
Warszawa 2009 r. 2008 r.	23 29	6 600 9 300	1 4	0 0	0 1	0 2	22 22
Wrocław 2009 r. 2008 r.	160 206	23 750 33 900	12 30	7 7	49 83	9 6	83 80
UGBKUE 2009 r. 2008 r.	28 37	6 550 6 900	3 2	9 7	12 22	1 0	3 6
Razem 2009 r. 2008 r.	1 679 2 575	299 765 432 675	119 213	221 244	746 1 185	66 122	527 811

* użyte skróty oznaczają: kier. – kierownictwo, d.w. – dozór wyższy, d.śr. – dozór średni, d.n. – dozór niższy

6. Reprezentowanie Skarbu Państwa w sprawach roszczeń z tytułu szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego

Zgodnie z art. 96 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze w razie braku przedsiębiorcy odpowiedzialnego za szkodę związaną z działalnością górniczą albo jego następcy prawnego roszczenia o naprawę szkody przysługują przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez właściwy miejscowo organ nadzoru górniczego.

W 2009 roku do dyrektorów okręgowych urzędów górniczych, będących reprezentantami Skarbu Państwa w sprawach o roszczenia z art. 96 albo art. 152 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze wpłynęło 11 spraw o naprawę szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego, w tym 4 pozwy skierowane do sądów powszechnych.

Łącznie w 2009 r. okręgowe urzędy górnicze uczestniczyły w rozpatrywaniu 13 spraw, w tym 2 spraw z 2007 r. – w jednej zakończono realizację prawomocnego wyroku, w jednej realizacja prawomocnego wyroku jest w toku oraz 3 spraw z 2008 r. – w jednej zakończono realizację zawartej ugody, 2 sprawy są w toku.

W przypadku 5 wniosków skierowanych do dyrektorów okręgowych urzędów górniczych, wyjaśniając kwestie odpowiedzialności Skarbu Państwa, odmówiono zawarcia ugody, wobec niewykazania legitymacji prawnej do wystąpienia z roszczeniem, bepodstawności wniosku, istnienia następcy prawnego zlikwidowanego zakładu górniczego, albo braku związku przyczynowego pomiędzy historycznym kopalnictwem a powstałą szkodą.

W przypadku pozwów skierowanych do sądów powszechnych:

- dwie sprawy wszczęte w 2008 r. są w toku,
- cztery sprawy wszczęte w 2009 r. są w toku.

Przeprowadzono 5 konsultacji dotyczących sposobu załatwiania wniosków (pозwów), które wpłynęły do okręgowych urzędów górniczych o naprawę szkód. Udzielono ponadto licznych porad i konsultacji telefonicznie.

7. Współpraca z urzędami administracji państwowej i samorządowej

W 2009 r. Wyższy Urząd Górniczy prowadził stałą współpracę z ministerstwami, centralnymi urzędami administracji rządowej oraz innymi urzędami administracji państwowej i samorządowej.

Zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze nadzór nad Prezesem WUG sprawuje minister właściwy do spraw środowiska. Wyższy Urząd Górniczy prowadzi stałą współpracę z Ministerstwem Środowiska, m.in. poprzez udział w pracach nad projektami aktów prawnych tworzonych w resorcie środowiska (szczegółowe informacje na ten temat zawarto w rozdziale 8. sprawozdania).

Ponadto w ramach prowadzonych uzgodnień międzyresortowych WUG współpracował z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministrem Gospodarki, Głównym Inspektorem Nadzoru Budowlanego, Prezesem Głównego Urzędu Miar.

W ramach systemu nadzoru rynku Prezes WUG prowadził stałą współpracę z Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Urzędy górnicze współpracowały z Głównym Inspektorem Pracy na mocy porozumienia w sprawie szczegółowych zasad współdziałania organów Państwowej Inspekcji Pracy z urzędami górniczymi, zawartego w dniu 12 lipca 2007 r.

W 2009 r. w ramach współpracy z Państwową Inspekcją Pracy urzędy górnicze wspólnie z organami PIP przeprowadziły kontrole w wybranych zakładach górniczych. Ich celem było sprawdzenie stosowanej w kopalniach profilaktyki zagrożeń wypadkowych oraz zagrożeń czynnikami szkodliwymi dla zdrowia (przede wszystkim w odniesieniu do stanowisk pracy pod ziemią), a także przestrzeganie prawa pracy i przepisów bhp przez pracodawców.

Prezes WUG prowadził również stałą współpracę z Prezesem Urzędu Dozoru Technicznego na mocy porozumienia zawartego w dniu 12 lipca 2007 r. Współpraca dotyczyła wymiany doświadczeń w zakresie bezpieczeństwa urządzeń technicznych, prowadzenia analiz w zakresie oceny bezpieczeństwa funkcjonowania urządzeń technicznych w zakładach górniczych, jak również wymiany informacji przy opiniowaniu projektów i ocenie obowiązujących aktów prawnych oraz norm w dziedzinach zainteresowania urzędów górniczych oraz Urzędu Dozoru Technicznego.

Urzędy górnicze współpracowały z organami samorządu terytorialnego w ramach tzw. zespołów porozumiewawczych, których celem

działania jest kształtowanie niekonfliktowych warunków prowadzenia eksploatacji górniczej pod terenami gmin górniczych oraz właściwa koordynacja prac projektowych, profilaktycznych i naprawczych. Zadaniem tych gremiów jest tworzenie platformy dla realizacji warunków zrównoważonego rozwoju gmin górniczych, umożliwienie wykonywania uprawnień przedsiębiorcy, wynikających z koncesji na wydobywanie kopaliny, oraz dążenie do minimalizacji i terminowego naprawienia szkód wyrządzonych ruchem zakładów górniczych.

Przedstawiciele OUG w Gliwicach uczestniczyli w pracach:

- 1) Zespołu Konsultacyjnego ds. eksploatacji i ochrony powierzchni przy ZG „Centrum”,
- 2) Zespołu Porozumiewawczego ds. oceny eksploatacji pod terenami miasta Piekary Śląskie,
- 3) Zespołu Porozumiewawczego ds. oceny eksploatacji pod terenami gminy Mikołów,
- 4) Zespołu Porozumiewawczego ds. oceny eksploatacji pod terenami miasta Ruda Śląska,
- 5) Zespołu Porozumiewawczego ds. oceny eksploatacji pod terenami miasta Knurów,
- 6) Zespołu Porozumiewawczego ds. oceny eksploatacji pod terenami gminy Gieratowice,
- 7) Zespołu Porozumiewawczego dla koordynacji działalności górniczej i budowy autostrady A-1 na odcinku od węzła „Sośnica” do węzła „Bełk”.

Przedmiotem posiedzeń były zagadnienia związane z ochroną obiektów budowlanych i infrastruktury technicznej przed skutkami eksploatacji oraz profilaktyka górnicza i budowlana dla minimalizacji wpływów górniczych.

Poszczególne kopalnie omawiały szczegółowo: przebieg dokonanej eksploatacji, wraz z jej oddziaływaniem na powierzchnię terenu, zakres usuwania szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego, realizację uchwał podjętych w trakcie poprzednich posiedzeń, zamierzenia eksploatacyjne oraz związane z tym, przewidywane zagrożenia dla powierzchni terenu.

Przedstawiciele OUG w Katowicach uczestniczyli w pracach Zespołu Porozumiewawczego dla okresowej oceny wpływów eksploatacji kopalń Katowickiego Holdingu Węglowego S.A. na powierzchnię terenu w granicach administracyjnych miasta Katowice. Pierwsze posiedzenie Zespołu odbyło się w 2009 r. Określono wówczas jego cele i zadania. Przedstawiciele kopalń węgla kamiennego: „Murcki”, „Mysłowice-Wesoła”, „Staszic”, „Wieczorek” i „Wujek” złożyli sprawozdania z przebiegu eksploatacji pod terenami Katowic w okresie II i III kwartału 2009 r. oraz zapoznali zebranych z planami eksploatacyjnymi na IV kwartał 2009 r. i I kwartał 2010 r., wraz z omówieniem zakresu usuwania szkód górniczych. Prezydent Miasta Katowice przedstawił informację na temat współpracy organów samorządowych

z kopalniami prowadzącymi eksploatację pod terenami miasta oraz oczekiwań Zarządu Miasta w zakresie współpracy z górnictwem. Omówił również problemy i tematy nurtujące władze miasta, związane z działalnością kopalń.

Przedstawiciele OUG w Krakowie uczestniczyli w pracach Zespołu Porozumiewawczego ds. eksploatacji w filarach ochronnych ZG „Trzebionka” S.A. Podczas posiedzenia poruszono zagadnienia związane z eksploatacją złoża w filarach ochronnych, interpretacją wyników pomiarów deformacji powierzchni terenu oraz interpretacją badań i oceną bezpieczeństwa stawu osadowego. Stwierdzono, że pomimo wygaszenia eksploatacji rudnej i postawienia zakładu w stan likwidacji pomiary należy kontynuować, a także zwoływać kolejne posiedzenia Zespołu.

Przedstawiciele OUG w Rybniku uczestniczyli w pracach:

- 1) Komisji Koordynującej dla eksploatacji górniczej w Polu Markłowice pod terenami gmin: Markłowice, Mszana Dolna i Świerklany,
- 2) Zespołu Porozumiewawczego dla koordynacji eksploatacji Kompanii Węglowej S.A. Oddziały KWK: „Rydułtowy-Anna” i „Marcel”, pod terenami miast: Pszów, Radlin, Rybnik, Rydułtowy i Wodzisław Śląski oraz gminy Gaszowice,
- 3) Zespołu Porozumiewawczego dla koordynacji działalności w rejonie oddziaływania wpływów eksploatacji kopalni „Borynia” i kopalni „Jas-Mos” na płatną autostradę A-1 na odcinku od węzła Świerklany do granicy państwa w Gorzyczkach.

Poruszana na posiedzeniach tematyka dotyczyła przede wszystkim realizacji warunków zawartych w postanowieniach opiniujących plany ruchu kopalń, zakresów eksploatacji dokonanej w 2008 r. wraz z analizą wyników obserwacji geodezyjnych i budowlanych, w tym pomiarów prędkości i przyspieszeń drgań gruntu oraz deformacji terenu, jak również planowanych zakresów eksploatacji w 2009 r. oraz prognozy jej wpływów. Ponadto referowano również stan usuwania szkód spowodowanych ruchem zakładów górniczych.

Przedstawiciele OUG we Wrocławiu uczestniczyli w pracach:

- 1) Zespołu Porozumiewawczego ds. koordynacji ochrony powierzchni miasta Lubin w związku z działalnością górnictw,
- 2) Zespołu Porozumiewawczego ds. koordynacji ochrony powierzchni miasta Polkowice w związku z działalnością górnictw.

Na posiedzeniach zespołów omawiano zagadnienia związane z eksploatacją w filarach ochronnych miast, wpływami górnictwami na powierzchnię, a szczególnie z wstrząsami górnictwami i ich rejestracją oraz profilaktyką górnictw i budowlaną mającą na celu minimalizację ujemnego oddziaływania eksploatacji.

W roku 2009 odbyło się łącznie 13 posiedzeń zespołów porozumiewawczych i komisji koordynujących, w których każdorazowo brali udział pracownicy WUG.

8. Działalność legislacyjna

8.1. Prawo powszechnie obowiązujące

8.1.1. Opracowywanie projektów aktów normatywnych

W Wyższym Urzędzie Górniczym w 2009 r. kontynuowano prace nad następującymi projektami rozporządzeń do projektu ustawy – Prawo geologiczne i górnicze:

- 1) rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie planów ruchu zakładów górniczych (podstawa prawna – art. 108 projektu ustawy);
- 2) rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie wyrobów dopuszczanych do stosowania w zakładach górniczych (podstawa prawna – art. 113 ust. 15 projektu ustawy);
- 3) rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie dokumentacji mierniczo-geologicznej (podstawa prawna – art. 114 ust. 7 projektu ustawy);
- 4) rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych (podstawa prawna – art. 116 ust. 4 projektu ustawy);
- 5) rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie prowadzenia ruchu podziemnych zakładów górniczych (podstawa prawna – art. 118 ust. 1 projektu ustawy);
- 6) rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie prowadzenia ruchu odkrywkowych zakładów górniczych (podstawa prawna – art. 118 ust. 1 projektu ustawy);
- 7) rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie prowadzenia ruchu zakładów górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi (podstawa prawna – art. 118 ust. 1 projektu ustawy);
- 8) rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących przechowywania i używania środków strzałowych i sprzętu strzałowego w ruchu zakładu górniczego (podstawa prawna – art. 118 ust. 2 projektu ustawy);
- 9) rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie ratownictwa górniczego (podstawa prawna – art. 122 projektu ustawy);
- 10) rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi Górniczemu (podstawa prawna – art. 163 ust. 4 projektu ustawy);

11) rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie siedzib i właściwości miejscowej okręgowych urzędów górniczych (podstawa prawna – art. 164 ust. 5 projektu ustawy).

Należy mieć na uwadze, że projekty ww. rozporządzeń nie są wersjami „ostatecznymi” ze względu na zmiany, jakie mogą zostać wprowadzone w projekcie ustawy przez parlament, a które będą musiały zostać uwzględnione w aktach wykonawczych.

W związku z przygotowanym przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej wstępnym stanowiskiem na temat zgodności projektów:

- 1) rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie prowadzenia ruchu podziemnych zakładów górniczych,
- 2) rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie prowadzenia ruchu odkrywkowych zakładów górniczych,
- 3) rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie prowadzenia ruchu zakładów górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi

z dyrektywą 92/91/EWG z dnia 3 listopada 1992 r. dotyczącą minimalnych wymagań mających na celu poprawę warunków bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi (jedenasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 348 z 28.11.1992 r., str. 9) oraz dyrektywą 92/104/EWG z dnia 3 grudnia 1992 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego (dwunasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 404 z 31.12.1992 r., str. 10), dokonano ponownej analizy projektowanych przepisów krajowych pod kątem wypełniania obowiązków transpozycyjnych.

W wyniku analizy dotyczącej możliwości wprowadzenia obowiązku instalowania kamer telewizji przemysłowej w zakładach górniczych uznano, że optymalnym rozwiązaniem będzie włączenie systemu monitoringu telewizyjnego w ogólnozakładowy system dyspozytorski, będący w aktualnym stanie prawnym przedmiotem regulacji m.in. § 28 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 139, poz. 1169 oraz z 2006 r. Nr 124, poz. 863).

Ponadto przyjęto, że system ten powinien:

- 1) umożliwiać realizację bieżącej transmisji obrazu i jego zapis z możliwością późniejszego odtworzenia;
- 2) zostać zainstalowany;

- w rejonach skrzyżowań ścian wydobyw-
czych z wyrobiskami przyścianowymi, któ-
re znajdują się w polach zaliczonych do III
i IV kategorii zagrożenia metanowego,
 - w rejonach wyznaczonych stref szczegól-
nego zagrożenia tąpnięciami,
 - poza przypadkami określonymi w lit. a i b
– także w miejscach ustalonych przez kie-
rownika ruchu zakładu górniczego; oso-
ba ta, dokonując ustaleń, powinna za-
pewnić objęcie tym systemem szczegól-
nie niebezpiecznych miejsc pracy w ru-
chu zakładu górniczego;
- 3) zostać ujęty w projekcie technicznym eks-
ploatacji, opracowywanym, przed rozpoczę-
ciem robót górniczych, dla każdego jeszcze
nieeksploatowanego złoża lub pokładu lub
ich części; katalog elementów składowych
takiego projektu technicznego zamieszczo-
no w § 41 ust. 2 powołanego rozporządze-
nia;
- 4) posiadać budowę przeciwwybuchową,
umożliwiającą jego eksploatację przy dowol-
nej koncentracji metanu, podobnie jak ma
to miejsce obecnie w odniesieniu do urzą-
dzeń telekomunikacyjnych systemów łącz-
ności i systemów bezpieczeństwa (§ 638 pkt
2 powołanego rozporządzenia).

W rozwiązaniu zaproponowanym w pkt
2 lit. c zwiększono odpowiedzialność kierowników
ruchu zakładów górniczych, w związku ze zróz-
nicowanym poziomem zagrożeń naturalnych
w poszczególnych zakładach górniczych. Ustale-
nie kierownika ruchu zakładu górniczego stanie
się jednocześnie elementem dokumentacji pro-
wadzenia ruchu zakładu górniczego, a w konse-
kwencji – będzie mogło być przedmiotem kon-
troli m.in. ze strony organów nadzoru górnicze-
go.

Przedstawione propozycje zostały przekaza-
ne do Ministerstwa Gospodarki w piśmie Preze-
sa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 11 grud-
nia 2009 r.

8.1.2. Opiniowanie projektów aktów normatywnych oraz innych dokumentów rządowych

Wyższy Urząd Górniczy uczestniczył w pro-
cesie tworzenia aktów normatywnych oraz in-
nych dokumentów rządowych w ramach mię-
dzyresortowego postępowania uzgadniającego
i opiniodawczego, w tym poprzez udział w kon-
ferencjach uzgodnieniowych i komisjach praw-
niczych.

Udział Wyższego Urzędu Górniczego
w 2009 r. w postępowaniu legislacyjnym doty-
czącym projektów aktów normatywnych odby-
wał się „dwutorowo” tj. poprzez:

- 1) przedstawianie stanowiska Prezesa Wyższego
Urzędu Górniczego bezpośrednio organowi
występującemu z inicjatywą prawodawczą
(stanowiska te podpisywał Prezes Wyższego
Urzędu Górniczego);
- 2) przedstawianie stanowiska Wyższego Urzę-
du Górniczego dyrektorowi Departamen-
tu Prawnego w Ministerstwie Środowiska
w sprawie projektów, które nie zostały prze-
stane przez projektodawców bezpośrednio
do Wyższego Urzędu Górniczego, a jedynie
otrzymane za pośrednictwem wspomnianego
departamentu (stanowiska te podpisy-
wał dyrektor Departamentu Prawnego); sta-
nowiska Wyższego Urzędu Górniczego były
następnie uwzględniane przy opracowywa-
niu uwag Ministra Środowiska do poszczegól-
nych projektów aktów normatywnych oraz
innych dokumentów rządowych.

Stanowiska wobec projektów były opraco-
wywane w Departamencie Prawnym. Pozostałe
komórki organizacyjne WUG przygotowywały na-
tomiasz stanowiska merytoryczne do projektów
aktów normatywnych dotyczących spraw, które
należały do zakresu działania tych komórek.

Postępowanie uzgadniające i opiniodaw-
cze, w którym uczestniczył Wyższy Urząd Górni-
czy, objęło w 2009 r. 138 dokumentów, tj.:

- 25 projektów ustaw,
- 11 projektów rozporządzeń Rady Ministrów,
- 11 projektów rozporządzeń Prezesa Rady Mi-
nistrów,
- 36 projektów rozporządzeń ministrów,
- 3 projekty obwieszczeń Ministra Środowiska,
- 41 projektów innych dokumentów rzado-
wych,
- 11 projektów aktów normatywnych opra-
cowanych w państwach członkowskich UE
i EFTA.

8.2. Akty wewnętrzne Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego

Szczegółowy wykaz aktów wewnętrznych
Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego zawiera
załącznik nr 4 do sprawozdania.

W 2009 r. Prezes Wyższego Urzędu Górnicze-
go wydał 34 zarządzenia oraz 35 decyzji. Akty te
dotyczyły przede wszystkim komisji specjalnych
do kompleksowego opiniowania stanu rozpo-
znania i zwalczania zagrożeń naturalnych i tech-
nicznych w zakładach górniczych oraz zagrożeń
bezpieczeństwa powszechnego, związanego
z ruchem zakładu górniczego, trybu wykonywa-
nia czynności inspekcyjno-technicznych przez
pracowników WUG oraz okręgowych urzędów
górniczych i UGBKUE, trybu opracowywania,
uzgadniania, ewidencjonowania oraz ogłasza-

nia wewnętrznych aktów prawnych w Wyższym Urzędzie Górniczym, instrukcji w zakresie ochrony informacji niejawnych.

8.3. Akty prawne dotyczące rejestru rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego

Obowiązek ogłoszenia rejestru rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego w Dzienniku Urzędowym Wyższego Urzędu Górniczego jest określony w art. 78a ust. 8 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze. Projekty upoważnień dla jednostek naukowych (wydawanych na podstawie art. 78a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze) oraz projekty świadectw nadających osobom fizycznym uprawnienia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego (art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze) są przygotowywane i przedkładane do podpisu Prezesowi Wyższego Urzędu Górniczego przez departamenty „merytoryczne” WUG. Rejestr rzeczoznawców, zgodnie z regulaminem organizacyjnym Wyższego Urzędu Górniczego, jest prowadzony przez Departament Energomechaniczny WUG.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego w dniu 3 marca 2009 r. wydał obwieszczenie w sprawie rejestru rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu

górniczego (Dz. Urz. WUG Nr 3, poz. 23), a następnie komunikat z dnia 29 maja 2009 r. w sprawie uzupełnienia danych zawartych w rejestrze rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego (Dz. Urz. WUG Nr 7, poz. 48). W dniu 9 grudnia 2009 r. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego wydał kolejne obwieszczenie w sprawie rejestru rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego (Dz. Urz. WUG Nr 15, poz. 92) – według stanu na dzień 30 listopada 2009 r.

8.4. Akty prawne Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego

Akty wewnętrzne Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego, wydane w 2009 r., stanowiły realizację jego zadań, określonych w przepisach:

- o rachunkowości,
- o finansach publicznych,
- o służbie cywilnej.

Realizując powyższe zadania Dyrektor Generalny Wyższego Urzędu Górniczego, korzystając z kompetencji przyznanych mu w ww. przepisach, wydał w 2009 r. 8 zarządzeń oraz 6 decyzji.

Szczegółowy wykaz aktów wewnętrznych Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego zawiera załącznik nr 5 do sprawozdania.

9. Współpraca z zagranicą i integracja europejska

W 2009 r. w ramach współpracy z zagranicznymi jednostkami nadzoru górniczego, jednostkami badawczymi i uniwersyteckimi oraz instytucjami Unii Europejskiej 21 pracowników urzędów górniczych odbyło 15 podróży służbowych do 5 krajów: Belgii, Estonii, Luksemburga, Republiki Czeskiej oraz na Ukrainę. Pracownicy Wyższego Urzędu Górniczego i okręgowych urzędów górniczych uczestniczyli w międzynarodowych konferencjach, podczas których brali udział w obradach oraz odbywali spotkania i prowadzili rozmowy z przedstawicielami administracji rządowej, organizacji międzynarodowych, świata nauki i przemysłu. Brali również udział w posiedzeniach grup roboczych działających przy Komisji Europejskiej. Na międzynarodowym forum wygłosili 2 referaty przedstawiające stan bezpieczeństwa i higieny pracy w polskim górnictwie oraz proces transpozycji dyrektywy o odpadach wydobywczych do prawodawstwa polskiego.

Najważniejsze zagadnienia, z jakimi zapoznali się podczas podróży to:

- nowości techniczne i technologiczne z różnych dziedzin górnictwa,
- informacje na temat aspektów bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie i przemyśle wydobywczym krajów europejskich,
- kwestie związane z polityką zrównoważonego rozwoju terenów poprzemysłowych,
- proces transpozycji dyrektywy o odpadach wydobywczych do prawodawstwa poszczególnych państw.

W WUG złożyło również wizyty kilka delegacji zagranicznych.

9.1. Wizyty delegacji zagranicznych w Wyższym Urzędzie Górniczym

W 2009 r. w Wyższym Urzędzie Górniczym odbyły się spotkania z przedstawicielami czeskich, niemieckich, słowackich i ukraińskich organów nadzoru górniczego, delegacją chińskiej Państwowej Administracji Bezpieczeństwa Pracy oraz przedstawicielami Departamentu Bezpieczeństwa i Ratownictwa w Górnictwie Ministerstwa Gospodarki, Handlu i Energetyki Republiki Albanii.

W dniach 25–26 maja 2009 r. na zaproszenie Prezesa WUG Piotra Litwy z wizytą w Polsce gościli Prezesi urzędów górniczych Republiki Czeskiej – Ivo Pěgřimek oraz niemieckich krajów związkowych Brandenburgii – Klaus Freytag i Saksonii – Reinhard Schmidt wraz z delegacjami. W pierwszym dniu wizyty odbyło się spotkanie robocze

w Okręgowym Urzędzie Górniczym we Wrocławiu poświęcone problematyce eksploatacji rud miedzi w Polsce. Gościom przedstawiono zadania OUG we Wrocławiu związane z nadzorem nad eksploatacją rud miedzi w kopalniach KGHM Polska Miedź S.A., działalność wydobywczą KGHM Polska Miedź S.A. oraz organizację i zadania Jednostki Ratownictwa Górniczo-Hutniczego KGHM Polska Miedź S.A. W drugim dniu goście złożyli wizytę w O/ZG „Polkowice-Sieroszowice”, gdzie zapoznali się m.in. z warunkami eksploatacji oraz zagrożeniami naturalnymi i technicznymi w zakładzie.

Do wizyty doszło w związku z postanowieniami deklaracji o współpracy podpisanej w dniu 10 września 2008 r. przez Prezesów urzędów górniczych niemieckich krajów związkowych Brandenburgii i Saksonii, Republiki Czeskiej i Rzeczypospolitej Polskiej.

W dniach 19–20 maja 2009 r. w WUG odbyła się dwudniowa wizyta przedstawicieli Departamentu Bezpieczeństwa i Ratownictwa w Górnictwie Ministerstwa Gospodarki, Handlu i Energetyki Republiki Albanii. Podczas spotkania omówiono zakres przedmiotowy oraz ramy prawne funkcjonowania nadzoru górniczego w Polsce oraz przedstawiono strukturę organizacyjną urzędów górniczych. Przewodniczący delegacji albańskiej, Dyrektor Generalny Indrit Selba, przekazał podstawowe informacje na temat przemysłu wydobywczego w Albanii, wyrażając jednocześnie zainteresowanie korzystaniem z polskich doświadczeń w zakresie nadzoru górniczego. W drugim dniu wizyty goście odwiedzili Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej WUG oraz zostali zapoznani z działalnością urzędu w zakresie prac nad aktami prawnymi Unii Europejskiej, jak również w dziedzinie dostosowywania polskiego prawa górniczego do aktów prawa wspólnotowego.

W dniach 12–14 maja 2009 r. w WUG gościli przedstawiciele Państwowego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Przemysłowego, Ochrony Pracy i Nadzoru Górniczego Ukrainy. Podczas spotkania omówiono organizację i zadania organów nadzoru górniczego na Ukrainie i w Polsce. Ponadto jednym z omawianych zagadnień była problematyka zwalczania zagrożenia metanowego w polskich i ukraińskich kopalniach węgla kamiennego. Dyskutowano również na temat możliwości rozszerzenia współpracy między polskimi i ukraińskimi jednostkami naukowo-badawczymi prowadzącymi działalność w dziedzinie bhp w górnictwie węglowym. Na zakończenie wizyty przedstawiciele delegacji ukraińskiej zapoznali się z działalnością Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej WUG oraz zwiedzili Zabytkową Kopalnię Węgla Kamiennego „Guido” w Zabrze.

W dniu 2 listopada 2009 r. w siedzibie WUG odbyło się spotkanie z przedstawicielami chiń-

Fot. 10.2.1. Podsumowanie wizyty delegacji ukraińskiej w Wyższym Urzędzie Górniczym

skiej Państwowej Administracji Bezpieczeństwa Pracy. Sześciuosobowej delegacji przewodniczył Ren Shu Kui – dyrektor generalny Departamentu Nadzoru nad Bezpieczeństwem i Higieną Pracy. Podczas spotkania przedstawiciele WUG omówili organizację i zadania organów nadzoru górniczego w Polsce, stan bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie oraz zasady działalności kontrolnej urzędów górniczych. W trakcie dyskusji goście przedstawili aktualne problemy chińskiego nadzoru górniczego ze szczególnym uwzględnieniem zagadnienia chorób zawodowych w górnictwie.

9.2. Udział przedstawicieli WUG w międzynarodowych konferencjach i spotkaniach

W dniach od 29 czerwca do 2 lipca 2009 r. po raz piętnasty odbyło się Spotkanie Szefów Urzędów Górniczych Krajów Europejskich, na którym co roku gromadzi się i dyskutuje o najważniejszych problemach w branży kierownictwo jednostek odpowiedzialnych za bhp w górnictwie w poszczególnych państwach europejskich. Gospodarzem i organizatorem konferencji, na której w 2009 r. omawiano doświadczenia poszczególnych krajów w zakresie gospodarowania odpadami wydobywczymi był Estoński Inspektorat Nadzoru Technicznego.

W czasie konferencji Dyrektor Biura Organizacyjnego WUG wygłosił referat zatytułowany „Transpozycja dyrektywy o odpadach wydobywczymi do prawodawstwa polskiego”. W końcowym memorandum Spotkania podkreślono m.in. konieczność intensyfikacji współpracy organów nadzoru górniczego w zakresie wymiany in-

formacji i doświadczeń dotyczących najlepszych rozwiązań technicznych i technologicznych oraz badań naukowych odnoszących się do odpadów wydobywczych. Zapisano w nim także, że kolejne Spotkanie odbędzie się w 2010 r. w Niemczech, następne w Polsce, a w 2012 r. przedstawiciele nadzoru górniczego spotkają się w Austrii.

W dniach od 7 do 11 września 2009 r. delegacja Wyższego Urzędu Górniczego pod przewodnictwem Prezesa WUG Piotra Litwy złożyła wizytę w Państwowym Komitecie ds. Bezpieczeństwa Przemysłowego, Ochrony Pracy i Nadzoru Górniczego Ukrainy, podczas której odbyły się rozmowy na temat współpracy pomiędzy Wyższym Urzędem Górniczym a Komitetem. W ramach tej wizyty przedstawiciele Urzędu wzięli udział w seminarium w Doniecku na temat oceny poziomu bezpieczeństwa w kopalniach. Podczas seminarium pracownik WUG wygłosił referat pt. Stan bezpieczeństwa i higieny pracy w polskim górnictwie oraz przedstawione zostały główne zadania realizowane przez poszczególne terenowe organy nadzoru górniczego w Polsce na przykładzie Okręgowego Urzędu Górniczego w Rybniku. Zaprezentowane zostały również przykładowe multimedialne wizualizacje komputerowe wypadków.

W dniach od 20 do 24 września 2009 r. pracownik WUG wziął udział w IV Międzynarodowej Konferencji Ratownictwa Górniczego, podczas której zapoznał się z aktualnymi osiągnięciami światowego ratownictwa górniczego, zarówno w zakresie prowadzenia akcji ratowniczych, jak i stosowanego sprzętu ratowniczego.

Na podstawie zaprezentowanych podczas konferencji materiałów i przeprowadzonych rozmów można stwierdzić, że jednostki ratownictwa

górnictwa w Polsce (CSRG i JRGH) dysponują takim samym sprzętem ratowniczym oraz pomiarowym jak jednostki ratownictwa w najbogatszych krajach świata.

W dniach od 25 do 27 listopada 2009 r. przedstawiciel Departamentu Warunków Pracy uczestniczył w Brukseli w konferencji nt. „Recognizing trends in accidents causes and promoting relevant guidelines and best practices” zorganizowanej przez Sectoral Social Dialogue Committee for Extractive Industry Conference (SSDCI) przy współpracy Unii Europejskiej. W Konferencji uczestniczyli przedstawiciele Węgier, Francji, Rumunii, Belgii, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, Niemiec, Grecji, Czech oraz Polski. Stronę polską reprezentowali przedstawiciele Związku Pracodawców Węgla Kamiennego, związków zawodowych KGHM S.A., Związku Zawodowego Górników oraz Wyższego Urzędu Górniczego. W ramach konferencji wysłuchano szeregu referatów zaprezentowanych przez przedstawicieli Francji, Węgier, Niemiec oraz Wielkiej Brytanii.

W dniach od 30 listopada do 1 grudnia 2009 r. w WUG odbyło się polsko-ukraińskie seminarium poświęcone problematyce bezpieczeństwa pracy w górnictwie węgla kamiennego. Uczestnikami obrad byli przedstawiciele ukraińskiego Państwowego Komitetu Bezpieczeństwa Przemysłowego, Ochrony Pracy i Nadzoru Górniczego, na czele z wiceprezesem Olegiem Rumieżakiem, Ministerstwa Przemysłu Węglowego Ukrainy oraz Wyższego Urzędu Górniczego. Spotkanie otworzył prezes WUG Piotr Litwa. Seminarium zostało zorganizowane w ramach unijnego Programu Wsparcia Sektora Węglowego na Ukrainie. Przedstawiciele Wyższego Urzędu Górniczego wygłosili referaty poświęcone problematyce profilaktyki wypadkowej, kwalifikacji górniczych, postępowania powypadkowego, praw poszkodowanych w wypadkach przy pracy oraz stosowania materiałów wybuchowych w warunkach zagrożenia metanowego.

9.3. Udział przedstawicieli WUG w pracach grup roboczych Rady UE i komitetów Komisji Europejskiej

W 2009 r. pracownicy urzędów górniczych wzięli udział w pracach następujących grup działających przy Komisji Europejskiej:

- Grupa Sterująca Komitetu ds. dostosowania do postępu naukowego i technicznego legislacji w zakresie odpadów (TAC) – 1 osoba, 1 posiedzenie,
- Stała Grupa Robocza do spraw Przemysłu Wydobywczego Komitetu Doradczego ds. Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy Komisji Europejskiej – 2 osoby, 2 posiedzenia,
- Grupa współpracy administracyjnej ATEX-ADCO dla Dyrektywy 94/9/WE – 5 osób, 3 posiedzenia,
- Grupa robocza powołana dla celów Komisji Europejskiej ds. dyrektywy 94/9/WE – 5 osób, 3 posiedzenia.

W dniu 3 lutego dwóch przedstawicieli WUG uczestniczyło w obradach grupy ekspertów powołanej z inicjatywy Stałej Grupy Roboczej ds. przemysłu wydobywczego do opracowania Kodeksu dobrych praktyk wykonywania robót strzałowych i gospodarowania środkami strzałowymi w przemyśle wydobywczym. Kodeks ten ma służyć jako pomoc w organizacji i bezpiecznym wykonywaniu robót z zastosowaniem techniki strzałowej w przemyśle wydobywczym.

Przedstawiciel Wyższego Urzędu Górniczego został zaproszony do udziału w spotkaniu zorganizowanym przez Departament Współpracy z Zagranicą w Ministerstwie Środowiska dotyczącym podgrupy tematycznej „górnictwo” w ramach prac Rady Unii Europejskiej (Grupa Robocza ds. Międzynarodowych Zagadnień Środowiska – WPIEI Global), która została utworzona na potrzeby udziału Unii Europejskiej w Komisji Trwałego Rozwoju Narodów Zjednoczonych (CSD). Koordynatorem tej podgrupy został przedstawiciel Głównego Instytutu Górnictwa, który współpracował z Wyższym Urzędem Górniczym m.in. prosząc o opinie do materiałów roboczych przygotowywanych przez ww. podgrupę na temat zrównoważonego rozwoju w górnictwie.

W ramach systemu EWD – P (Elektroniczna Wymiana Dokumentów – Polska) monitorowano projekty aktów prawa wspólnotowego w zakresie związanym z działalnością górniczą (m.in. akty regulujące takie kwestie jak ochrona gleb, podziemne składowanie dwutlenku węgla, handel emisjami gazów cieplarnianych, gospodarka odpadami, uznawanie kwalifikacji zawodowych).

Ponadto prowadzono bieżącą współpracę z poszczególnymi resortami w związku z udziałem organów administracji w procesie decyzyjnym Unii Europejskiej.

10. Działalność informacyjna i wydawnicza

10.1. BIP oraz serwis internetowy WUG

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 z późn. zm.) oraz rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 stycznia 2007 r. w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej (Dz. U. Nr 10, poz. 68) prowadzone są i na bieżąco uzupełniane strony Biuletynu Informacji Publicznej WUG, okręgowych urzędów górniczych oraz UGBKUE. Dokonywane co roku aktualizacje dotyczą:

- projektów aktów normatywnych oraz projektów dokumentów rządowych opracowywanych w Wyższym Urzędzie Górniczym,
- strategii działania urzędów górniczych,
- stanu przyjmowanych spraw,
- stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie,
- kontroli,
- działalności kontrolnej okręgowych urzędów górniczych,
- majątku w dyspozycji urzędów górniczych.

W roku 2009 prowadzono na bieżąco serwis internetowy Wyższego Urzędu Górniczego. Na bieżąco aktualizowano działy strony internetowej WUG:

- Wiadomości WUG,
- Ze świata,
- Wydawnictwa WUG,
- Konferencje, Seminaria, Konkursy,
- Statystyki.

Znacznie rozbudowano dział serwisu poświęcony wydawnictwom poprzez zamieszczenie wydanych przez WUG broszur i ulotek o tematyce prewencyjnej. Ponadto cyklicznie publikowano materiały promujące m.in. bezpieczeństwo pracy przy urządzeniach transportowych, bezpieczeństwo pracy przy urządzeniach elektrycznych, bezpieczeństwo pracy w wyrobiskach zagrożonych wybuchem metanu. Stworzono nowe podstrony i banery: „Kwalifikacje górnicze” oraz „Rzecznik Prasowy informuje”.

Ponadto na bieżąco zamieszczano informacje oraz materiały w serwisie intranetowym Wyższego Urzędu Górniczego, przeznaczonym do celów służbowych.

10.2. Dziennik Urzędowy Wyższego Urzędu Górniczego

Dziennik Urzędowy Wyższego Urzędu Górniczego jest wydawany na podstawie art.19 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 17, poz. 95).

W Dzienniku Urzędowym Wyższego Urzędu Górniczego są ogłaszane w szczególności:

- 1) zarządzenia Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego;
- 2) decyzje „organizacyjne” Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego;
- 3) zarządzenia Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego;
- 4) decyzje „organizacyjne” Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego.

W roku 2009 r. wydano 17 numerów Dziennika Urzędowego Wyższego Urzędu Górniczego.

Elektroniczne wersje Dzienników Urzędowych Wyższego Urzędu Górniczego są zamieszczane na stronie internetowej Wyższego Urzędu Górniczego. Wszystkie akty prawne ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Wyższego Urzędu Górniczego są ponadto publikowane w systemach informacji prawnej.

10.3. Miesięcznik WUG i inne wydawnictwa

Wyższy Urząd Górniczy wydaje miesięcznik „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie” zgodnie z art. 107 ust. 8 pkt 5 lit. b ustawy – Prawo geologiczne i górnicze. Miesięcznik Wyższego Urzędu Górniczego jest periodykiem naukowo-technicznym, w którym zamieszczane są specjalistyczne artykuły dotyczące aktualnych zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony środowiska w górnictwie kopalni podstawowych i pospolitych. W każdym wydaniu miesięcznika znajdują się publikacje upowszechniające wiedzę o przepisach i normach prawnych, regulacjach unijnych związanych z górnictwem, opisy wypadków i innych niebezpiecznych zdarzeń, wyniki badań okoliczności i przyczyn wypadków w górnictwie oraz artykuły dotyczące historii górnictwa. Miesięcznik WUG stanowi forum wymiany doświadczeń środowiska naukowego oraz kadry inżyniersko-technicznej.

W ramach działań na rzecz podniesienia poziomu merytorycznego czasopisma w dniu 30 stycznia 2009 r. została utworzona Rada Programowa, w skład której powołano pracowników naukowych uczelni i instytutów naukowo-badawczych (zarządzenie nr 3 Prezesa WUG z dnia 30 stycznia 2009 r.).

W roku 2009 wydano 12 numerów miesięcznika przy średnim nakładzie 850 egzemplarzy miesięcznie. Na łamach miesięcznika w roku 2009 opublikowano 72 artykuły naukowo-techniczne, wśród nich 22 artykuły pracowników WUG, OUG i UGBKUE oraz 7 artykułów zaopiniowanych i autorstwa członków Rady Programowej. W 2009 r. numer 6/2009 poświęcony był w całości „Warsztatom Górniczym 2009”, natomiast do numeru 11/2009 dołączono płytę CD z materiałami po-konferencyjnymi „Warsztatów Górniczych 2009”.

Ze względu na gwałtowny wzrost liczby wypadków w górnictwie spowodowanych tzw. „czynnikiem ludzkim” WUG podjął działania mające na celu propagowanie wiedzy z zakresu zagrożeń powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobów przeciwdziałania tym zagrożeniom. W tym celu w 2009 roku Wyższy Urząd Górniczy wydał 2 broszury oraz 2 ulotki o tematyce prewencyjnej, których druk został sfinansowany ze środków funduszu prewencji wypadkowej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Tematami broszur były:

- „Zagrożenia pyłami szkodliwymi dla zdrowia w górnictwie węglowym”,
 - „Urządzenia energomechaniczne w górnictwie podziemnym. Podstawowe zasady bhp”.
- Tytuły ulotek brzmiały:
- „Metan cięgie groźny!”,
 - „STOP pylicy płuć!”.

Zarówno ulotki jak i broszury skierowane zostały do pracowników zakładów górniczych pracujących w warunkach zagrożeń opisywanych w wydanych materiałach.

10.4. Konferencje

W 2009 roku przedstawiciele urzędów górniczych aktywnie uczestniczyli w licznych konferencjach, sympozjach i seminariach naukowo-technicznych o tematyce górniczej. Ponadto Prezes Wyższego Urzędu Górniczego objął honorowym patronatem najistotniejsze z punktu widzenia organów nadzoru górniczego przedsięwzięcia:

- XI Konferencję: „Problemy Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Polskim Górnictwie” (organizowaną przez Wyższy Urząd Górniczy, Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Górnictwa oraz Główny Instytut Górnictwa),
- Międzynarodową Konferencję Naukowo-Szkoleniową „Problemy współczesnego górnictwa” (organizowaną przez Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Górnictwa – Koło Zakładowe w GIG),
- VI Międzynarodowy Kongres Górnictwa Węgla Brunatnego (organizowany przez PGE KWB „Bełchatów” oraz Stowarzyszenie Inży-

- nierów i Techników Górnictwa Zarząd Oddziału w Bełchatowie),
- XXXII Polsko-Czesko-Słowackie Sympozjum Geofizyki Górniczej i Środowiskowej (organizowane przez Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego),
- Przegląd Filmów „Bezpieczna szczyta – Katowice 2009” (organizowany przez Centrum Badań i Dozoru Górnictwa Podziemnego, Wydział Radia i Telewizji Uniwersytetu Śląskiego oraz Centrum Sztuki Filmowej),
- Konferencję „Zagadnienia formalno-prawne związane z funkcjonowaniem górnictwa naftowego” (organizowaną przez Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazowniczego Oddział Sanok),
- XIII Warsztaty Górnicze 2009 z cyklu „Zagrożenia naturalne w górnictwie” nt. „Zrównoważony rozwój górnictwa węgla brunatnego w Zagłębiu Turoszowskim” (organizowane przez Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk),
- I Międzynarodową Konferencję „Problemy bezpieczeństwa w budowie i eksploatacji maszyn i urządzeń górnictwa podziemnego” (organizowaną przez Centrum Badań i Dozoru Górnictwa Podziemnego Sp. z o.o.),
- VII Międzynarodową Konferencję Naukowo-Szkoleniową „Zastosowania Mechaniki w Górnictwie”, której tematem były „Aspekty prawne i techniczne obsługi maszyn i urządzeń górniczych” (organizowaną przez Instytut Mechanizacji Górnictwa Wydziału Górnictwa i Geologii Politechniki Śląskiej),
- Międzynarodowe Targi Górnictwa i Energetyki „Silesia Mining Expo 2009” (organizowane przez Kolporter Expo Sp. z o.o.),
- XXXIII Konferencję Instytutów Bezpieczeństwa Górniczego (organizowaną przez Główny Instytut Górnictwa),
- Międzynarodową Konferencję Naukowo-Techniczną „Transport Szybowy 2009” (organizowaną przez Instytut Techniki Górniczej KOMAG),
- II Konferencję Naukowo-Techniczną „Geologia, hydrogeologia i geofizyka w rozwiązywaniu problemów współczesnego górnictwa i energetyki” (organizowaną przez Główny Instytut Górnictwa),
- Warsztaty „Metody geofizyczne wykorzystywane w KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG Rudna” (organizowane przez Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Górnictwa Zarząd Oddziału Lubin oraz Instytut Geofizyki Polskiej Akademii Nauk),
- XVI Sympozjum Naukowo-Techniczne „Kruszywa Cement Wapno” (organizowane przez BMP Sp. z o.o.),
- V Szkołę Aerologii Górniczej (organizowaną przez KGHM CUPRUM Sp. z o.o.),

- XVI Konferencję Naukowo-Techniczną pt. „Ochrona środowiska na terenach górniczych podziemnych, odkrywkowych i otworowych zakładów górniczych w Subrejonie Zachodnim Województwa Śląskiego” (organizowaną przez Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Górnictwa Zarząd Główny Oddział w Rybniku),
- II Sympozjum Naukowo-Techniczne Petrom pt. „Zarządzanie projektami w sektorze naftowo-gazowym – Bezpieczne i efektywne wykorzystanie zasobów” (organizowanym przez BMM Sp. z o.o. wraz z PGNiG S.A. Oddział w Sanoku oraz Zakład Robót Górniczych Krosno Sp. z o.o.),
- XVI Międzynarodową Konferencję Naukowo-Techniczną: „Górnictwo i Zagrożenia Naturalne 2009” nt.: „Technika Strzałowa a Zagrożenia Górnicze” (organizowaną przez Główny Instytut Górnictwa),
- V Międzynarodową Konferencję „Bezpieczeństwo Pracy Urządzeń Transportowych w Górnictwie” (organizowaną przez Centrum Badań i Dozoru Górnictwa Podziemnego Sp. z o.o.),
- Konferencję Naukową „Górnictwo Zrównoważonego Rozwoju 2009” (organizowaną przez Wydział Górnictwa i Geologii Politechniki Śląskiej oraz Stowarzyszenie Wychowanków Wydziału Górnictwa i Geologii).

10.5. Działalność Rzecznika Prasowego Prezesa WUG

W 2009 r. Rzecznik Prasowy Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego utrzymywał stały i bezpośredni kontakt z przedstawicielami mediów lokalnych i ogólnopolskich (Polską Agencją Prasową, prasą, redakcjami radiowymi i telewizyjnymi oraz mediami internetowymi). Rzecznik Prasowy na bieżąco informował dziennikarzy o niebezpiecznych zdarzeniach i wypadkach, które miały miejsce w górnictwie oraz działalności WUG, okręgowych urzędów górniczych i UGBKUE. Ponadto organizował briefingi i konferencje prasowe Prezesa WUG oraz kierownictwa Urzędu.

Prowadził codzienną korespondencję informacyjną z przedstawicielami mediów za pomocą poczty elektronicznej oraz zakładki na stronie internetowej WUG „Rzecznik Prasowy informuje”. Ponadto pośredniczył w kontaktach mediów z przedstawicielami kierownictwa urzędów górniczych, co zaowocowało wieloma publikacjami prasowymi, relacjami radiowymi i telewizyjnymi.

W 2009 r. Rzecznik Prasowy Prezesa WUG zajmował się bieżącym monitorowaniem wszystkich mediów, w tym portali internetowych o profilu gospodarczym i biznesowym. Uczestniczył w debatach dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy organizowanych przez media.

11. Zarządzanie, organizacja i kontrola wewnętrzna w urzędach górniczych

11.1. Zatrudnienie w urzędach górniczych

Według stanu na dzień 31 grudnia 2009 r. w Wyższym Urzędzie Górniczym było zatrudnionych 143 pracowników, w tym:

- 3 osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe,
- 15 osób zajmujących wyższe stanowiska w służbie cywilnej,
- 125 członków korpusu służby cywilnej, w tym 8 urzędników.

W okręgowych urzędach górniczych i UGBKUE zatrudnionych było 368 pracowników, w tym:

- 35 osoby kierownictwa,
- 310 członków korpusu służby cywilnej, w tym 5 urzędników,
- 23 osoby obsługi.

W 2009 r. do pracy w Wyższym Urzędzie Górniczym przyjęto 9 pracowników, w tym:

- w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru przyjęto 5 osób,
- do pracy w WUG przeniesiono służbowo 4 osoby.

W drodze otwartego i konkurencyjnego naboru, obsadzono 2 stanowiska dyrektora departamentu, natomiast w drodze przeniesienia, w formie tzw. awansu wewnętrznego obsadzono 2 stanowiska zastępcy dyrektora.

W 2009 r. do pracy w okręgowych urzędach górniczych i UGBKUE przyjęto 24 pracowników, w tym:

- 1 osobę powołano na stanowisko dyrektora urzędu,
- 1 osobę przeniesiono służbowo na stanowisko naczelnika wydziału,
- 22 osoby przyjęto w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru.

W urzędach górniczych łącznie w 2009 r. rozwiązano stosunek pracy z 36 pracownikami, z tego w WUG z 10 pracownikami, a w pozostałych urzędach górniczych z 26 pracownikami. Z wymienionej liczby 20 osób przeszło na emeryturę, 7 przeniesiono służbowo, w 2 przypadkach upłynął termin, na który była zawarta umowa, w 1 przypadku stosunek pracy wygaś, w 2 przypadkach rozwiązano stosunek pracy za wypowiedzeniem a w pozostałych za porozumieniem stron.

11.2. Rozwój zawodowy

Pracownicy urzędów górniczych uczestniczyli łącznie w 118 szkoleniach, w tym w 55 szkoleniach powszechnych, 32 szkoleniach specjalistycznych oraz 31 szkoleniach centralnych organizowanych przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów. Łącznie pracownicy wzięli udział w 1199 szkoleniach.

W 2009 r. pracownik Departamentu Ochrony Środowiska i Gospodarki Złożem WUG odbył 3-miesięczny staż w Dyrekcji Generalnej ds. Środowiska w Komisji Europejskiej w Brukseli.

Naukę na studiach wyższych odbywało dwóch pracowników Wyższego Urzędu Górniczego, z czego jeden pracownik ukończył studia licencjackie w Górnośląskiej Wyższej Szkole Handlowej w Katowicach, na kierunku administracja, a drugi pracownik kontynuuje naukę na uzupełniających studiach magisterskich w Wyższej Szkole Humanistycznej „Humanitas” w Sosnowcu.

W 2009 roku jeden pracownik Okręgowego Urzędu Górniczego w Katowicach uzyskał mianowanie w służbie cywilnej.

11.3. Realizacja budżetu urzędów górniczych

Budżet Wyższego Urzędu Górniczego stanowił w 2009 r. część 60. budżetu państwa i został sklasyfikowany w dziale 750 – administracja publiczna obejmującym:

- rozdział 75001 – urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej, tj. Wyższy Urząd Górniczy,
- rozdział 75007 – jednostki terenowe podległe naczelnym i centralnym organom administracji rządowej tj. okręgowe urzędy górnicze i UGBKUE.

Wszystkie wydatki sklasyfikowane w wyżej wymienionych rozdziałach finansowane są łącznie z budżetu. Wyższy Urząd Górniczy jest jedynym dysponentem środków budżetowych. Wykonuje również wszystkie sprawy związane z zatrudnieniem i wynagradzaniem wszystkich pracowników, gospodaruje środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oraz realizuje wszystkie wydatki majątkowe. Bieżące wydatki rzeczowe jednostek terenowych tj. okręgowych urzędów górniczych finansowane są w formie akredytywy budżetowej.

Wykonanie budżetu w 2009 r. w wielkościach zbiorczych oraz w poszczególnych rozdziałach i paragrafach przedstawiono w tabeli 11.3.1.

Dominującą pozycję w dochodach budżetowych (89,9%) stanowią opłaty egzaminacyjne wnoszone przez osoby ubiegające się o stwierdzenie kwalifikacji określonych w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 11 czerwca 2002 r. w spra-

wie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji (Dz. U. nr 84, poz. 755, z późn. zm.).

Opłaty egzaminacyjne zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem wynoszą 280 zł.

Największy udział w uzyskiwaniu dochodów budżetowych z tytułu opłat egzaminacyjnych miały następujące okręgowe urzędy górnicze:

- OUG Rybnik – 15,9%,
- OUG Katowice – 15,6%,
- OUG Gliwice – 14,8%.

Pozostałe dochody budżetowe to przede wszystkim wpływy za najem lokali (§ 0750), pozostałe odsetki (w tym: odsetki bankowe i odsetki od należności budżetowych niezapłaconych w terminie) (§ 0920), wpływy z różnych dochodów (§ 0970). Na ogólną kwotę dochodów budżetowych tj. 1 693 821,57 do budżetu odprowadzono kwotę 1 693 821,57 zł.

Dochody Wyższego Urzędu Górniczego zostały wykonane w 112%.

Wydatki budżetowe w części 60 budżetu państwa zostały poniesione w dziale 750 „Administracja publiczna”. Wykonanie wydatków wg rozdziałów ilustruje tabela 11.3.2.

Do planowanych wydatków budżetowych Wyższego Urzędu Górniczego określonych w ustawie budżetowej na 2009 r. w wysokości 50 298 tys. zł wprowadzono zmiany decyzjami centralnymi jak i wewnętrznymi, co zwiększyło budżet Wyższego Urzędu Górniczego do wysokości 50 910 tys. zł.

Zwiększenie budżetu Wyższego Urzędu Górniczego w 2009 r. o 612 tys. zł było spowodowane decyzjami Ministra Finansów, które dotyczyły m.in.:

- zwiększenia budżetu z rezerwy ogólnej budżetu państwa, środki przeznaczone zostały na sfinansowanie wydatków związanych z badaniem przyczyn i okoliczności zapalenia i wybuchu metanu oraz wypadku zbiorowego, zaistniałych w dniu 18 września 2009 r. w KHW S.A. KWK „Wujek” Ruch „Śląsk” w Rudzie Śląskiej,
- zwiększenia budżetu na sfinansowanie dodatków specjalnych wraz z pochodnymi dla członków korpusu służby cywilnej,
- zwiększenia budżetu na naprawę szkody w związku z wyrokami sądowymi w celu realizacji postanowień art. 96 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze,
- zwiększenia budżetu na sfinansowania dodatków służby cywilnej dla urzędników służby cywilnej, oraz wynagrodzenia i odprawy emerytalnej dla odwołanego Prezesa WUG.

W budżecie Wyższego Urzędu Górniczego 82,4% środków finansowych przeznaczonych jest na wynagrodzenia łącznie z pochodnymi, a tylko 17,6% stanowią wydatki bieżące pozapłatowe związane z działalnością Wyższego Urzędu Górniczego i podległym mu jednostek.

W 2009 r. największą pozycję w wydatkach bieżących pozapłatowych miały (udział procentowy w stosunku do całego budżetu):

- zakup pozostałych usług – 4,0%,
- czynsze za najem lokali – 2,6%,
- krajowe podróże służbowe – 1,9%.

W Wyższym Urzędzie Górniczym w ramach zamówień publicznych w 2009 r. przeprowadzono 5 procedur przetargowych.

Przy Wyższym Urzędzie Górniczym funkcjonuje gospodarstwo pomocnicze – Zakład Obsługi Gospodarczej, do którego zadań obecnie należy:

- prowadzenie transportu samochodowego w WUG, łącznie z gospodarką remontowo-konserwacyjną taboru samochodowego,
- obsługa gospodarcza budynków będących w zarządzie WUG, a znajdujących się w Katowicach, łącznie z lokalami użytkowymi (garaże, warsztat samochodowy, myjnia), polegająca na konserwacji i drobnych remontach pomieszczeń,
- obsługa dyspozytorni WUG,
- prowadzenie działalności wydawniczej, wydawanie miesięcznika pod nazwą „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”.

Zakład Obsługi Gospodarczej finansowany jest ze środków budżetowych Wyższego Urzędu Górniczego (§ 4300 – zakup pozostałych usług). Natomiast działalność wydawnicza finansowana jest ze sprzedaży czasopisma oraz dobrowolnych wpłat i reklam.

Plan po zmianach w Zakładzie Obsługi Gospodarczej wynosił w 2009 r. 895 tys. zł.

Wyższy Urząd Górniczy realizuje w szczególności zadanie f „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy” priorytetu 3 „Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego wydajności” Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007–2015. W obszarze wykonywania zadań z zakresu nadzoru nad bezpieczeństwem i higieną pracy w zakładach górniczych Wyższy Urząd Górniczy realizuje zadania określone w Komunikacie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Podniesienie wydajności i jakości w pracy: wspólnotowa strategia na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy na lata 2007–2012”.

Powyższe zadania zmierzające do zapewnienia skutecznego nadzoru nad ruchem zakładów górniczych realizowane są z wykorzystaniem wyników prac objętych Programem wieloletnim „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy”

Tab. 11.3.1. Dochody budżetowe w części 60. budżetu państwa (w tys. zł)

Podziałki klasyfikacji budżetowej	Ustawa budżetowa 2009 r.	Budżet po zmianach	Wykonanie 2009 r.	Stosunek wykonania do budżetu po zmianach (%)
Część – 60 budżetu ogółe	1 510	1 510	1 694	112,2
Dział 750 – Administracja publiczna	1 510	1 510	1 694	112,2
§ 0570 – grzywny, mandaty i inne kary pieniężne	–	–	1	–
§ 0690 – różne opłaty	1 381	1 381	1 533	111,0
§ 0750 – czynsze	122	122	131	107,4
§ 0870 – wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	1	1	–	–
§ 0920 – pozostałe odsetki	3	3	5	166,7
§ 0970 – wpływy z różnych doch.	3	3	23	766,7
§ 2380 – wpłata do budżetu części zysku przez gospodarstwo pomocn.	–	–	1	–

Tab. 11.3.2. Wydatki budżetowe w części 60. budżetu państwa (w tys. zł)

Podziałki klasyfikacji budżetowej	Ustawa budżetowa 2009 r.	Budżet po zmianach	Wykonanie 2009 r.	Stosunek wykonania do budżetu po zmianach (%)
Część 60	50 298	50 910	50 802	99,8
świadczenia na rzecz osób fizycznych	75	250	249	99,6
wydatki bieżące	50 182	50 619	50 512	99,8
wydatki majątkowe	41	41	41	100,0
Dział 750	50 298	50 910	50 802	99,8
Rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	18 856	21 919	21 811	99,5
Rozdział 75007 – Jednostki terenowe podległe naczelnym i centralnym organom administracji rządowej	31 442	28 991	28 991	100,0

I etap okres realizacji 2008–2010 przyjętym uchwałą nr 117 Rady Ministrów z dnia 3 lipca 2007 r. (Wyższy Urząd Górniczy ma status instytucji upowszechniającej i wdrażającej wyniki programu).

Wyższy Urząd Górniczy wyróżnił 1 zadanie – Nadzór i kontrolę nad zakładami górnictwa wydobywającymi kopaliny podstawowe i pospolite, na realizację którego przeznaczył w 2009 roku 50 802 tys. zł z planowanych 50 910 tys. zł, co stanowiło 99,8% wykonania planu.

Celem zadania była poprawa warunków bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia górników, ograniczenie szkodliwych oddziaływań górnictwa na środowisko oraz właściwe zagospodarowanie złóż kopalin.

Cel miał zostać osiągnięty w szczególności poprzez nadzór i kontrolę nad zakładami górnictwami.

Do monitorowania realizacji zadania – Nadzór i kontrola nad zakładami górnictwa wydobywającymi kopaliny podstawowe i pospolite były używane następujące mierniki:

- liczba roboczodniówek kontrolnych do liczby nadzorowanych zakładów – planowana wartość miernika – 4,2,
- liczba roboczodniówek kontrolnych do liczby osób ukaranych mandatem karnym – planowana wartość miernika – 15,7.

11.4. System zarządzania jakością

W 2004 r. w Wyższym Urzędzie Górniczym wprowadzono system zarządzania jakością (SZJ) według normy PN-EN ISO 9001:2001 w zakresie wykonywania zadań wynikających z ustawy – Prawo geologiczne i górnicze. W 2009 r. prace w ramach funkcjonującego w WUG systemu zarządzania jakością dotyczyły:

- doskonalenia dokumentacji systemu – wprowadzono szereg zmian i uzupełnień w Księdze Jakości, procedurach SZJ i w kartach procesów,
- przeprowadzania planowanych i zaplanowanych wewnętrznych auditów jakości,
- podejmowania działań korygujących, zapobiegawczych i doskonalących,
- doskonalenia kompetencji wewnętrznych audytorów jakości i koordynatorów ds. SZJ poprzez szkolenia,
- prowadzenia działalności informacyjnej i szkoleniowej dla pracowników z zakresu SZJ,
- przygotowania Urzędu do II auditu nadzoru w ramach posiadanego certyfikatu systemu zarządzania jakością.

W Okręgowym Urzędzie Górniczym w Krakowie System Zarządzania Jakością według normy PN-EN ISO 9001:2001 został wprowadzony w 2007 roku.

Dla celów SZJ, w 2009 r., została zmieniona Polityka Jakości, w której ustanowiono podstawowe zadania Urzędu, który wykonując służbę publiczną, ma być Urzędem przyjaznym dla klientów, pełniącym wiodącą rolę w zakresie:

- poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy w podległych zakładach górniczych,
- optymalizacji gospodarowania złożami kopalin,
- ograniczenia uciążliwości oddziaływania górnictwa na ludzi i środowisko.

Okręgowy Urząd Górniczy w Krakowie realizuje swoje zadania poprzez:

- profesjonalne, bezstronne i zgodne z prawem załatwianie spraw,
- stosowanie przejrzystych procedur administracyjnych wspomaganych systemem informacyjnym,
- zatrudnianie wysoko wykwalifikowanej kadry przestrzegającej standardy etyczne,
- podejmowanie działań mających na celu ograniczenie możliwości wystąpienia zjawiska korupcji,
- dbanie o systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników Urzędu,
- troskę o utrzymanie dobrej atmosfery pracy,
- zapewnienie zasobów umożliwiających racjonalną realizację przyjętych celów,
- zwiększanie poziomu jakości usług świadczonych przez Urząd,
- sprawne dostosowywanie się do nowych zadań nakładanych na Urząd,
- doskonalenie polityki informacyjnej Urzędu,
- wdrożenie i ciągłe doskonalenie systemu zarządzania jakością.

Okręgowy Urząd Górniczy w Krakowie przywiązuje szczególną wagę do budowania partnerskich relacji z instytucjami tworzącymi i realizującymi cele polityki administracji państwowej, w tym skutecznej i przyjaznej dla obywateli administracji publicznej. Do prac związanych z wdrażaniem, certyfikacją i utrzymaniem SZJ w Urzędzie został powołany Pełnomocnik do spraw Systemu Zarządzania Jakością oraz Zespół do spraw wdrażania SZJ w Urzędzie.

W listopadzie 2009 r. System Zarządzania Jakością, został poddany auditowi sprawdzającemu na zgodność z wymaganiami obowiązującej w 2009 r. normy PN-EN ISO 9001:2009. Audit został przeprowadzony przez audytora Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji w Warszawie, w wyniku, którego System Zarządzania Jakością według normy PN-EN ISO 9001:2009, został utrzymany w zakresie wykonywania zadań wynikających z ustawy – Prawo geologiczne i górnicze.

Rok 2009 był pierwszym pełnym rokiem funkcjonowania systemu zarządzania jakością w OUG w Lublinie. W tym czasie przeprowadzono 22 audyty wewnętrzne oraz przegląd zarządzania.

Dokonano aktualizacji dokumentacji systemowej w związku z wejściem nowej edycji normy PN-EN ISO 9001:2009 oraz zmianami prawnymi i organizacyjnymi w Urzędzie. W listopadzie 2009 roku został przeprowadzony przez przedstawiciela PCBC audit nadzoru, w wyniku którego został przedłożony certyfikat systemu jakości, a jednocześnie nastąpiło przejście na nową edycję normy PN-EN ISO 9001:2009.

W 2009 roku Dyrektor OUG w Rybniku poleceniem Nr 5/2009 powołał Zespół do przeprowadzenia oceny zgodności z normą PN-EN ISO 9001:2009 Systemu Zarządzania Jakością, który przeprowadził analizę zmian wprowadzonych normą PN-EN ISO 9001:2009 w odniesieniu do normy PN-EN ISO 9001:2001.

Na podstawie przeprowadzonej analizy oraz wyników wewnętrznych auditów jakości z września 2009 r. stwierdzono, że system zarządzania jakością w OUG w Rybniku spełnienia wymagania normy PN-EN ISO 9001:2009. W 2009 r. przeprowadzono 6 wewnętrznych auditów, obejmujących wszystkie procesy. W dniu 27 października 2009 r. przeprowadzono przegląd zarządzania SZJ.

W związku z ogłoszeniem nowelizacji ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, która wprowadziła istotne zmiany w zakresie prowadzenia działalności OUG w Rybniku wszystkie dokumenty systemowe, wymagające zmian, zostały zaktualizowane i obowiązują od dnia 1.06.2009 r.

Ponadto w ramach doskonalenia SZJ w OUG w Rybniku:

- poddano się auditowi zewnętrznemu z nadzoru nad funkcjonowaniem SZJ w celu utrzymania certyfikatu – w dniu 1.12.2009 r. Komitet Techniczny ds. Certyfikacji Systemów Zarządzania PCBC S.A. pozytywnie zaopiniował wynik auditu,
- kontynuowano wydawanie „Biuletynu ISO”,
- współorganizowano XVI konferencję proekologiczną, która odbyła się w dniu 16.10.2009 r.

W roku 2009 działalność Okręgowego Urzędu Górniczego w Warszawie, w zakresie wdrażania systemu zarządzania jakością sprowadzała się do popularyzacji i rozpowszechnienia zasad systemu wśród przedsiębiorców większych zakładów górniczych wydobywających kopaliny polskie.

11.5. Sprawozdawczość wewnętrzna

W 2009 r. w urzędach górniczych opracowano szereg sprawozdań o charakterze wewnętrznym, dostarczających informacji istotnych z uwagi na sprawowanie przez urzędy górnicze nadzo-

ru i kontroli nad ruchem zakładów górniczych. Do zagadnień ujmowanych w sprawozdaniach wewnętrznych należały m.in.:

- 1) zatrudnienie, wypadki, wydobywanie w nadzorowanych zakładach górniczych,
- 2) stwierdzone kwalifikacje,
- 3) działalność represyjna,
- 4) informacje o likwidacji zakładów górniczych,
- 5) dane charakteryzujące nadzorowane zakłady górnicze,
- 6) dane dotyczące zagrożeń naturalnych oraz ratownictwa,
- 7) ochrona środowiska na terenach objętych działalnością górniczą,
- 8) wypadki, wykonane kontrole, zatrzymane roboty,
- 9) zagrożenie zdrowia czynnikami środowiska pracy w zakładach górniczych,
- 10) kontrole wykonane przez pracowników inspekcji technicznych urzędów górniczych.

11.6. Kontrola wewnętrzna

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym WUG kontrolę wewnętrzną w urzędach górniczych sprawuje Samodzielny Wydział do spraw Kontroli, Samodzielny Wydział do Spraw Audytu Wewnętrznego i Kontroli Finansowej (zob. rozdział 11.7.) oraz komórki organizacyjne WUG.

Zasady prowadzenia kontroli wewnętrznej w resorcie środowiska zostały zawarte w „Procedurach przeprowadzania kontroli w jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Środowiska oraz komórkach organizacyjnych Ministerstwa Środowiska”, zatwierdzonych przez Ministra Środowiska w dniu 22 maja 2007 r. Zasady i tryb przeprowadzania kontroli wewnętrznej przez pracowników WUG zostały określone zarządzeniem nr 10 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 15 kwietnia 2009 r. w sprawie trybu przeprowadzania kontroli wewnętrznej w urzędach górniczych (Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 38).

W 2009 roku, w ramach kontroli wewnętrznej, Samodzielny Wydział do spraw Kontroli przy współudziale komórek WUG przeprowadził dwie kontrole kompleksowe w:

- OUG w Katowicach – w dniach 11–19 maja,
- UGBKUE w Katowicach – w dniach 16–24 listopada.

Kontrole te przeprowadzone zostały zgodnie ze „Zbiórczym planem kontroli okręgowych urzędów górniczych i UGBKUE w 2009 r. przez komórki Wyższego Urzędu Górniczego”, zweryfikowanym w lutym 2009 r. (zweryfikowany zbiorczy plan przedstawiono w tab. 11.6.1.).

Termin kontroli kompleksowej UGBKUE w Katowicach, ujęty w zweryfikowanym planie kontroli na 2009 r., przesunięty został, za zgodą Prezesa WUG, z miesiąca października na miesiąc listopad 2009 r.

Ponadto Samodzielny Wydział do spraw Kontroli przeprowadził dwie nieplanowane kontrole doraźne działalności urzędów górniczych:

- Okręgowego Urzędu Górniczego we Wrocławiu – Biuro w Wałbrzychu, w dniach od 11 do 13 sierpnia 2009 r. – kontrolą doraźną objęto zagadnienia związane z merytoryczną działalnością Okręgowego Urzędu Górniczego we Wrocławiu – Biuro w Wałbrzychu w zakresie dotyczącym działalności kontrolnej i administracyjnej w nawiązaniu do domniemanych nieprawidłowości w działalności Urzędu, ujętych w piśmie Departamentu Geologii i Koncesji Geologicznych Ministerstwa Środowiska do Wyższego Urzędu Górniczego, z dnia 24 lipca 2009 r.,
- Okręgowego Urzędu Górniczego w Katowicach, w dniach 1, 2 i 5 października 2009 r. – kontrolą doraźną objęto zagadnienia w zakresie sprawdzenia działalności Okręgowego Urzędu Górniczego w Katowicach, w związku z zaistniałym w dniu 18 września 2009 r., w KHW S.A. Kopalni Węgla Kamiennego „Wujek” – Ruch „Śląsk”, zapaleniem i wybuchem metanu oraz wypadkiem zbiorowym, w rejonie ściany 5, w pokładzie 409, na poziomie 1050 m.

W 2009 r. komórki organizacyjne Wyższego Urzędu Górniczego przeprowadziły 21 kontroli problemowych działalności okręgowych urzędów górniczych i UGBKUE, zgodnie ze zweryfikowanym „Zbiorczym planem kontroli okręgowych urzędów górniczych i UGBKUE w 2009 r. przez komórki Wyższego Urzędu Górniczego”, w tym:

- Departament Górnictwa – 5 kontroli,
- Departament Energomechaniczny – 4 kontrole,
- Departament Warunków Pracy – 3 kontrole,
- Departament Ochrony Środowiska i Gospodarki Złożem – 5 kontroli,
- Departament Prawny – 2 kontrole,
- Biuro Kadr, Szkolenia i Spraw Obronnych – 2 kontrole.

11.7. Audyt wewnętrzny i kontrola finansowa

11.7.1. Audyt wewnętrzny

W roku 2009 przeprowadzono 2 planowe zadania audytowe oraz jedno zadanie pozaplanowe. Zrezygnowano, za zgodą dyrektora generalnego, z realizacji 2 zadań z uwagi na ich niecelowość, obniżenie ryzyka w jednym z obszarów audytu oraz konieczność realizacji zadania pozaplanowego, zleconego przez Ministerstwo Finansów. Ponadto dokonano kontroli realizacji zaleceń z 2 zadań audytowych zrealizowanych w 2008 roku.

Tab. 11.6.1. Zweryfikowany zbiorczy plan kontroli okręgowych urzędów górniczych i UGBKUE przez komórki Wyższego Urzędu Górniczego w 2009 r.

OUG	Miesiące											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Gliwice			OWP			GG						
Katowice	GEM	GG		OSG	WKk							
Kielce											GEM	
Kraków					GEM							
Krosno					OSG				OWP			
Lublin									OSG			
Poznań											GG	
Rybnik			GG		OWP			PR				
Warszawa	OSG								GG			
Wrocław		OSG						GK				
UGBKUE				PR		GK			GEM	WKk		

Legenda:

- GG, GEM, OSG, OWP, PR, GK : kontrole problemowe przeprowadzane przez komórki WUG,
- WKk: kontrola kompleksowa,

W 2009 r. przeprowadzono następujące audyty:

- Elektroniczny system księgowy – moduły środki trwałe i kasa zapomogowo-pożyczkowa,
- Ochrona danych osobowych w WUG,
- Przygotowanie WUG do sprawowania przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE w 2011 r.

Dokonano kontroli realizacji zaleceń dotyczących zadań audytowych w zakresie opisów i wartościowania stanowisk pracy oraz zarządzania środkami transportu w WUG.

11.7.2. Kontrola finansowa

W 2009 roku przeprowadzono 4 kontrole. Ww. kontrole dotyczyły:

- prenumeraty czasopism dokonanej w 2008 r.,
- umowy na dostawę energii elektrycznej, ciepłej, gazu i wody dla WUG oraz rozliczenia ww. mediów za II półrocze 2008 r.,
- poprawności rozliczania kosztów podróży służbowych zagranicznych za II i III kwartał 2008 r.,
- prawidłowości i terminowości rozrachunków z kontrahentami za I kwartał 2009 r.

Załącznik nr 1

Zagrożenia zawodowe i ich skutki

1. Zatrudnienie w warunkach zagrożenia zawodowego

Na środowisko pracy składają się czynniki fizyczne, chemiczne, biologiczne i psychofizyczne występujące w miejscu pracy. Niektóre z nich stwarzają zagrożenie dla zdrowia pracowników. Z zagrożeniem tym mamy do czynienia w przypadku, gdy wartość stężenia lub natężenia szkodliwych czynników przekracza obowiązujące najwyższe dopuszczalne stężenie (NDS) i najwyższe dopuszczalne natężenie (NDN) oraz inne wartości graniczne zawarte w polskich normach i innych normach higienicznych.

Wyjątkowo agresywny charakter szkodliwych czynników środowiska pracy w górnictwie, powszechność ich występowania oraz ich współwystępowanie prowadzi do sytuacji, w której większość zatrudnionych w górnictwie pracuje w warunkach zagrożenia.

2. Choroby zawodowe

W 2009 roku w górnictwie stwierdzono 546 przypadków chorób zawodowych. Struktura zachorowalności na poszczególne jednostki chorobowe stwierdzone w 2009 roku jest następująca:

- pylice płuc (409 – 74,9%),
- trwały ubytek słuchu (74 – 13,6%),

- zespół wibracyjny (38 – 7,0%),
- inne choroby zawodowe (22 – 4,0%).

Pierwsze dwie jednostki chorobowe (zawodowe uszkodzenie słuchu oraz pylice płuc) obejmują około 90% wszystkich chorób zawodowych stwierdzonych w górnictwie. Pylice płuc wciąż stanowią poważny problem medyczny i społeczny, a stwierdzanie corocznie ponad 400 przypadków zachorowań (409 w 2009 roku) jest w najwyższym stopniu niepokojące.

Strukturę zapadalności na choroby zawodowe w górnictwie w zależności od jednostek chorobowych przedstawiono w tabeli 2.1.

Przyjmując około 10-letni okres ujawniania się choroby zawodowej, sytuacja obecna obrazuje stan narażenia zawodowego jaki miał miejsce w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku i na początku XXI wieku. Efekty realizowanych obecnie działań profilaktycznych będą odnotowane dopiero po roku 2015. Przeprowadzana obecnie reforma górnictwa spowodowała zmniejszenie liczebności grup pracowniczych zagrożonych czynnikami szkodliwymi środowiska pracy. Równocześnie, szczególnie w górnictwie podziemnym, nastąpił poważny wzrost występowania dużych nagromadzeń niebezpiecznych i szkodliwych czynników (głównie zapylenia, hałasu i wibracji) w środowisku pracy.

Zachorowalność zawodowa w górnictwie jest nadal poważnym problemem higienicznym i społecznym. Problem ten dotyczy głównie górnictwa węglowego, gdzie notuje się 95% zachorowań. Przyczyna tego stanu wynika ze specyfiki środowiska pracy górnictwa węglowego, ale także jest następstwem nieskutecznej profilaktyki chorób zawodowych, której źródłem jest zbyt mała sprawność poszczególnych ogniw służb medycyny pracy.

Tab. 2.1. Struktura zapadalności na choroby zawodowe w górnictwie w latach 2005–2009*

Rodzaje chorób	2005	2006	2007	2008	2009
Pylice płuc	397	428	489	466	409
Trwały ubytek słuchu	72	77	57	75	74
Zespół wibracyjny	36	23	31	34	38
Przewlekłe zap. oskrzeli	1	4	5	2	3
Inne choroby zawodowe	26	37	26	33	22
RAZEM	532	569	608	610	546

*) Dane według Centralnego Rejestru Chorób Zawodowych Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi

Załącznik nr 2

Wypadkowość w górnictwie w 2009 r.

1. Wypadkowość w górnictwie kopalin podstawowych i pospolitych

Analiza wypadkowości w górnictwie kopalin podstawowych w 2009 roku wskazuje na wzrost liczby wypadków śmiertelnych, ciężkich oraz wypadków ogółem w porównaniu do 2008 roku.

W 2009 roku w górnictwie kopalin podstawowych doszło do 3518 wypadków ogółem (w 2008 r. – 3338 wypadków) oraz do 49 wypadków ciężkich (22 w 2008 r.).

Nastąpił wzrost liczby wypadków śmiertelnych. W 2009 roku doszło do 38 wypadków śmiertelnych, tj. o 7 więcej niż rok wcześniej.

W górnictwie kopalin pospolitych w 2009 roku zaistniały 2 wypadki śmiertelne oraz 1 wy-

padek ciężki. Natomiast w 2008 roku doszło do 2 wypadków śmiertelnych i 5 ciężkich. W 2009 roku zaistniało 31 wypadków ogółem, podobnie jak w roku 2008.

Dane liczbowe dotyczące wypadkowości w górnictwie przedstawiają tabele 1.1.–1.2. oraz rys. 1.1.–1.2.

1.1. Górnictwo węgla kamiennego

W 2009 roku wskaźnik częstości wypadków śmiertelnych wśród załogi własnej kopalń na 1 mln ton wydobytego węgla wyniósł 0,45 i jest wyższy niż w 2008 roku o 0,21 (w 2008 roku wskaźnik wyniósł 0,24). Sumaryczny wskaźnik częstości wypadków śmiertelnych na 1 mln ton wydobytego węgla w kopalniach węgla kamiennego dla załogi własnej i firm usługowych w 2009 roku wyniósł 0,46 (0,30 w roku 2008).

W roku sprawozdawczym w górnictwie węgla kamiennego zanotowano 36 wypadków śmiertelnych (w 2008 r. – 25), a więc nastąpił wzrost wypadkowości śmiertelnej o 11 wypadków względem poziomu z 2008 r. Liczba wypadków ciężkich w kopalniach węgla kamiennego wzrosła z 19 w roku 2008 do 43 wypadków

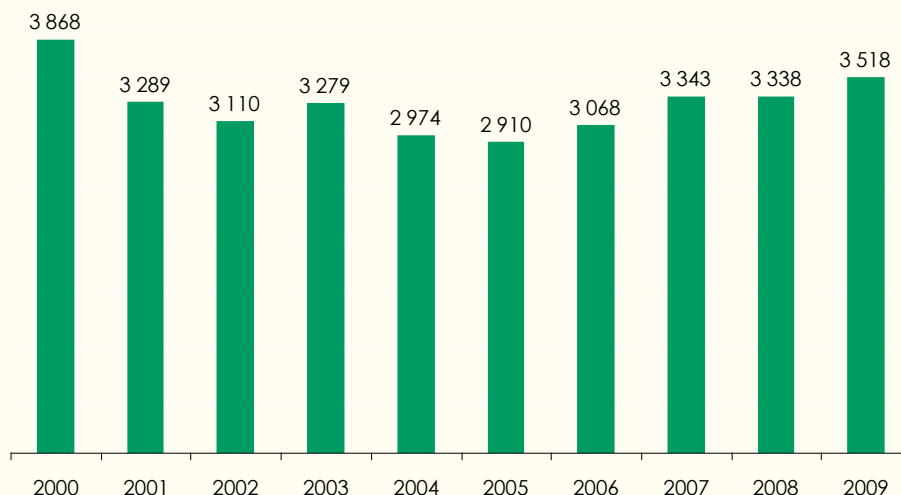
Tab.1.1. Wypadkowość w górnictwie kopalin podstawowych w 2009 roku

Rodzaj zakładów górniczych	Liczba wypadków		
	śmiertelnych	ciężkich	ogółem
Kopalnie węgla kamiennego	36	43	2799
Kopalnie rud miedzi	2	2	577
Kopalnie rud cynku i ołowiu	0	2	10
Kopalnie soli	0	0	17
Kopalnie węgla brunatnego	0	1	57
Kopalnie odkrywkowe*	0	0	4
Kopalnie otworowe	0	1	14
Pozostałe	0	0	40
RAZEM	38	49	3518

*) Z wyłączeniem kopalń węgla brunatnego

Tab. 1.2. Wypadkowość w górnictwie kopalin podstawowych w 2008 i 2009 roku

Rodzaj wypadków	Ogółem		Kopalnie węgla kamiennego	
	2008	2009	2008	2009
Wypadki śmiertelne	31	38	25	36
w tym załoga własna	24	37	20	35
w tym firmy usługowe	7	1	5	1
Wypadki ciężkie	22	49	19	43
w tym załoga własna	17	44	14	39
w tym firmy usługowe	5	5	5	4
Wypadki ogółem	3 338	3518	2 552	2799
Zgony naturalne	17	12	12	8

Rys. 1.1. Liczba wypadków ogółem w górnictwie kopalń podstawowych

w 2009 roku. Nastąpił wzrost wypadkowości ogólnej z 2552 wypadków w 2008 r. do 2799 w 2009 r.

1.2. Górnictwo węgla brunatnego

W górnictwie węgla brunatnego w 2008 i 2009 r. nie było wypadków śmiertelnych. Miały natomiast miejsce wypadki ciężkie: po jednym wypadku w 2008 i 2009 r. Nastąpił spadek wypadkowości ogólnej z 58 wypadków w 2008 r. do 57 w 2009 r.

1.3. Górnictwo rud miedzi

W górnictwie rud miedzi nastąpił spadek wypadkowości śmiertelnej i wzrost wypadkowości ciężkiej. W 2009 roku doszło do 2 wypadków śmiertelnych (wobec 4 wypadków śmiertelnych w 2008 roku).

W 2009 r. zaistniały dwa wypadki ciężkie natomiast w 2008 roku jeden wypadek ciężki. Nastąpił spadek wypadkowości ogólnej z 635 wypadków, jakie miały miejsce w 2008 r. do 577 w 2009 r.

1.4. Górnictwo cynku i ołowiu

W górnictwie rud cynku i ołowiu w 2009 roku nie było wypadków śmiertelnych natomiast zaistniały dwa wypadki ciężkie. W 2008 roku zaistniał jeden wypadek śmiertelny i nie było wypadków ciężkich. W 2009 roku zaistniało ogółem 10 wypadków, natomiast w 2008 r. zaistniało 21 takich wypadków.

1.5. Górnictwo pozostałych kopalń

W górnictwie odkrywkowym (z wyłączeniem kopalń węgla brunatnego), górnictwie otworowym oraz przy robotach geologicznych w 2009 roku nie odnotowano wypadków śmiertelnych,

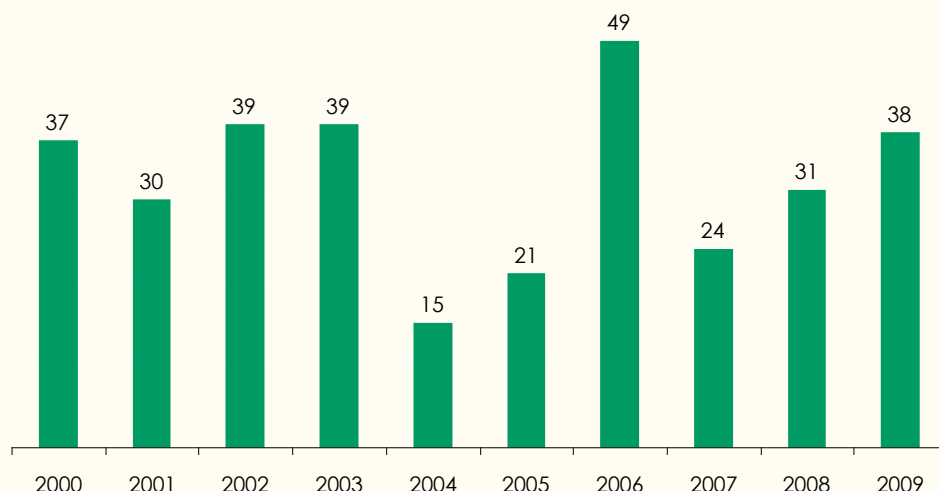
natomiast zaistniał jeden wypadek ciężki. W 2008 roku miał miejsce jeden wypadek śmiertelny. W roku 2009 zaistniało 35 wypadków ogółem wobec 28 w 2008 roku.

2. Niebezpieczne zdarzenia i wypadki zaistniałe wskutek zagrożeń naturalnych

2.1. Zagrożenie tąpnięciami

W 2009 roku w kopaniach węgla kamiennego zaistniało jedno tąpnięcie, które spowodowało 3 wypadki ciężkie i 3 wypadki lekkie. Wystąpiły również cztery odprężenia, które spowodowały 5 wypadków lekkich. Do zdarzeń tych doszło w zakładach górniczych:

- 1) KWK „Bielszowice” w dniu 5 października 2009 roku w dowierzchni I'w przed frontem ściany 841a w pokładzie 405/2 wg (warstwa przystropowa) na poziomie 1000 m, oddział G-3, gdzie wystąpił wstrząs o energii $E = 3 \times 10^7$ J, który spowodował tąpnięcie, w wyniku którego 6 pracowników uległo wypadkom, (3 wypadki ciężkie i 3 wypadki lekkie).
- 2) KWK „Bielszowice” w dniu 11 stycznia 2009 roku, w rejonie ściany 841a w pokładzie 405/2 wg, wystąpił wstrząs o energii $E = 8 \times 10^4$ J, który spowodował odprężenie w wyrobisku przyścianowym. W wyniku odprężenia dwóch pracowników, zatrudnionych przy demontażu rurociągu wysokociśnieniowego, uległo wypadkom lekkim.
- 3) KWK „Staszic” w dniu 9 czerwca 2009 roku, w odległości około 15 m przed frontem ściany II, w pokładzie 501, na poziomie 720 m wystąpił wstrząs o energii $E = 2 \times 10^6$ J, który spowodował odprężenie, polegające na wypiętrzeniu spągu w chodniku 2' (przyścianowym), na odcinku od 10 do 80 m przed frontem ściany do

Rys. 1.2. Liczba wypadków śmiertelnych w górnictwie kopalin podstawowych

wysokości 0,8 m oraz lokalne wybite stojaków drewnianych spod podciągów wzmacniających obudowę chodnika na tym odcinku.

- 4) KWK „Bielszowice” w dniu 22 czerwca 2009 roku, w zrobach ściany 841b, w polu 405/2 wg na głębokości 1100 m, w odległości około 60 m za linię frontu ściany 841a i w odległości około 20 m od powierzchni l'w, wystąpił wstrząs o energii $E = 3 \times 10^6$ J, który spowodował odprężenie, polegające na wypiętrzeniu spągu i zawężeniu powierzchni l'w, na odcinku około 20 m, w odległości od 40 do 60 m przed frontem ściany.
- 5) KWK „Bielszowice” w dniu 24 listopada 2009 roku, w rejonie ściany 003z w pokładzie 504 warstwa przystropowa, poziom 700 m wystąpił wstrząs o energii $E = 8 \times 10^5$ J, który spowodował odprężenie i wypadek zbiorowy 3 pracowników (3 wypadki lekkie), zatrudnionych w rejonie skrzyżowania ściany 003z z chodnikiem 2z badawczym, przygotowujących napęd przenośnika ścianowego do przekładki.

Ponadto w kopalniach rud miedzi wystąpiły cztery tąpnięcia, które spowodowały jeden wypadek śmiertelny i 10 wypadków lekkich. Tąpnięcia te miały miejsce w:

- 1) KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Rudna” w dniu 10 stycznia 2009 r. tąpnięcie zostało spowodowane robotami strzałowymi, z użyciem 387 kg MW w oddziale G-12, na poziomie 1050 m, związane ze wstrząsami: o energii: $E = 3,3 \times 10^7$ J w dniu 10.01.2009 r. (zlokalizowanym w rejonie skrzyżowania komory K-24 z pasem P-79) i o energii $E = 2,4 \times 10^8$ J w dniu 11.01.2009 r. (zlokalizowanym w caliznie przed frontem, na wysokości komory K-25 i przecinki 9/T-142).
- 2) KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Rudna” w dniu 25 marca 2009 r., w rejonie projektowanego skrzyżowania pasa P-53a z komorą K-28, w polu

11/8 oddział G-11 na poziomie 1100 m zaistniał wstrząs o energii $E = 1,5 \times 10^7$ J, który spowodował tąpnięcie (urobienie i obsypanie ociosów i wypiętrzenie spągów) i wypadek zbiorowy – 1 wypadek śmiertelny i 4 wypadki lekkie, w następstwie oberwania się brył skalnych i podmuchu powietrza. Z 20 pracowników zatrudnionych w rejonie – 19 wycofało się samodzielnie, a jeden poszkodowany (wypadek śmiertelny) został uwolniony z rumoszu skalnego przez ratowników.

- 3) KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Polkowice-Sieroszowice” w dniu 1 czerwca 2009 r., w oddziale G-54 piętro D-1E poziom 950 m, w komorach K-3, K-1 i upadowej A-10 zaistniało tąpnięcie spowodowane wstrząsem o energii $E = 1,6 \times 10^7$ J, w wyniku którego nastąpiło opadnięcie skał ze stropu i urobienie ociosów w wyrobiskach. W wyniku tąpnięcia zaistniał wypadek zbiorowy (2 wypadki lekkie).

- 4) KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Rudna” w dniu 21 lipca 2009 r. w bloku „A” pola G-7/5, na poziomie 870 m, w oddziale G-7 zaistniało tąpnięcie spowodowane wstrząsem o energii $E = 9,3 \times 10^7$ J, które spowodowało urobienie naroży filarów od strony calizny, obsypanie ociosów oraz wypiętrzenie spągu. W wyniku tąpnięcia zaistniał wypadek zbiorowy (4 wypadki lekkie).

Zaistniało również osiem odprężeń w kopalniach rud miedzi, które spowodowały 19 wypadków lekkich. Odprężenia te miały miejsce w:

- 1) KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Rudna” w dniu 19 stycznia 2009 roku, w oddziale G-5 pole X/1 na poziomie 1000 m, w następstwie wstrząsu o energii $E = 1,1 \times 10^7$ J wystąpiło odprężenie. Stwierdzono obsypanie się ociosów w rejonie komory K-26 pas-0. Nie stwierdzono utraty stateczności stropu. W wyniku odprężenia nikt nie uległ wypadkowi.

- 2) KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Rudna” w dniu 16 marca 2009 roku, w czasie wybierania urobku w komorze 26 i kotwienia w komorze 22, na poziomie 960 m wystąpił wstrząs górotworu o energii $E = 5,9 \times 10^7$ J, który spowodował odprężenie. W wyniku odprężenia wypadkom lekkim uległo dwóch pracowników.
- 3) KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Polkowice-Sieroszowice” w dniu 17 kwietnia 2009 roku, w komorze K-4, w oddziale G-51 na poziomie 1000 m wystąpił wstrząs górotworu o energii $E = 1,0 \times 10^7$ J, który spowodował odprężenie (obsypanie ociosów komór na głębokość do 0,5 m bez oznak dynamicznego wyrzutu). W wyniku odprężenia wypadkom lekkim uległo 3 pracowników. Z zagrożonego rejonu wycofano 25 pracowników.
- 4) KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Polkowice-Sieroszowice” w dniu 27 maja 2009 roku, w komorze K-18/pas p-20 w polu G, w oddziale G-23, na poziomie 810 m nastąpiło odprężenie spowodowane wstrząsem o energii $E = 1,9 \times 10^7$ J. W wyniku wstrząsu nastąpiło obsypanie ociosów filarów technologicznych, calizn między komorowych, wypiętrzenie i spękanie spągu, przewrócenie samojazdnego wozu strzałowego. Wskutek odprężenia 5 pracowników uległo wypadkom lekkim. Ze strefy zagrożenia wycofano 12 osób.
- 5) KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Rudna” w dniu 28 maja 2009 roku, w upadowej K-19/przec. 33, na poziomie 1020 m, oddział G-4 na granicy pól XII/1 i XIV/1, wystąpiło odprężenie spowodowane wstrząsami o energii $E = 1,8 \times 10^6$ J i $6,8 \times 10^7$ J, które spowodowało urobienie ociosów na głębokość do 0,5 m oraz wypiętrzenie spągów na wysokość około 0,3 m. W wyniku podmuchu powietrza spowodowanego wstrząsem zaistniał jeden wypadek lekki.
- 6) KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Polkowice-Sieroszowice” w dniu 5 września 2009 roku, w oddziale G-53 pole B, blok A-III, na głębokości około 1000 m nastąpił wstrząs wysokoenergetyczny o energii $E = 3,9 \times 10^6$ J, który spowodował odprężenie (obsypanie ociosów i wypiętrzenie spągów w wyrobiskach górniczych). W rejonie odprężenia przebywało 5 pracowników, z których trzech uległo wypadkom lekkim.
- 7) KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Rudna” w dniu 29 września 2009 rok, w polu eksploatacyjnym G-11/8, oddział G-11 na poziomie 1125 m wystąpił wstrząs o energii $E = 3,6 \times 10^7$ J, który spowodował odprężenie. W wyniku odprężenia lekkich obrażeń ciała doznało czterech górników. Z zagrożonego rejonu wycofano 29 pracowników, w tym 4 poszkodowanych. Pracownicy wycofali się o własnych siłach.

- 8) KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Polkowice-Sieroszowice” w dniu 7 listopada 2009 roku, w komorze K-4 pas P-25 pole G, w oddziale G-23, na poziomie 810 m wystąpił wstrząs o energii $E = 2,1 \times 10^7$ J, który spowodował odprężenie. W wyniku odprężenia w wyrobisku pas P-20 z komory K-13 lekkich obrażeń ciała doznał górnik operator samojazdnych maszyn górniczych.

Dla porównania w 2008 roku w podziemnych zakładach górniczych zaistniało pięć tąpnięć w kopalniach węgla kamiennego, które spowodowały 26 wypadków lekkich oraz dwa tąpnięcia w kopalniach rud miedzi, które spowodowały jeden wypadek śmiertelny oraz 18 wypadków lekkich.

Ponadto w 2008 roku w podziemnych zakładach górniczych zaistniało jedno odprężenie spowodowane wysokoenergetycznym wstrząsem w kopalni węgla kamiennego, które nie spowodowało wypadku oraz trzy odprężenia w kopalniach rud miedzi, które spowodowały 7 wypadków lekkich.

2.2. Zagrożenie zawałami

W 2009 roku zaistniały trzy zawały w kopalniach węgla kamiennego, które spowodowały jeden wypadek śmiertelny i jeden lekki oraz dwa zawały w kopalniach rud miedzi które spowodowały jeden wypadek lekki. Zawały te miały miejsce w:

- 1) KWK „Wieczorek” w dniu 18 lutego 2009 roku, w trakcie wykonywania prac przygotowawczych do rozpoczęcia drążenia rozcinaki 111 z dowierzchni II/I-817, w pokładzie 510 na poziomie 630 m nastąpił zawał warstw stropowych. Zawał swym zasięgiem objął górnika przodowego, który doznał śmiertelnych obrażeń.
- 2) KWK „Bielszowice” w dniu 19 lutego 2009 roku w chodniku 2z badawczym w pokładzie 504 na poziomie 840 m, na odcinku około 7,5 m, nastąpił zawał warstw stropowych po wykonanych robotach strzałowych w stropie pokładu, w ramach aktywnej profilaktyki tąpniowej.
- 3) KGHM Polska Miedź SA. O/ZG „Rudna” w dniu 11 lipca 2009 roku, podczas wybierania urobku ładowarką ŁK-3 (TORO) z parceli likwidacyjnej K-4 do K-6/P-11, na poziomie 1150 m oddział G-23 pole 4/8 wystąpił zawał skał stropowych, na długości około 15 m, szerokości 15 m i wysokości 2,5 m, który swym zasięgiem objął ładowarkę i spowodował uwięzienie w kabinie operatora. Po podjęciu akcji ratowniczej operator ładowarki został uwolniony.
- 4) KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Rudna” w dniu 12 sierpnia 2009 roku, w oddziale G-4 na głębokości 1020 m wystąpił zawał warstw stro-

powych, który swym zasięgiem objął ładowarkę LKP-903. Wielkość zawatu 12 x 6,0 x 1,0 do 2,0 m. W kabinie ładowarki został uwięziony operator, który w wyniku podjętej akcji ratowniczej został uwolniony. Operator uległ wypadkowi lekkiemu.

- 5) KWK „Wieczorek” w dniu 25 listopada 2009 roku, w trakcie wykonywania obrywki w miejscu prowadzonej przebudowy przekopu kierunkowego poziom 630 m, przed zabudową kolejnych odrzwi obudowy, nastąpił zawal skał stropowych, który objął swym zasięgiem górnik – pracownika firmy PRG „Mysłowice” S.A. prowadzącego obrywkę. Poszkodowany uległ wypadkowi lekkiemu i został uwolniony spod zawatu.

W 2008 roku zaistniały dwa zawaty, które spowodowały jeden wypadek śmiertelny.

2.3. Zagrożenie pożarowe

W 2009 roku zaistniało 15 pożarów, w tym 10 endogenicznych i jeden egzogeniczny w kopalniach węgla kamiennego, trzy pożary w kopalniach miedzi oraz jeden pożar egzogeniczny w zakładzie odkrywkowym. W wyniku jednego pożaru zaistniały 4 wypadki lekkie.

W kopalniach węgla kamiennego w 2009 roku zaistniało dziesięć pożarów endogenicznych:

- 1) KWK „Halemba-Wirek” Ruch „Wirek” w dniu 3 marca 2009 roku, w upadowej 2A na poziomie 636 m, nastąpiło samozapalenie się węgla odłoniętego w stropie pokładu 504, zaistniałe w otoczeniu pustki wypełnionej drewnem, w sąsiedztwie pracującego wentylatora lutniowego. W zagrożonym rejonie nie było załogi. Akcję pożarową zakończono w dniu 3.03.2009 r.
- 2) ZG „Piekary” w dniu 5 marca 2009 roku, w „szymbiku ślepym nr 411”, w pokładzie 504 między poziomami 320 a 415 m powstał pożar endogeniczny, w wyniku przenikania gazów pożarowych ze zlikwidowanego chodnika wentylacyjnego w pokładzie 504. Z zagrożonego rejonu wycofano 10 pracowników bez użycia aparatów ucieczkowych. Akcja pożarowa została zakończona w dniu 6.03.2009 r.
- 3) KWK „Chwałowice” w dniu 19 kwietnia 2009 roku, w pochylni transportowej PI w pokładzie 404/5 o grubości 4,0 m na poziomie 550 m w stropie wyrobiska, na odcinku około 6 m, wystąpiło samozagrzanie się węgla, które spowodowało pożar endogeniczny. W zagrożonym rejonie nie było załogi. Po aktywnym ugaszeniu pożaru akcja pożarowa została zakończona w dniu 19.04.2009 r.
- 4) KWK „Staszic” w dniu 3 maja 2009 roku, w chodniku likwidacyjnym ściany 9bS, pokład 510, warstwa III (przystropowa), poziom 900 m,

oddział KG-3 powstał pożar, w wyniku samozapalenia się węgla, w zrobach ściany 9bS. Z przedmiotowego rejonu wycofano 25 pracowników bez użycia aparatów ucieczkowych. Akcja pożarowa została zakończona w dniu 16.05.2009 r.

- 5) KWK „Sośnica-Makoszowy” Ruch „Sośnica” w dniu 6 sierpnia 2009 roku, w ścianie 7C9w, w pokładzie 408/4 na poziomie 840 m powstał pożar endogeniczny. Z zagrożonego rejonu wycofano 167 pracowników bez użycia aparatów ucieczkowych. W dniu 12.08.2009 r. została zakończona akcja pożarowa.
- 6) KWK „Sośnica-Makoszowy” Ruch „Sośnica” w dniu 11 sierpnia 2009 roku, w rejonie likwidowanej ściany 7D7z w pokładzie 407/2 na poziomie 950 m, zaizolowanej podwójnymi tamami murowanymi w chodnikach przyścianowych, zaistniał pożar endogeniczny, który objawiał się wypływem tlenu węgla o stężeniu 160 ppm spoza tamy izolacyjnej w chodniku 7a. Z zagrożonego rejonu wycofano 30 pracowników bez użycia aparatów ucieczkowych. W dniu 14.08.2009 r. została zakończona akcja pożarowa.
- 7) KWK „Mysłowice-Wesoła” Ruch „Wesoła” w dniu 22 września 2009 roku, w chodniku wentylacyjnym B-3 badawczym, w pokładzie 510 B, poziom 665 m, oddział PRP-4, w stropie wyrobiska powstał pożar endogeniczny objawiający się podwyższonym stężeniem CO, stwierdzonymi węglowodorami aromatycznymi i lekkimi dymami. Ze strefy zagrożenia wycofano 14 pracowników bez użycia aparatów ucieczkowych. W dniu 24.09.2009 r. zakończona została akcja pożarowa.
- 8) KWK „Piekary” w dniu 22 września 2009 roku, w dowerzchni wentylacyjnej 2 pokład 510 w warstwie III przystropowej, na poziomie 415 m, oddział GZUG Sp. z o.o., powstał pożar objawiający się wzmożonym wydzielaniem CO i lekkimi dymami (nastąpiło zapalenie się węgla w płocie utworzonym w południowo-wschodnim ociosie dowerzchni). Z zagrożonego rejonu wycofano 3 pracowników bez użycia aparatów ucieczkowych. W dniu 22.09.2009 r. została zakończona akcja pożarowa.
- 9) KWK „Pniówek” w dniu 19 grudnia 2009 roku, w zrobach ściany W-3, w pokładzie 361, na poziomie 830 m powstał pożar na skutek samozagrzania się węgla. Ze strefy zagrożenia wycofano 30 pracowników, użyto 4 aparatów ucieczkowych. W dniu 28.12.2009 r. akcja pożarowa została zakończona.
- 10) KWK „Mysłowice-Wesoła” Ruch „Mysłowice” w dniu 29 grudnia 2009 roku, w czasie wykonywania pola transportowego dla likwidacji ściany 401S w pokładzie 510, warstwa 2 na poziomie 500 m, zaistniał pożar endogeniczny. Z zagrożonego rejonu wycofano 13 osób

bez użycia aparatów uciezkowych. W dniu 31.12.2009 r. o godz. 23²⁰ zakończona została akcja pożarowa.

Ponadto zaistniał jeden jeden pożar egzogeniczny w KWK „Sośnica-Makoszowy” Ruch „Makoszowy” – w dniu 9 maja 2009 roku, w ścianie p43, pokład 412/1 na poziomie 850 m zaistniał pożar wskutek zapalenia metanu. W wyniku zapalenia się metanu i pożaru 4 pracowników uległo wypadkom lekkim. W przedmiotowym rejonie przebywało 36 pracowników, którzy o własnych siłach wycofali się z zagrożonego rejonu bez użycia aparatów uciezkowych. Akcja pożarowa została zakończona w dniu 13.05.2009 r.

W kopalniach miedzi w 2009 roku doszło do trzech pożarów:

- 1) KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Polkowice-Sieroszowice” w dniu 6 kwietnia 2009 roku, w komorze K-7/pas p-27 piętro F-3 oddział G-62, na poziomie 1100 m powstał pożar w komorze silnika spalinowego ładowarki typu LKP-0900 (prawdopodobnie) na skutek rozszczelnienia przewodu paliwowego. Z zagrożonego rejonu wycofano 32 osoby, w tym 1 pracownik użył aparatu uciezkowego. Akcję pożarową zakończono w dniu 6.04.2009 r.
- 2) KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Polkowice-Sieroszowice” w dniu 30 kwietnia 2009 roku, w chodniku W-355 z przecinki P-1 na poziomie 1050 m, oddział G-63 nastąpiło zapalenie pojazdu SWT-T ISUZU (otwarty ogień, gęste dymy z komory silnikowej). Z przedmiotowego rejonu wycofano 46 osób, z których 14 użyło aparatów uciezkowych. Akcja pożarowa została zakończona w dniu 30.04.2009 r.
- 3) KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Rudna” w dniu 7 listopada 2009 roku, w komorze K-24 pas P-13a oddział G-22 na poziomie 1050 m powstał pożar samojedźnego wozu do obrywki SWB 2CD. Z zagrożonego rejonu wycofano 21 osoby, w tym 3 pracowników użyło aparatów uciezkowych. Akcję pożarową zakończono w dniu 7.11.2009 r.

W 2008 roku w podziemnych zakładach górniczych zaistniało 14 pożarów (6 endogenicznych i 8 egzogenicznych), które spowodowały 19 wypadków lekkich. W kopalniach węgla kamiennego zaistniało 11 pożarów. W kopalniach rud miedzi zaistniały trzy pożary.

W 2008 r. wystąpiły ponadto dwa pożary w otworowych zakładach górniczych.

W odkrywkowych zakładach górniczych zaistniał 1 pożar egzogeniczny, w KWB „Konin” Odkrywka „Józwin”, w dniu 5 maja 2009 r., gdzie nastąpiło zapalenie węgla w czujniku tarcia tańcucha o płaszczyznę rolki podtrzymującej zablokowanej przez urobek.

2.4. Zagrożenie metanowe

W 2009 roku w kopalniach węgla kamiennego miały miejsce trzy zdarzenia związane z zagrożeniem metanowym, które spowodowały 20 wypadków śmiertelnych oraz 38 wypadków ciężkich i lekkich. Zdarzenia te miały miejsce w:

- 1) KWK „Sośnica-Makoszowy” Ruch „Makoszowy” w dniu 9 maja 2009 roku, w ścianie p43, pokład 412 na poziomie 850 m powstał pożar wskutek zapalenia metanu. W wyniku pożaru 4 pracowników uległo wypadkom lekkim. W przedmiotowym rejonie przebywało 36 pracowników, którzy o własnych siłach wycofali się z zagrożonego rejonu bez użycia aparatów uciezkowych. Akcja pożarowa została zakończona w dniu 13.05.2009 r.
- 2) KWK „Wujek” Ruch Śląsk w dniu 18 września 2009 roku, w rejonie ściany 5, w pokładzie 409 na poziomie 1050 m miało miejsce zapalenie i wybuch metanu, które spowodowało wypadek zbiorowy 54 pracowników, w tym 20 wypadków śmiertelnych i 25 wypadków ciężkich. W dniu 24.09.2009 r. o godzinie 15⁰⁰ zakończona została akcja ratownicza. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego Decyzją nr 27 z dnia 18 września 2009 roku, powołał Komisję dla zbadania przyczyn i okoliczności zapalenia metanu oraz wypadku zbiorowego, zaistniałego w dniu 18 września 2009 r. w Katowickim Holdingu Węglowym S.A., Kopalni Węgla Kamiennego „Wujek” Ruch Śląsk w Rudzie Śląskiej. Komisja zakończy prace w terminie do dnia 31 marca 2010 roku.
- 3) KWK „Zofiówka” w dniu 20 października 2009 roku w czasie urabiania kombajnem zwężonych skał, o dużej skłonności do iskrzenia, bez uprzedniego nawodnienia calizny oraz przy niesprawnym zraszaniu na organach urabiających w strefie uskokowej od 16 do 21 sekcji w ścianie E-8 pokład 418/1-2, poziom 900 m, nastąpiło zaiskrzenie skał w rejonie sekcji nr 21, w wyniku czego doszło do lokalnego zapalenia się metanu na wysokości górnego organu urabiającego. Palący się metan został ugaszony po około 1 minucie przez przodowego ściany za pomocą gaśnicy proszkowej, będącej na wyposażeniu kombajnu.

W 2008 roku w kopalniach węgla kamiennego miały miejsce trzy zdarzenia związane z zagrożeniem metanowym, które spowodowały 8 wypadków śmiertelnych, 5 wypadków ciężkich i 13 wypadków lekkich.

2.5. Zagrożenie wybuchem pyłu węglowego

W 2009 roku nie zaistniał ani jeden przypadek wybuchu pyłu węglowego.

W roku 2008 miał miejsce jeden wybuch pyłu węglowego, który spowodował dwa wypadki śmiertelne i jeden lekki.

2.6 Zagrożenie wyrzutami gazów i skał

W 2009 roku zaistniał wyrzut gazów i skał w KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Rudna” – w dniu 7 września 2009 roku, w chodniku T-169a, w pokładzie rudy miedzi o grubości 3,2 m, poziom 1200 m, w oddziale G-7 PeBeKa Lubin wystąpił wyrzut gazów i skał (ilość mas powyrzutowych szacunkowo określono na około 1200 m³).

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego, zarządzeniem nr 26 z dnia 16 września, powołał komisję do spraw Zagrożenia Wyrzutami Gazów i Skał w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Rudy Miedzi. Komisja ma zakończyć prace do dnia 30 września 2010 roku.

W 2008 roku nie zaistniał wyrzut gazów i skał.

2.7 Zagrożenie wodne

W czerwcu i lipcu 2009 roku, w wyniku intensywnych opadów atmosferycznych w kilku odkrywkowych zakładach górniczych, miały miejsce niebezpieczne zdarzenia:

- 1) Kopalnia Kruszywa Naturalnego „Waryś” – w dniu 24 czerwca 2009 roku, wskutek trwających trzy dni opadów atmosferycznych, nastąpiło przedostanie się wód opadowych do wyrobiska górniczego, które spowodowało konieczność przerwania robót eksploatacyjnych,
- 2) Kopalnia Odkrywkowa Łtów „Wola Rzędzińska” – w dniu 27 czerwca 2009 roku, w wyniku długotrwałych opadów atmosferycznych podtopieniu uległo wyrobisko eksploatacyjne, do którego dopłynęła wezbrana woda z rowu melioracyjnego Jesionna, przebiegającego wzdłuż wschodnich i południowych granic terenu górniczego. Przedostanie się wód opadowych do wyrobisk zakładu górniczego, spowodowało konieczność przerwania robót eksploatacyjnych oraz wyłączenia zasilania pompowni. Wysoki poziom wody spowodował zalanie pomieszczenia pompowni. W dniu 2.07.2009 r. o godz. 14³⁰, po wykonaniu obwałowań rowu melioracyjnego, uruchomiono pompy odwadniające i ruch zakładu górniczego.
- 3) Zakład Górniczy „Parkosz-Szczyrki” – w dniu 25 czerwca 2009 roku czterogodzinny ulewny deszcz spowodował spiętnienie wody w lokalnym potoku, która wlała się do wyrobiska górniczego rozmywając częściowo jego skarpy; w wyniku zdarzenia nie nastąpiło zagrożenie ludzi ani maszyn zakładu górniczego,
- 4) Kopalnia „Pilce” – w dniu 26 czerwca 2009 roku, w wyniku podwyższonego stanu rzeki Nysa Kłodzka doszło do zakłóceń w ruchu zakładu górniczego. Załoga została wycofana i wyłączono napięcie zasilające urządzenia, a sprzęt możliwy do zabezpieczenia ewakuowano. Po przekroczeniu poziomu 400 cm na wodowskazie w miejscowości Bardo woda wdarła się do wyrobisk eksploatacyjnych, a zalaniu uległy przenośniki taśmowe oraz zasilanie,

5) Kopalnia „Paczków” – w dniu 26 czerwca 2009 roku, w wyniku bardzo dużego dopływu wody do zbiornika Topola nastąpiło przelanie się wody przez groblę, na której zabudowane są przenośniki taśmowe w miejscu, gdzie grobla została celowo obniżona i dodatkowo zabezpieczona płytami betonowymi. Mimo prac zabezpieczających w miejscu zwiększonego przepływu, woda uszkodziła ok. 50 m grobli, część przenośników i linię zasilającą; wcześniej w zakładzie górniczym wycofano załogę, wyłączono napięcie zasilające urządzenia, a sprzęt możliwy do zabezpieczenia ewakuowano,

6) Kopalnia Wapienia Strzelce Opolskie – w dniu 5 lipca 2009 roku intensywne opady atmosferyczne spowodowały wzmożony napływ wód do wyrobiska, a tym samym podniesienie się powierzchni lustra wody na poziomie III do spągu poziomu II oraz powierzchni lustra wody w rzępiu pompowni, skąd woda odprowadzana była rurociągiem do rowu i dalej do rzeki Mała Panew.

W 2008 roku nie wystąpiły zdarzenia związane z zagrożeniem wodnym.

3. Główne przyczyny wypadków śmiertelnych i ciężkich oraz innych niebezpiecznych zdarzeń

Do głównych przyczyn wypadków śmiertelnych i ciężkich oraz innych niebezpiecznych zdarzeń w 2009 r. należały:

- 1) Zapalenie i wybuch metanu.
- 2) Tąpania.
- 3) Nieprawidłowy stan techniczny maszyn i urządzeń.
- 4) Wykonywanie robót górniczych oraz transportowych niezgodnie z ustaleniami w dokumentacjach, technologiach i regulaminach.
- 5) Przebywanie pracowników na drogach transportowych w czasie ruchu środków transportowych lub w bezpośrednim sąsiedztwie będących w ruchu elementów maszyn.
- 6) Wykonywanie czynności konserwacyjno-obslugowych przenośników będących w ruchu.
- 7) Nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów w zakresie organizacyjno-technicznym prowadzonych prac w warunkach szczególnie niebezpiecznych oraz brak skutecznego nadzoru nad tymi pracami.
- 8) Niewypełnianie przez osoby dozoru ruchu podstawowych obowiązków w zakresie nadzoru i kontroli nad wykonywanymi pracami i czynnościami oraz niewłaściwa kontrola maszyn i urządzeń.
- 9) Łamanie podstawowych zasad i wymagań w zakresie eksploatacji i prowadzenia prac przy urządzeniach elektroenergetycznych.
- 10) Niestosowanie środków ochrony indywidualnej.

Załącznik nr 3

Działalność komisji powołanych przez Prezesa WUG

Niniejszy załącznik stanowi omówienie działalności powoływanych przez Prezesa WUG specjalnych komisji do kompleksowego opiniowania stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych oraz tzw. „komisji wypadkowych” powoływanych przez Prezesa WUG do zbadania przyczyn i okoliczności wypadków w zakładach górniczych.

1. Komisje specjalne

Zgodnie z artykułem 107 ust. 8 pkt 3 Prezes Wyższego Urzędu Górniczego powołuje specjalne komisje do kompleksowego opiniowania stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń naturalnych i technicznych w zakładach górniczych oraz zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego. W dokumencie „Strategia działania urzędów górniczych na lata 2006–2010. Cele i zadania na 2009 r.” zostało ujęte zadanie dotyczące weryfikacji organizacji oraz zasad działania komisji specjalnych powoływanych przez Prezesa WUG do kompleksowego opiniowania stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego zarządzeniami i decyzjami ogłoszonymi w Dzienniku Urzędowym Wyższego Urzędu Górniczego Nr 2 z dnia 22 lutego 2008 r. powołał:

- Komisję Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie, zarządzeniem nr 1 z dnia 7 stycznia 2008 r.; skład osobowy Komisji ustalony został decyzją nr 5 z dnia 7 stycznia 2008 r. i zmieniony decyzjami: nr 28 z dnia 17 marca 2008 r., nr 45 z dnia 5 września 2008 r. i nr 49 z dnia 6 listopada 2008 r. oraz decyzjami: nr 5 z dnia 02.02.2009 r., nr 34 z dnia 12.11.2009 r. i nr 35 z dnia 18.11.2009 r.;
- Komisję do spraw Ochrony Powierzchni, zarządzeniem nr 2 z dnia 7 stycznia 2008 r.; skład osobowy Komisji ustalony został decyzją nr 6 z dnia 7 stycznia 2008 r.;
- Komisję do spraw Atmosfery Kopalnianej i Zagrożeń Aerologicznych w Podziemnych Zakładach Górniczych, zarządzeniem nr 3 z dnia 7 stycznia 2008 r.; skład osobowy Komisji ustalony został decyzją nr 7 z dnia 7 stycznia 2008 r. i uzupełniony decyzją nr 16 z dnia 4 lutego 2008 r.;

- Komisję do spraw Tępań, Obudowy i Kierowania Stropem w Podziemnych Zakładach Górniczych, zarządzeniem nr 4 z dnia 7 stycznia 2008 r.; skład osobowy Komisji ustalony został decyzją nr 8 z dnia 7 stycznia 2008 r. oraz decyzją nr 7 z dnia 26.02.2009 r., w sprawie zmian składu osobowego;
- Komisję do spraw Zagrożeń Wodnych i Gospodarki Odpadami, zarządzeniem nr 5 z dnia 7 stycznia 2008 r.; skład osobowy Komisji ustalony został decyzją nr 9 z dnia 7 stycznia 2008 r.;
- Komisję do spraw Szkoleń w Górnictwie, decyzją nr 4 z dnia 7 stycznia 2008 r., ustalony został skład osobowy Komisji, następnie uzupełniony decyzją nr 17 z dnia 4 lutego 2008 r.

Decyzjami nr 10–14 z dnia 7 stycznia 2008 r. Prezes WUG wyznaczył stałych przedstawicieli Wyższego Urzędu Górniczego do udziału w pracach Komisji specjalnych. W przypadku Komisji do spraw Tępań, Obudowy i Kierowania Stropem w Podziemnych Zakładach Górniczych Prezes WUG dokonał zmiany stałych przedstawicieli WUG decyzją nr 39 z dnia 8 lipca 2008 r.

Stawki należności za udział w posiedzeniach Komisji oraz za przygotowanie koreferatu do wniosku o wydanie opinii zostały ustalone zarządzeniem nr 11 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 12 czerwca 2008 r. Zarządzenie to nie obejmuje działalności Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie, której członkowie za udział w posiedzeniach nie pobierają wynagrodzenia.

1.1. Komisja Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie

Komisja Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie jest organem opiniodawczo-doradczym Prezesa WUG. Przyjęte na posiedzeniu Komisji wnioski w formie Uchwały przekładają się na konkretne inicjatywy działań podejmowanych przez Prezesa WUG w odniesieniu do organów nadzoru górniczego, a także przedsiębiorców górniczych, w zakresie poprawy stanu bezpieczeństwa pracy w zakładach górniczych. W uzasadnionych przypadkach stanowią podstawę wystąpień Prezesa WUG kierowanych do jednostek naukowo-badawczych, czy organów administracji rządowej. Skład Komisji ma charakter interdyscyplinarny, grupując przedstawicieli przedsiębiorców, pracodawców, związków zawodowych, wyższych uczelni i instytutów badawczych, Głównego Inspektoratu Państwowej Inspekcji Pracy, Zarządu Głównego SITG.

Zakres prac Komisji obejmuje wszystkie rodzaje górnictwa (podziemne, odkrywkowe, otworowe). Głównym przesłaniem i celem działalności Komisji jest utrzymanie tendencji poprawy bezpieczeństwa pracy w górnictwie oraz eliminacja zagrożeń.

Komisja, ze względu na swój interdyscyplinarny charakter, pełni również rolę instytucji dialogu społecznego działającej przy jednostkach administracji rządowej

Do głównych zadań Komisji należy przygotowanie i przedkładanie Prezesowi WUG opinii i wniosków wynikających z:

- dokonywanych ocen stanu bezpieczeństwa pracy w zakładach górniczych oraz działań organów nadzoru górniczego mających na celu jego poprawę,
- dokonywanych ocen przestrzegania i stosowania przepisów wydanych na podstawie Prawa geologicznego i górniczego,
- innych rozpatrywanych na zlecenie Prezesa WUG ważnych dla bezpieczeństwa problemów,
- zgłoszonych podczas posiedzeń Komisji przez jej członków, ważnych dla bezpieczeństwa pracy w górnictwie zagadnień.

W 2009 r. odbyły się dwa posiedzenia Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie. W podjętych uchwałach Komisja, odnosząc się do stanu bezpieczeństwa w górnictwie, uznała za konieczne i wskazane:

- wprowadzenie dla kierowników zespołów pracowniczych i dozoru górniczego szkoleń, uwzględniających oddziaływanie czynnika ludzkiego na stan wypadkowości,
- promowanie w miejscu pracy przyjętej polityki bezpieczeństwa i higieny pracy, uwzględniającej wewnętrzne cechy pracowników oraz propagowanie postaw i zachowań pozytywnych, przynoszących korzyści osobiste i społeczne w tym zakresie,
- zwiększenie stopnia nietolerancji załóg pracowniczych dla ryzykownych zachowań w czasie wykonywania pracy, jako niezbędnego elementu tworzenia kultury bezpiecznej organizacji pracy,
- przekazanie pracownikom – podczas realizacji szkoleń – w sposób przekonywujący i zrozumiały, sposobu postępowania w przypadkach uaktywnienia się zagrożeń oraz popularyzacji oceny ryzyka zawodowego, jako nieodłącznego elementu wykonywanej pracy,
- rozszerzanie zakresu współpracy z jednostkami naukowo-badawczymi obejmujące doskonalenie metod rozpoznawania, monitorowania i zwalczania występujących zagrożeń naturalnych, a także wdrażanie nowych, bardziej efektywnych sposobów oceny stanu tych zagrożeń,
- bezwzględne stosowanie zasady „zero tolerancji” dla osób naruszających przepisy oraz dla ryzykownych zachowań w czasie wykonywania pracy,

- wprowadzanie przez przedsiębiorców górniczych bezpośredniego monitoringu niebezpiecznych rejonów i miejsc pracy o istotnym wpływie na wypadkowość,
- dokonanie analizy długości dróg i czasu dojścia pracowników kopalń węgla kamiennego do miejsc wykonywania pracy, w celu ograniczenia zmęczenia fizycznego przed jej rozpoczęciem, co powinno ograniczyć liczbę wypadków zależnych od czynnika ludzkiego,
- zatrudnianie w miejscach o najwyższym nasileniu występujących zagrożeń (zagrożeń skojarzonych), brygad (podmiotów) złożonych z pracowników doświadczonych i odpowiednio przeszkolonych,
- rozszerzenie monitorowania składu atmosfery kopalnianej o parametry temperatury i wilgotności oraz przekazywanie tak uzyskanych danych odpowiednim służbom kopalnianym, w celu podjęcia stosownych działań,
- udział związków zawodowych w ocenie realizacji uchwał Komisji dotyczących podniesienia stanu bezpieczeństwa pracy w kopalniach oraz w prezentacji tej oceny na posiedzeniach Komisji.

1.2. Komisja ds. Ochrony Powierzchni

W roku 2009 odbyło się jedno wyjazdowe posiedzenie plenarne Komisji ds. Ochrony Powierzchni, w trakcie którego zaopiniowano „Program eksploatacji złoża i ochrony powierzchni kopalń „Marcel” i „Jankowice” w Polu Markłowice na lata 2010 do 2014 oraz perspektywnie do wyczerpania złoża” – opracowany przez Kompanię Węglową S.A. O/KWK „Marcel” i O/KWK „Jankowice”. W opinii do przedmiotowego programu, wydanej w formie uchwały, Komisja odniosła się w szczególności do prawidłowości projektowanych rozwiązań technicznych, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego oraz bezpieczeństwa użytkowania obiektów powierzchniowych.

1.3. Komisja ds. Atmosfery Kopalnianej i Zagrożeń Aerologicznych w Podziemnych Zakładach Górniczych

W 2009 r. odbyły się trzy posiedzenia Komisji, podczas których rozpoznano i zaopiniowano trzy wnioski dotyczące prowadzenia robót górniczych w kopalniach węgla kamiennego. Komisja na wniosek dyrektorów okręgowych urzędów górniczych (przedsiębiorców), wypracowała opinie w sprawie:

- eksploatacji ściany Cw-2, pokł 364/2 prowadzonej na warunkach specjalnych, tj. w IV kategorii zagrożenia metanowego i poniżej poziomu udostępnienia, KWK „Budryk”,

- likwidacji ściany Cw-4, pokł. 358/1, KWK „Budryk”,
- prowadzenie robót gór. w pokł. 409 na poziomie 1050 m (w polu Panewnickim) w świetle zaistniałego zapalenia i wybuchu metanu w dniu 18.09.2009 r. w rejonie ściany 5”, KWK „Wujek” Ruch „Śląsk”.

1.4. Komisja ds. Tępań, Obudowy i Kierowania Stropem w Podziemnych Zakładach Górniczych

W roku 2009 Komisja odbyła 6 posiedzeń, na których rozpatrzono i zaopiniowano 14 wniosków i wysłuchano jednej informacji, tj.:

- 6 kompleksowych projektów eksploatacji pokładów zagrożonych tępaniami dla kopalń węgla kamiennego: „Marcel”, „Sośnica-Makoszowy”, „Szczygłowice”, „Jankowice”, „Kazimierz-Juliusz” i „Wujek”,
- 5 aneksów do Kompleksowych projektów eksploatacji dla kopalń węgla kamiennego: „Halemba”, „Jas-Mos”, „Mysłowice Wesoła”, „Staszic” (dwukrotnie),
- 1 aneks do kompleksowego projektu dla KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Rudna”,
- 2 wnioski dotyczące dalszego prowadzenia robót górniczych w kopalniach węgla kamiennego: „Halemba-Wirek” i „Bielszowice”,
- 1 informację o dotychczasowym przebiegu eksploatacji oraz sposobie dalszego prowadzenia robót w polu G -11/8 w O/ZG „Rudna”.

Wszystkie wnioski załatwiono pozytywnie. W wyniku obrad Komisji podjęto 15 Uchwał.

Powyższe wnioski do Komisji kierowane były przez:

- Dyrektorów OUG – 8,
- Przedsiębiorców – 6.

1.5. Komisja ds. Zagrożeń Wodnych i Gospodarki Odpadami

W roku 2009 Komisja odbyła jedno posiedzenie, na którym rozpatrzyła skierowany przez Dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego w Gliwicach wniosek Kompanii Węglowej S.A., „Projektu zmian systemu i poziomu odwadniania Ruchu „Wirek” Oddziału KWK „Halemba-Wirek”, w związku z jego likwidacją”.

1.6. Komisja ds. Szkoleń w Górnictwie

W roku 2009 Komisja do Spraw Szkoleń w Górnictwie nie odbyła żadnego posiedzenia.

2. Komisja po zdarzeniu

Powołana przez Prezesa WUG, zarządzeniem nr 26 z dnia 16 września 2009 r., Komisja do spraw Zagrożenia Wyrzutami Gazów

i Skąd w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Rudy Metali, po zdarzeniu w KGHM Polska Miedź S.A., w O/ZG Rudna w Polkowicach, gdzie w drążonym chodniku wystąpiło niekontrolowane i nienaturalne nagromadzenie urobku oraz wystąpienie stężeń metanu w ilości do 0,84% związane prawdopodobnie z wyrzutem gazu i skał.

Komisja w roku 2009 odbyła dwa posiedzenia, podczas których zapoznano się z:

- przedstawionymi metodami sejsmiki w badaniach geologicznych,
- wynikami badań i dochodzenia przeprowadzonego przez OUG we Wrocławiu,
- zamierzeniami przedsiębiorcy w zakresie prowadzenia prac badawczych w rejonie miejsca zdarzenia,
- propozycjami ekspertyz i prac specjalistycznych zgłaszanymi przez członków Komisji.

Ponadto przeprowadzona została wizja miejsca zdarzenia.

Komisja w roku 2009 nie zakończyła swojej działalności.

3. Komisje powypadkowe

W 2009 roku Prezes WUG, decyzją nr 27 z dnia 18 września 2009 r., powołał Komisję dla zbadania przyczyn i okoliczności zapalenia metanu oraz wypadku zbiorowego, zaistniałych w dniu 18 września 2009 r. w Katowickim Holdingu Węglowym S.A., Kopalni Węgla Kamiennego „Wujek” Ruch „Śląsk” w Rudzie Śląskiej.

Do zadań Komisji należało:

- dokonanie analizy przyczyn i okoliczności zapalenia metanu oraz wypadku zbiorowego, zaistniałych w dniu 18 września 2009 r. w Katowickim Holdingu Węglowym S.A. z siedzibą w Katowicach, Kopalni Węgla Kamiennego „Wujek”, Ruch „Śląsk” w Rudzie Śląskiej, w ścianie 5 w pokładzie 409 na poziomie 1050 m,
- przeprowadzenie oceny przebiegu akcji ratowniczej,
- przedstawienie wniosków wynikających z analizy i oceny, o których mowa w pkt 1 i 2, oraz propozycji zaleceń zmierzających do zapobieżenia podobnym zdarzeniom w przyszłości.

W roku 2009 Komisja odbyła cztery posiedzenia. Prace Komisji zakończyły się w marcu 2010 r.

Ponadto w dniu 31 marca 2009 r. zakończyła prace, powołana przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, decyzją z dnia 5 czerwca 2008 r., Komisja dla zbadania przyczyn i okoliczności zapalenia i wybuchu metanu oraz wypadku zbiorowego, zaistniałych w dniu 4 czerwca 2008 r., w Jastrzębskiej Spółce Węglowej S.A., Kopalnia Węgla Kamiennego „Borynia” w Jastrzębiu Zdroju

Komisja odbyła w roku 2009 pięć posiedzeń. W sprawozdaniu z prac Komisji stwierdzono, że przyczyną zapalenia i wybuchu metanu były m.in. prawdopodobnie następujące czynniki:

- rozwijający się endogeniczny pożar szczelinowy węgla pozostawionego w „płotach” pomiędzy chodnikami F-22b i F-22a oraz F-22a i F-21 w pokładzie 405/1,
- palący się, na skutek samozapalenia, klej poliuretanowy, zastosowany w ścianie F-22 do klejenia szczeliny uskokowej w rejonie sekcji nr 78 i 80,
- zwarcie doziemne w znajdującym się pod napięciem uszkodzonym przewodzie elektroenergetycznym, zasilającym wyłącznik stycznikowy agregatu hydraulicznego wiertnicy na zbiorze nr XVIII w chodniku F-22b.

Ponadto Komisja sformułowała szereg wniosków w odniesieniu do JSW S.A. KWK „Borynia”, przedsiębiorców wydobywających węgiel kamienny, jednostek naukowo-badawczych oraz propozycje dotyczące zmian w przepisach górniczych a także wskazano na potrzebę zmiany zapisu § 97 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 12 czerwca 2002 r. w sprawie ratownictwa górniczego (Dz. U. Nr 94, poz. 838, z późn. zm.) na następujący: „W przypadku, gdy prace ratownicze są prowadzone w kilku miejscach równocześnie, kierownik akcji ratowniczej powinien rozważyć potrzebę założenia kilku baz. W przypadku podjęcia takiej decyzji kierownik akcji ratowniczej wyznacza kierowników akcji na dole, odpowiednio do ilości założonych baz oraz określa ich kompetencje”.

W dniu 31 marca 2009 r. zakończyła prace, powołana decyzją Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego nr 44 z dnia 4 września 2008 r., Komisja dla zbadania przyczyn i okoliczności uszkodzenia obudowy szybu wentylacyjnego V oraz katastrofy budowlanej – zniszczenia obiektów budowlanych zakładu górnego w rejonie

tego szybu, zaistniałych w dniu 4 września 2008 r. w Kompanii Węglowej S.A., Oddział Kopalnia Węgla Kamiennego „Szczygłowice” w Knurowie.

Komisja odbyła w roku 2009 cztery posiedzenia oraz zorganizowała dwa seminaria w merytorycznym zakresie.

W sprawozdaniu z prac Komisji stwierdzono, że przyczyną uszkodzenia obudowy szybu wentylacyjnego było:

- prowadzenie wielokrotnej, nierównomierniej eksploatacji, w sąsiedztwie filarów ochronnych szybów V i VI, KWK „Szczygłowice”, która między innymi spowodowała pogorszenie warunków hydrogeologicznych i geologiczno-inżynierskich wokół szybów,
- nieprzeprowadzanie bieżących prac remontowych obudowy szybu V pomimo, że kolejne ekspertyzy z lat: 1998, 2005, 2007 i 2008, wskazywały na pogorszony stan obudowy, a niektóre z nich zalecały konieczność dokonania natychmiastowej naprawy.

Stwierdzono również, że przyczyną katastrofy budowlanej było naruszenie stateczności podłoża gruntowego pod obiektami zlokalizowanymi w rejonie leja o dużym zasięgu oddziaływania, powstałego w wyniku wdarcia się do szybu V mas ziemnych, poprzez uszkodzoną obudowę.

Ponadto Komisja sformułowała szereg wniosków w odniesieniu do przedsiębiorców wydobywających węgiel kamienny, jednostek naukowo-badawczych oraz propozycje dotyczące zmian w przepisach obowiązującego prawa, przez wprowadzenie do Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. z 2002 r. Nr 139, poz. 1169 oraz z 2006 r. Dz. U. Nr 124, poz. 863) zobowiązania przedsiębiorcy do: przeprowadzania nie rzadziej niż co 5 lat badania stanu technicznego obudowy szybów i szybików przez rzeczoznawcę do spraw ruchu zakładu górnego, w zakresie przez niego ustalonym.

Załącznik nr 4

Akty normatywne Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego

Lp.	Akt	Podstawa prawna	Miejsce ogłoszenia
ZARZĄDZENIA			
1.	zarządzenie nr 1 z dnia 8 stycznia 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wydatków publicznych związanych z pracami niektórych organów opiniodawczych i doradczych Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	art. 103 ust. 4 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.)	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 9
2.	zarządzenie nr 2 z dnia 8 stycznia 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie Kolegium Redakcyjnego miesięcznika Wyższego Urzędu Górniczego „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”	art. 107 ust. 8 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.)	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 10
3.	zarządzenie nr 3 z dnia 30 stycznia 2009 r. w sprawie Rady Programowej miesięcznika Wyższego Urzędu Górniczego „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”	art. 25 ust. 7 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.)	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 11
4.	zarządzenie nr 4 z dnia 30 stycznia 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminu organizacyjnego Wyższego Urzędu Górniczego	art. 39 ust. 6 i 8 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 199, z późn. zm.)	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 12
5.	zarządzenie nr 5 z dnia 6 lutego 2009 r. w sprawie uzupełnienia składu Komisji do spraw opiniowania stanu zagrożenia wodnego i zawałowego oraz podjęcia niezbędnych działań profilaktycznych dla zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania Kopalni Soli „Wieliczka” S.A. w Wieliczce	art. 107 ust. 8 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 13
6.	zarządzenie nr 6 z dnia 20 lutego 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie korzystania z samochodów osobowych w urzędach górniczych	art. 107 ust. 9 i art. 108 ust. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 14
7.	zarządzenie nr 7 z dnia 10 kwietnia 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji do spraw opiniowania stanu zagrożenia wodnego i zawałowego oraz podjęcia niezbędnych działań profilaktycznych dla zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania Kopalni Soli „Wieliczka” S.A. w Wieliczce	art. 107 ust. 8 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 4, poz. 24
8.	zarządzenie nr 8 z dnia 15 kwietnia 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminu organizacyjnego Wyższego Urzędu Górniczego	art. 39 ust. 6 i 8 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 199, z późn. zm.)	Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 36
9.	zarządzenie nr 9 z dnia 15 kwietnia 2009 r. w sprawie trybu wykonywania czynności inspekcyjno-technicznych przez pracowników Wyższego Urzędu Górniczego	art. 107 ust. 1 i 9 oraz art. 117a ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 37

10.	zarządzenie nr 10 z dnia 15 kwietnia 2009 r. w sprawie trybu przeprowadzania kontroli wewnętrznej w urzędach górniczych	art. 107 ust. 1 i 9 oraz art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 38
11.	zarządzenie nr 11 z dnia 29 kwietnia 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminu organizacyjnego okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych	art. 108 ust. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 39
12.	zarządzenie nr 12 z dnia 29 kwietnia 2009 r. w sprawie trybu wykonywania czynności inspekcyjno-technicznych przez pracowników okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych	art. 107 ust. 1 oraz art. 108 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 40
13.	zarządzenie nr 13 z dnia 29 kwietnia 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie Kolegium Redakcyjnego miesięcznika Wyższego Urzędu Górniczego „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”	art. 107 ust. 8 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 7, poz. 41
14.	zarządzenie nr 14 z dnia 13 maja 2009 r. w sprawie uzupełnienia składu Komisji do spraw opiniowania stanu zagrożenia wodnego i zawałowego oraz podjęcia niezbędnych działań profilaktycznych dla zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania Kopalni Soli „Wieliczka” S.A. w Wieliczce	art. 107 ust. 8 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 7, poz. 42
15.	zarządzenie nr 15 z dnia 17 czerwca 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminu organizacyjnego Wyższego Urzędu Górniczego	art. 39 ust. 6 i 8 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów	Dz. Urz. WUG Nr 7, poz. 43
16.	zarządzenie nr 16 z dnia 19 czerwca 2009 r. w sprawie stanowisk w urzędach górniczych oraz działającym przy Wyższym Urzędzie Górniczym Zakładzie Obsługi Gospodarczej, z którymi może łączyć się dostęp do informacji niejawnych	art. 107 ust. 1 i 9 oraz art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 8, poz. 49
17.	zarządzenie nr 17 z dnia 26 czerwca 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji do spraw opiniowania stanu zagrożenia wodnego i zawałowego oraz podjęcia niezbędnych działań profilaktycznych dla zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania Kopalni Soli „Wieliczka” S.A. w Wieliczce	art. 107 ust. 8 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 8, poz. 50
18.	zarządzenie nr 18 z dnia 1 lipca 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminu organizacyjnego okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych	art. 108 ust. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 8, poz. 51
19.	zarządzenie nr 19 z dnia 1 lipca 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie trybu wykonywania czynności inspekcyjno-technicznych przez pracowników okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych	art. 107 ust. 1 oraz art. 108 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 8, poz. 52

20.	zarządzenie nr 20 z dnia 21 lipca 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych pracowników Wyższego Urzędu Górniczego, okręgowych urzędów górniczych, Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urzędów Energomechanicznych oraz działającego przy Wyższym Urzędzie Górniczym Zakładu Obsługi Gospodarczej	art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854, z późn. zm.) oraz art. 3 ust. 2 i art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335, z późn. zm.)	Dz. Urz. WUG Nr 8, poz. 53
21.	zarządzenie nr 21 z dnia 21 lipca 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie dokonywania przez urzędy górnicze wydatków publicznych nieobjętych przepisami o zamówieniach publicznych	art. 107 ust. 9 oraz art. 108 ust. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 8, poz. 54
22.	zarządzenie nr 22 z dnia 3 sierpnia 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminu organizacyjnego okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urzędów Energomechanicznych	art. 108 ust. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 9, poz. 58
23.	zarządzenie nr 23 z dnia 11 sierpnia 2009 r. w sprawie organizacji służby przygotowawczej w okręgowych urzędach górniczych oraz w Urzędzie Górniczym do Badań Kontrolnych Urzędów Energomechanicznych	art. 108 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 9, poz. 59
24.	zarządzenie nr 24 z dnia 18 sierpnia 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie korzystania z samochodów osobowych w urzędach górniczych	art. 107 ust. 9 i art. 108 ust. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 9, poz. 60
25.	zarządzenie nr 25 z dnia 1 września 2009 r. w sprawie instrukcji inwentaryzacyjnej	art. 4 ust. 5 zdanie pierwsze ustawy z dnia 26 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, z późn. zm.)	Dz. Urz. WUG Nr 10, poz. 68
26.	zarządzenie nr 26 z dnia 16 września 2009 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Zagrożenia Wyrzutami Gazów i Skąd w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Rudy Metali	art. 107 ust. 8 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 11, poz. 69
27.	zarządzenie nr 27 z dnia 17 września 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wydatków publicznych związanych z pracami niektórych organów opiniodawczych i doradczych Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	art. 103 ust. 4 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych	Dz. Urz. WUG Nr 11, poz. 70
28.	zarządzenie nr 28 z dnia 22 września 2009 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania „Procedury naboru kandydatów do korpusu służby cywilnej w okręgowych urzędach górniczych oraz Urzędzie Górniczym do Badań Kontrolnych Urzędów Energomechanicznych”	art. 108 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 13, poz. 77
29.	zarządzenie nr 29 z dnia 2 października 2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji do spraw Zagrożenia Wyrzutami Gazów i Skąd w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Rudy Metali	art. 107 ust. 8 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 13, poz. 78
30.	zarządzenie nr 30 z dnia 16 października 2009 r. w sprawie opracowywania, uzgadniania, ewidencjonowania oraz ogłaszania wewnętrznych aktów prawnych w Wyższym Urzędzie Górniczym	art. 107 ust. 9 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 13, poz. 79

31.	zarządzenie nr 31 z dnia 10 grudnia 2009 r. w sprawie wyznaczenia dnia, o który w grudniu 2009 r. nastąpi obniżenie wymiaru czasu pracy pracowników okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych	art. 108 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze	Dz. Urz. WUG Nr 16, poz. 93
32.	zarządzenie nr 32 z dnia 11 grudnia 2009 r. w sprawie ustalenia przedmiotu działalności Zakładu Obsługi Gospodarczej Wyższego Urzędu Górniczego z siedzibą w Katowicach	art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych	Dz. Urz. WUG Nr 16, poz. 94
33.	zarządzenie nr 33 z dnia 11 grudnia 2009 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Zakładu Obsługi Gospodarczej Wyższego Urzędu Górniczego z siedzibą w Katowicach	art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych	Dz. Urz. WUG Nr 16, poz. 95
34.	zarządzenie nr 34 z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie „Instrukcji dotyczącej szczegółowych wymagań w zakresie ochrony informacji niejawnych oznaczonych klauzulą „zastrzeżone” w urzędach górniczych”	art. 107 ust. 1 i 9 oraz art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze oraz art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 196, poz. 1631, z późn. zm.)	Dz. Urz. WUG Nr 17, poz. 98
DECYZJE			
35.	decyzja nr 1 z dnia 6 stycznia 2009 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw stosowania w praktyce urzędów górniczych przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej	§ 4 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 września 2007 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi górniczemu (M. P. Nr 62, poz. 710)	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 16
36.	decyzja nr 2 z dnia 8 stycznia 2009 r. w sprawie ustalenia składu osobowego Kolegium Redakcyjnego miesięcznika Wyższego Urzędu Górniczego „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”	§ 3 i § 7 zarządzenia nr 8 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 22 sierpnia 2005 r. w sprawie Kolegium Redakcyjnego miesięcznika Wyższego Urzędu Górniczego „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie” (Dz. Urz. WUG Nr 8, poz. 29, z późn. zm.)	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 17
37.	decyzja nr 3 z dnia 15 stycznia 2009 r. w sprawie zmiany składu Komisji dla zbadania przyczyn i okoliczności zapalenia i wybuchu metanu oraz wypadku zbiorowego, zaistniałych w dniu 4 czerwca 2008 r. w Jastrzębskiej Spółce Węglowej S.A., Kopalni Węgla Kamiennego „Borynia” w Jastrzębiu Zdroju	§ 4 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 września 2007 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi górniczemu	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 18
38.	decyzja nr 4 z dnia 30 stycznia 2009 r. w sprawie uzupełnienia składu Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji kierownika ruchu podziemnych zakładów górniczych	art. 68 ust. 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze oraz § 23 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 czerwca 2002 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji (Dz. U. Nr 84, poz. 755, z 2004 r. Nr 101, poz. 1035 oraz z 2007 r. Nr 204, poz. 1474)	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 19

39.	decyzja nr 5 z dnia 2 lutego 2009 r. w sprawie zmian w składzie Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie	§ 3 ust. 1 i 2 zarządzenia nr 1 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 7 stycznia 2008 r. w sprawie Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie (Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 12)	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 20
40.	decyzja nr 6 z dnia 13 lutego 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie prowadzenia gospodarki finansowej oraz rachunkowości w Wyższym Urzędzie Górniczym	art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości oraz art. 44 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 21
41.	decyzja nr 7 z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie odwołania ze składu Komisji do spraw Tępań, Obudowy i Kierowania Stropem w Podziemnych Zakładach Górniczych.	§ 3 ust. 2 zarządzenia nr 4 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 7 stycznia 2008 r. w sprawie Komisji do spraw Tępań, Obudowy i Kierowania Stropem w Podziemnych Zakładach Górniczych (Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 15)	Dz. Urz. WUG Nr 4, poz. 27
42.	decyzja nr 8 z dnia 26 lutego 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie powołania Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji osób kierownictwa oraz specjalistów wykonujących czynności w zakresie ratownictwa górniczego	art. 75a ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze oraz § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 15 grudnia 2005 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa oraz specjalistów wykonujących czynności w zakresie ratownictwa górniczego, zatrudnionych w podmiotach zawodowo trudniących się wykonywaniem czynności w zakresie ratownictwa górniczego (Dz. U. Nr 261, poz. 2186 oraz z 2007 r. Nr 204, poz. 1475)	Dz. Urz. WUG Nr 4, poz. 28
43.	decyzja nr 9 z dnia 5 marca 2009 r. w sprawie powołania Zespołu do opracowania założeń do projektów aktów wewnętrznych dotyczących kontroli przeprowadzanych przez pracowników urzędów górniczych	§ 4 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 września 2007 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi górniczemu	Dz. Urz. WUG Nr 4, poz. 29
44.	decyzja nr 10 z dnia 16 marca 2009 r. w sprawie powołania Zespołu do opracowywania założeń do budżetu zadaniowego Wyższego Urzędu Górniczego	§ 4 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 września 2007 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi górniczemu	Dz. Urz. WUG Nr 4, poz. 30
45.	decyzja nr 11 z dnia 17 marca 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie powołania Komisji dla zbadania przyczyn i okoliczności zapalenia i wybuchu metanu oraz wypadku zbiorowego, zaistniałych w dniu 4 czerwca 2008 r. w Jastrzębskiej Spółce Węglowej S.A., Kopalni Węgla Kamiennego „Borynia” w Jastrzębiu Zdroju	§ 4 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 września 2007 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi górniczemu	Dz. Urz. WUG Nr 4, poz. 31
46.	decyzja nr 12 z dnia 20 marca 2009 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw wdrożenia w urzędach górniczych przepisów ustawy o służbie cywilnej	§ 4 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 września 2007 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi górniczemu	Dz. Urz. WUG Nr 4, poz. 32
47.	decyzja nr 13 z dnia 1 kwietnia 2009 r. w sprawie zniesienia Zespołu do spraw zwalczania zagrożenia pyłami szkodliwymi dla zdrowia oraz wybuchem pyłu węglowego w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny	§ 2 ust. 5 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 września 2007 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi górniczemu	Dz. Urz. WUG Nr 4, poz. 33

48.	decyzja nr 14 z dnia 29 kwietnia 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie ustalenia składu osobowego Kolegium Redakcyjnego miesięcznika Wyższego Urzędu Górniczego „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”	§ 3 i § 7 zarządzenia nr 8 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 22 sierpnia 2005 r. w sprawie Kolegium Redakcyjnego miesięcznika Wyższego Urzędu Górniczego „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”	Dz. Urz. WUG Nr 7, poz. 45
49.	decyzja nr 15 z dnia 29 kwietnia 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie wyznaczenia stałych przedstawicieli Wyższego Urzędu Górniczego w Komisji do spraw Atmosfery Kopalnianej i Zagrożeń Aerologicznych w Podziemnych Zakładach Górniczych	§ 8 ust. 5 zarządzenia nr 3 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 7 stycznia 2008 r. w sprawie Komisji do spraw Atmosfery Kopalnianej i Zagrożeń Aerologicznych w Podziemnych Zakładach Górniczych (Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 14)	Dz. Urz. WUG Nr 7, poz. 46
50.	decyzja nr 16 z dnia 5 maja 2009 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw wpływu czynnika ludzkiego na zaistnienie wypadków oraz niebezpiecznych zdarzeń w kopalniach węgla kamiennego	§ 4 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 września 2007 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi górniczemu	Dz. Urz. WUG Nr 7, poz. 47
51.	decyzja nr 17 z dnia 19 czerwca 2009 r. w sprawie utworzenia stałych dyżurów w urzędach górniczych	§ 3 ust. 1 i 3 zarządzenia nr 57 Ministra Środowiska z dnia 27 października 2006 r. w sprawie tworzenia i funkcjonowania systemu stałych dyżurów (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 5, poz. 122) zmienionego zarządzeniem Ministra Środowiska z dnia 7 marca 2008 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie tworzenia i funkcjonowania systemu stałych dyżurów	Dz. Urz. WUG Nr 8, poz. 55
52.	decyzja nr 18 z dnia 29 czerwca 2009 r. w sprawie odwołania ze składu Komisji do spraw Tępań, Obudowy i Kierowania Stropem w Podziemnych Zakładach Górniczych	§ 3 ust. 2 zarządzenia nr 4 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 7 stycznia 2008 r. w sprawie Komisji do spraw Tępań, Obudowy i Kierowania Stropem w Podziemnych Zakładach Górniczych	Dz. Urz. WUG Nr 8, poz. 56
53.	decyzja nr 19 z dnia 27 lipca 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie powołania Komisji Likwidacyjnej środków trwałych stanowiących majątek Wyższego Urzędu Górniczego	§ 4 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 września 2007 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi górniczemu	Dz. Urz. WUG Nr 9, poz. 62
54.	decyzja nr 20 z dnia 27 lipca 2009 r. w sprawie powołania Rzecznika Dyscyplinarnego okręgowych urzędów górniczych i specjalistycznego urzędu górniczego	art. 124 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 227, poz. 1505, z późn. zm.)	Dz. Urz. WUG Nr 9, poz. 63
55.	decyzja nr 21 z dnia 28 lipca 2009 r. w sprawie Komitetu organizacji uroczystości „DNIA GÓRNIKA”	§ 2 ust. 5 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 września 2007 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi górniczemu	Dz. Urz. WUG Nr 9, poz. 64
56.	decyzja nr 22 z dnia 5 sierpnia 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie ustalenia składu osobowego Kolegium Redakcyjnego miesięcznika Wyższego Urzędu Górniczego „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”	§ 3 i § 7 zarządzenia nr 8 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 22 sierpnia 2005 r. w sprawie Kolegium Redakcyjnego miesięcznika Wyższego Urzędu Górniczego „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”	Dz. Urz. WUG Nr 9, poz. 65

57.	decyzja nr 23 z dnia 18 sierpnia 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie ustalenia składu Komisji Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w urzędach górniczych	§ 3 ust. 1 zarządzenia nr 20 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 22 grudnia 2005 r. w sprawie powołania Komisji Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w urzędach górniczych (Dz. Urz. WUG z 2006 r. Nr 1, poz. 10)	Dz. Urz. WUG Nr 9, poz. 66
58.	decyzja nr 24 z dnia 20 sierpnia 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie utworzenia Zespołu wartościującego stanowiska pracy w służbie cywilnej w okręgowych urzędach górniczych i w Urzędzie Górniczym do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych	§ 5 ust. 2, § 8 ust. 1 i § 21 ust. 1 i 2 zarządzenia nr 81 Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 2007 r. w sprawie zasad dokonywania opisów i wartościowania stanowisk pracy w służbie cywilnej (M. P. Nr 48, poz. 566 oraz z 2008 r. Nr 15, poz. 163)	Dz. Urz. WUG Nr 9, poz. 67
59.	decyzja nr 25 z dnia 7 września 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie powołania Zespołu do spraw wdrożenia w urzędach górniczych przepisów ustawy o służbie cywilnej	§ 4 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 września 2007 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi górniczemu	Dz. Urz. WUG Nr 11, poz. 71
60.	decyzja nr 26 z dnia 7 września 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie Komitetu organizacji uroczystości „DNIA GÓRNIKA”	§ 2 ust. 5 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 września 2007 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi górniczemu	Dz. Urz. WUG Nr 11, poz. 72
61.	decyzja nr 27 z dnia 18 września 2009 r. w sprawie powołania Komisji dla zbadania przyczyn i okoliczności zapalenia metanu oraz wypadku zbiorowego, zaistniałych w dniu 18 września 2009 r. w Katowickim Holdingu Węglowym S.A., Kopalni Węgla Kamiennego „Wujek”, Ruch „Śląsk” w Rudzie Śląskiej	§ 4 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 września 2007 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi górniczemu	Dz. Urz. WUG Nr 13, poz. 82
62.	decyzja nr 28 z dnia 28 września 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie powołania Komisji dla zbadania przyczyn i okoliczności zapalenia metanu oraz wypadku zbiorowego, zaistniałych w dniu 18 września 2009 r. w Katowickim Holdingu Węglowym S.A., Kopalni Węgla Kamiennego „Wujek”, Ruch „Śląsk” w Rudzie Śląskiej	§ 4 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 września 2007 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi górniczemu	Dz. Urz. WUG Nr 13, poz. 83
63.	decyzja nr 29 z dnia 2 października 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie ustalenia składu osobowego Kolegium Redakcyjnego miesięcznika Wyższego Urzędu Górniczego „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”	§ 3 i § 7 zarządzenia nr 8 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 22 sierpnia 2005 r. w sprawie Kolegium Redakcyjnego miesięcznika Wyższego Urzędu Górniczego „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”	Dz. Urz. WUG Nr 13, poz. 84
64.	decyzja nr 30 z dnia 12 października 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie powołania Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji kierownika ruchu podziemnych zakładów górniczych	art. 68 ust. 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze oraz § 23 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 czerwca 2002 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji	Dz. Urz. WUG Nr 13, poz. 85

65.	decyzja nr 31 z dnia 12 października 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie powołania Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji osób kierownictwa oraz specjalistów wykonujących czynności w zakresie ratownictwa górniczego	art. 75a ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze oraz § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 15 grudnia 2005 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa oraz specjalistów wykonujących czynności w zakresie ratownictwa górniczego, zatrudnionych w podmiotach zawodowo trudniących się wykonywaniem czynności w zakresie ratownictwa górniczego	Dz. Urz. WUG Nr 13, poz. 86
66.	decyzja nr 32 z dnia 16 października 2009 r. uchylająca decyzję w sprawie Dziennika Urzędowego Wyższego Urzędu Górniczego	art. 19 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 17, poz. 95)	Dz. Urz. WUG Nr 13, poz. 87
67.	decyzja nr 33 z dnia 2 listopada 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie prowadzenia gospodarki finansowej oraz rachunkowości w Wyższym Urzędzie Górniczym	art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości oraz art. 44 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych	Dz. Urz. WUG Nr 14, poz. 88
68.	decyzja nr 34 z dnia 12 listopada 2009 r. w sprawie zmiany składu Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie	§ 3 ust. 1 i 2 zarządzenia nr 1 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 7 stycznia 2008 r. w sprawie Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie (Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 12)	Dz. Urz. WUG Nr 14, poz. 89
69.	decyzja nr 35 z dnia 18 listopada 2009 r. w sprawie zmiany składu Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie	§ 3 ust. 1 i 2 zarządzenia nr 1 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 7 stycznia 2008 r. w sprawie Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie (Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 12)	Dz. Urz. WUG Nr 14, poz. 90

Załącznik nr 5

Akty normatywne Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego

Lp.	Akt	Podstawa prawna	Miejsce ogłoszenia
ZARZĄDZENIA			
1.	zarządzenie nr 1 z dnia 24 lutego 2009 r. w sprawie wdrażania w Wyższym Urzędzie Górniczym Wspólnej Metody Oceny (CAF) 2006	art. 21 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o państwowym zasobie kadrowym i wysokich stanowiskach państwowych (Dz. U. Nr 170, poz. 1217, z późn. zm.)	Dz. Urz. WUG Nr 4, poz. 25
2.	zarządzenie nr 2 z dnia 27 marca 2009 r. w sprawie wprowadzenia w Wyższym Urzędzie Górniczym „Regulaminu porządkowego”	art. 25 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 227, poz. 1505 oraz z 2009 r. Nr 157, poz. 1241 i Nr 219, poz. 1706)	Dz. Urz. WUG Nr 4, poz. 26
3.	zarządzenie nr 3 z dnia 11 sierpnia 2009 r. w sprawie organizacji służby przygotowawczej w Wyższym Urzędzie Górniczym	art. 25 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej	Dz. Urz. WUG Nr 9, poz. 61
4.	zarządzenie nr 4 z dnia 17 września 2009 r. w sprawie systemu zarządzania jakością w Wyższym Urzędzie Górniczym	art. 25 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej	Dz. Urz. WUG Nr 12, poz. 73
5.	zarządzenie nr 5 z dnia 17 września 2009 r. w sprawie wdrażania w Wyższym Urzędzie Górniczym Wspólnej Metody Oceny (CAF) 2006	art. 25 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej	Dz. Urz. WUG Nr 12, poz. 74
6.	zarządzenie nr 6 z dnia 18 września 2009 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania „Procedury naboru na stanowiska kierujących albo zastępców kierujących departamentem lub komórką równorzędną w Wyższym Urzędzie Górniczym”	art. 25 ust. 4 pkt 2 lit. c i ust. 10 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej	Dz. Urz. WUG Nr 13, poz. 80
7.	zarządzenie nr 7 z dnia 18 września 2009 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania „Procedury naboru kandydatów do korpusu służby cywilnej w Wyższym Urzędzie Górniczym”	art. 25 ust. 4 pkt 2 lit. c i ust. 10 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej	Dz. Urz. WUG Nr 13, poz. 81
8.	zarządzenie nr 8 z dnia 10 grudnia 2009 r. w sprawie wyznaczenia dnia, o który w grudniu 2009 r. nastąpi obniżenie wymiaru czasu pracy pracowników Wyższego Urzędu Górniczego	art. 25 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej	Dz. Urz. WUG Nr 16, poz. 96
DECYZJE			
9.	decyzja nr 1 z dnia 2 marca 2009 r. w sprawie ustalenia składu Zespołu do spraw samooceny	§ 2 ust. 2 zarządzenia nr 1 Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 24 lutego 2009 r. w sprawie wdrażania w Wyższym Urzędzie Górniczym Wspólnej Metody Oceny (CAF) 2006 (Dz. Urz. WUG Nr 4, poz. 25)	Dz. Urz. WUG Nr 4, poz. 34

10.	decyzja nr 2 z dnia 20 kwietnia 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie utworzenia Zespołu wartościującego stanowiska pracy w służbie cywilnej w Wyższym Urzędzie Górniczym	§ 5 ust. 2, § 8 ust. 1 i § 21 ust. 1 zarządzenia nr 81 Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 2007 r. w sprawie zasad dokonywania opisów i wartościowania stanowisk pracy w służbie cywilnej (M. P. Nr 48, poz. 566 oraz z 2008 r. Nr 15, poz. 163)	Dz. Urz. WUG Nr 4, poz. 35
11.	decyzja nr 3 z dnia 3 lipca 2009 r. w sprawie powołania Rzecznika Dyscyplinarnego Wyższego Urzędu Górniczego	art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej	Dz. Urz. WUG Nr 8, poz. 57
12.	decyzja nr 4 z dnia 17 września 2009 r. w sprawie ustalenia składu Zespołu Auditorów Wewnętrznych Systemu Zarządzania Jakością w Wyższym Urzędzie Górniczym	§ 5 ust. 4 zarządzenia nr 4 Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 17 września 2009 r. w sprawie systemu zarządzania jakością w Wyższym Urzędzie Górniczym (Dz. Urz. WUG Nr 12, poz. 73)	Dz. Urz. WUG Nr 12, poz. 75
13.	decyzja nr 5 z dnia 17 września 2009 r. w sprawie koordynatorów do spraw systemu zarządzania jakością w Wyższym Urzędzie Górniczym	§ 6 ust. 3 zarządzenia nr 4 Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 17 września 2009 r. w sprawie systemu zarządzania jakością w Wyższym Urzędzie Górniczym (Dz. Urz. WUG Nr 12, poz. 73)	Dz. Urz. WUG Nr 12, poz. 76
14.	decyzja nr 6 z dnia 28 października 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie prowadzenia gospodarki finansowej oraz rachunkowości w działającym przy Wyższym Urzędzie Górniczym Zakładzie Obsługi Gospodarczej	art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, z późn. zm.) oraz art. 44 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.)	Dz. Urz. WUG Nr 14, poz. 91

WYŻSZY URZĄD GÓRNICZY
UL. PONIATOWSKIEGO 31
40-055 KATOWICE
www.wug.gov.pl